

DUK.1711.6.2018

Protokół

kontroli planowej przeprowadzonej w Miejskim Zarządzie Budynków Mieszkalnych w Tychach w dniach od 4.04.2018 r. do 27.04.2018 r. przez mgr [REDAKTOWANE] oraz mg [REDAKTOWANE] inspektorów Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy oraz w dniach od 10.04.2018 r. do 27.04.2018 r. przez mgr [REDAKTOWANE] naczelnika Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy oraz [REDAKTOWANE] inspektora Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy, na podstawie upoważnień odpowiednio nr 0052.1/25/18, nr 0052.1/26/18, nr 0052.1/24/18 oraz nr 0052.1/27/18 z dnia 28.03.2018 r. wydanych przez Prezydenta Miasta Tychy.

Zakres kontroli:

Zamówienia publiczne, księgowość i sprawozdawczość, gospodarka majątkiem trwałym oraz gospodarność i celowość dysponowania środkami w latach 2016 oraz 2017.

1. Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 995 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 395 z późn. zm.),
- Zarządzenie nr 0050/379/15 Prezydenta Miasta Tychy z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie Regulaminu przeprowadzania kontroli przez pracowników Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy.

2. Dane identyfikujące jednostkę

2.1. Podstawa prawna funkcjonowania jednostki:

3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 827),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077),
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1234),

- Ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 716),
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 902 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1542),
- Uchwały nr XV/183/91 Rady Miejskiej w Tychach z dnia 19.12.1991 r. w sprawie przekształcenia P.P. Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach w zakład budżetowy pod nazwą Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Tychach,
- Statut Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych wprowadzony uchwałą nr XXIX/485/16 Rady Miasta Tychy z dnia 19 grudnia 2016 r.

3.1. Organizacja, przedmiot i zakres działania kontrolowanej jednostki:

Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Tychach jest jednostką organizacyjną Gminy Miasta Tychy nie posiadającą osobowości prawnej. Przedmiotem działania zakładu budżetowego w Tychach jest:

- a) zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie administrowania zasobami mieszkalnymi i niemieszkalnymi oraz gruntami stanowiącymi własność Gminy Miasta Tychy,
- b) zarządzanie wydzielonymi i nabytymi gruntami wraz z położonymi na nich budynkami i urządzeniami trwale związanymi z gruntem stanowiącym własność Gminy Miasta Tychy oraz ich utrzymanie i ochrona,
- c) przeprowadzanie inwestycji, remontów budynków oraz lokali mieszkalnych i niemieszkalnych,
- d) prowadzenie administracji zleconej, a w szczególności kompleksowej obsługi wspólnot mieszkaniowych.

W ramach działalności poza eksploatacyjnej zakład prowadzi działalność dla potrzeb socjalno – bytowych pracowników. Zakład może podejmować i prowadzić każdą inną działalność gospodarczą na zasadach pełnej rentowności i pod warunkiem, że nie spowoduje ona zakłóceń w realizacji zadań oraz nie stoi w sprzeczności z innymi obowiązującymi przepisami prawa.

3.2. Kierownictwo jednostki:

- mgr inż. [REDAKTOWANE] – Dyrektor Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach od dnia 22.09.1999 r. do 5.01.2018 r.
- mgr [REDAKTOWANE] – p.o. Dyrektor Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach od dnia 6.01.2018 r. do 15.01.2018 r.
- mgr [REDAKTOWANE] – Dyrektor Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych

w Tychach od dnia 16.01.2018 r. do nadal

- mgr [REDAKTOWANE] – Główna Księgowa Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach od dnia 2.11.1999 r. do nadal.

3. Dokumentacja poddana kontroli

- Unormowania wewnętrzne regulujące działalność zakładu,
- Sprawozdania Rb-30S i Rb-Z, Rb-N za okresy wskazane w protokole,
- Sprawozdanie finansowe za 2017 r.,
- Zestawienia obrotów i sald za okresy wskazane w protokole kontroli,
- Zestawienia kosztów i przychodów według paragrafów za okresy wskazane w protokole kontroli,
- Wrywkowo dokumenty źródłowe, wyciągi bankowe za 2017 r.,
- Dokumentacja dotycząca obrotu gotówkowego,
- Dokumentacja dotycząca ewidencji i gospodarki majątkiem trwałym,
- Dokumentacja z inwentaryzacji zdawczo - odbiorczej ROM II przeprowadzonej w 2016 r. oraz inwentaryzacji w drodze potwierdzenia sald i weryfikacji za 2017 r.,
- Wrywkowo dziennik za 2017 r.,
- Dokumenty dotyczące wyliczenie odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych oraz przyznanych w 2017 r. świadczeń,
- Wybrane akta najemców wraz z wykazami należności i wpłat,

4. Ustalenia kontroli

4.1. Księgowość i sprawozdawczość jednostki

Uregulowania wewnętrzne jednostki Dyrektor Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach wprowadził następującymi zarządzeniami:

1. Zarządzenie nr 7/02/04 z dnia 09.02.2004 r. w sprawie wprowadzenia w życie Instrukcji dot. ewidencji i numeracji druków ścisłego zarachowania w Miejskim Zarządzie Budynków Mieszkalnych Zakład Budżetowy w Tychach,
2. Zarządzenie nr 143/10/07 z dnia 10.10.2007 r. w sprawie wprowadzenia w życie Instrukcji dotyczącej zasad przeprowadzania inwentaryzacji z Miejskim Zarządzie Budynków Mieszkalnych w Tychach,
3. Zarządzenie nr 0152/170A/12/2011 z dnia 01.12.2011 r. w sprawie wprowadzenia w życie Instrukcji Gospodarki Kasowej w Miejskim Zarządzie Budynków Mieszkalnych w Tychach,
4. Zarządzenie nr 0152/50A/05/14 z dnia 30.05.2014 r. w sprawie wprowadzenia w życie Instrukcji obiegu dokumentów dla Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach wraz z Aneksami nr: 1/2017 z dnia 02.03.2017, 2/2017 z dnia 31.05.2017 r.,

3/2017 z dnia 23.08.2017 r., 4/2017 z dnia 23.10.2017 r.,

5. Zarządzenie nr 0152/19/02/2016 z dnia 10.02.2016 r. w sprawie wprowadzenia w życie „Trybu postępowania z dłużnikami”,
6. Zarządzenie nr 0152/57/04/2016 z dnia 15.04.2016 r. w sprawie wprowadzenia w życie polityki rachunkowości Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach.
7. Instrukcja ramowa dot. ogólnych zasad postępowania w sprawach o zamówienia publiczne oraz sposobu powoływania zakresu zadań oraz trybu pracy komisji przetargowej na roboty budowlane, dostawy i usługi w Miejskim Zarządzie Budynków Mieszkalnych w Tychach z dnia 1.02.2017 r. wraz z aneksami.

Zgodnie z polityką rachunkowości obowiązującą w zakładzie księgi rachunkowe prowadzone są techniką komputerową, przy użyciu oprogramowania autorskiego FK firmy ETOMIKO. Ponadto w zakładzie funkcjonują również niżej wymienione programy:

- System „Czynsze” – służący do prowadzenia szczegółowej ewidencji analitycznej i rozliczania usług z tytułu najmu lokali,
- System „Środki trwałe” – służący do szczegółowej ewidencji środków trwałych i pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- System „Kredyty” – służący do analitycznej ewidencji zwrotu długoterminowych należności przez właścicieli lokali wydatkowanych przez Gminę Miasta Tychy środków finansowych na termomodernizację nieruchomości,
- System „Nakazy” – służy do ewidencji uzyskanych orzeczeń sądowych,
- System kadrowo – płacowy – służący do prowadzenia spraw kadrowych pracowników oraz naliczania płac,

W toku weryfikacji przyjętych przez zakład zasad (polityki) rachunkowości stwierdzono, iż zapisy dotyczące wyceny aktywów i pasywów, w szczególności środków trwałych, pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych są niespójne i nie przedstawiają w jasny sposób przyjętych zasad ewidencji ww. aktywów np.: „Ewidencją **ilościowo – wartościową** objęte są te pozostałe środki trwałe, których wartość początkowa jest niższa **niż 3 500 zł, a nie wyższa niż 350 zł** [...]. **Pozostałe środki trwałe o wartości do 350 zł objęte są ewidencją ilościową.**” Ponadto zgodnie z zapisami polityki rachunkowości do **pozostałych środków trwałych** zalicza się rzeczowe składniki majątku trwałego, **które zużywają się stopniowo**, lecz z powodu wartości jednostkowej niższej od dolnej granicy ustalonej dla środków trwałych **lub krótszego od roku okresu użytkowania** nie zostały zaliczone do środków trwałych. Zaznaczyć jednak należy, iż zgodnie z art.3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 395 z późn. zm.) zwanej dalej uor, przez środki trwałe - rozumie się rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, **o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok**, kompletne,

zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki. W związku z powyższym składnik majątku, którego przewidywany okres użytkowania wynosi mniej niż rok trudno uznać za (pozostały) środek trwały co sugerują przytoczone zapisy polityki rachunkowości.

Kontroli poddano zakładowy plan kont MZBM stanowiący załącznik do ww. polityki rachunkowości stwierdzając następujące nieprawidłowości:

- brak określenia zasad funkcjonowania konta 243 *Rozliczenie wynagrodzeń*, które wykazane zostało w pkt. I zakładowego planu kont. Z wyjaśnień udzielonych kontrolującym wynika, iż na koncie tym nie ujmuje się żadnych operacji, a ponadto nie funkcjonuje ono w księgowym systemie komputerowym. W związku z powyższym bezzasadnym jest umieszczanie ww. konta w zakładowym planie kont MZBM.
- nieuwzględnienie w zakładowym planie kont oraz niestosowanie konta 141 *Środki pieniężne w drodze*, pomimo, iż w zakładzie występuje obrót gotówkowy,
- nieuwzględnienie w zakładowym planie kont konta 985 *Zaangażowanie środków samorządowych zakładów budżetowych* oraz nieewidencjonowanie na koncie księgowym prawnego zaangażowania środków pieniężnych dotyczących realizacji planu finansowego,
- zamieszczenie w opisie funkcjonowania konta 851 *Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych* zapisu: „środki pieniężne tego funduszu wyodrębnione na specjalnym rachunku bankowym ujmuje się **na koncie 189 – rachunek zakładowego funduszu świadczeń socjalnych**”. W toku czynności kontrolnych stwierdzono, iż środki pieniężne ZFŚS księgowane są na koncie 135,
- zamieszczenie w opisie konta 980 *Plan finansowy wydatków budżetowych* zasad funkcjonowania konta 985 *Zaangażowanie środków samorządowych zakładów budżetowych*.

Zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi kontrolującym, z uwagi na mnogość operacji księgowych w systemie FK są one porządkowane w tzw. agendach. Numer agendy stanowi również element numeracji zapisów w dzienniku umożliwiającej jednoznaczne powiązanie operacji z dowodami księgowymi stanowiącymi podstawę zapisu. Obowiązująca polityka rachunkowości nie zawiera wykazu agend oraz nie reguluje sposobu ujmowania operacji gospodarczych w poszczególnych agendach. Jak wynika z wykazu przedłożonego kontrolującym w zakładzie funkcjonuje 105 agend np.: Agenda 0 – Bilans otwarcia, Agenda 10 – Raport kasowy, Agenda 11 – Raport bankowy, Agenda 13 – Dowody syntetyczne - przeksięgowania” itp.

Przychody osiągnięte przez zakład budżetowy w kontrolowanym okresie zgodnie ze sprawozdaniami budżetowymi Rb-30S przedstawiają się następująco:

KLASYFIKACJA BUDŻETOWA	WYKONANIE	
700 – 70001 – paragraf:	2016 r.	2017 r.
0640 – Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	0,00	242 453,99
0690 – Wpływy z różnych opłat	949 331,34	347 162,88
0750 – Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego (...)	17 218 773,30	18 159 940,73
0830 – Wpływy z usług	23 777 247,57	24 030 755,58
0920 – Wpływy z pozostałych odsetek	274 910,77	519 081,38
0970 – Wpływy z różnych dochodów	27 110,15	78 903,32
2650 – Dotacja przedmiotowa z budżetu otrzymana przez samorządowy zakład budżetowy	3 416 970,31	4 549 288,52
Równowartość odpisów amortyzacyjnych	4 836 142,98	4 973 484,13
Inne zwiększenia	0,00	1 192 921,45
Stan środków obrotowych netto na początku okresu sprawozdawczego	1 136 515,57	1 184 741,15
Ogółem	51 637 001,99	55 278 753,13

Koszty poniesione przez zakład budżetowy w kontrolowanym okresie zgodnie ze sprawozdaniami budżetowymi Rb-30S przedstawiają się następująco:

KLASYFIKACJA BUDŻETOWA	WYKONANIE	
700 – 70001 – paragraf:	2016 r.	2017 r.
3020 – Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	15 613,70	15 572,02
3050 – Zasądzone renty	8 508,12	8 508,12
4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników	5 475 334,81	5 809 579,06
4040 – Dodatkowe wynagrodzenie roczne	398 823,39	421 658,81
4110 – Składki na ubezpieczenia społeczne	956 247,58	1 033 026,91
4120 – Składki na Fundusz Pracy	83 052,04	92 706,42
4140 – Wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	49 456,00	60 606,00
4170 – Wynagrodzenia bezosobowe	84 240,00	87 000,00
4210 – Zakup materiałów i wyposażenia	202 611,50	265 610,01
4220 – Zakup środków żywności	0,00	4 232,30
4260 – Zakup energii	14 044 892,05	14 963 882,03
4270 – Zakup usług remontowych	4 544 304,76	5 177 202,04
4280 – Zakup usług zdrowotnych	9 865,00	9 430,00
4300 – Zakup usług pozostałych	15 057 632,13	16 544 603,09
4360 – Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	39 705,99	59 656,42
4410 – Podróże służbowe krajowe	18 596,91	16 565,67
4430 – Różne opłaty i składki	41 038,70	41 303,43
4440 – Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	146 455,18	161 534,32
4480 – Podatek od nieruchomości	1 176 658,00	1 016 581,34
4520 – Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	207 965,90	215 144,90
4590 – Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	15 625,39	13 9123,80
4610 – Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	581 106,29	679 976,20
6070 – Wydatki inwestycyjne samorządowych zakładów budżetowych	177 091,16	640 502,86
6080 – Wydatki na zakupy inwestycyjne samorządowych zakładów budż.	56 354,93	5 017,38
Odpisy amortyzacyjne	4 836 142,98	4 973 484,13
Inne zmniejszenia	2 005 728,33	980 143,42
Podatek dochodowy od osób prawnych	219 210,00	172 641,00
Wpłata do budżetu nadwyżki środków obrotowych	0,00	550 442,45
Stan środków obrotowych netto na koniec okresu sprawozdawczego	1 184 741,15	1 258 219,00
Ogółem	51 637 001,99	55 278 753,13

Dokonując kontroli sprawozdawczości budżetowej zakładu stwierdzono zgodność danych wykazanych w sprawozdaniu Rb-30S w zakresie przychodów oraz kosztów z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych w :

- IV kwartale 2016 r.,
- I kwartale 2017 r.,
- III kwartale 2017 r.,
- IV kwartale 2017 r.

W zakresie weryfikacji kwartalnych sprawozdań Rb-Z do kontroli przedłożono wykaz rozrachunków rozliczonych za 2017 r. wygenerowany z systemu księgowego. Ww. zestawienie nie daje jednak możliwości sprawdzenia danych wykazanych w sprawozdaniach Rb-Z, gdyż prezentuje wyłącznie zobowiązania już uregulowane z uwzględnieniem daty zapłaty. Wobec powyższego kontrolujące nie miały możliwości zweryfikowania danych wykazanych w kwartalnych sprawozdaniach Rb-Z. Wniosek ten był ujęty w zaleceniu pokontrolnym z dnia 30.12.2015 r., co jest jednoznaczne z jego niewykonaniem. Tymczasem np.: na dzień 31.12.2017 r. zgodnie ze sprawozdaniem Rb-30S w MZBM występowały zobowiązania na kwotę 6 143 620,64 zł, z których żadne według sprawozdania Rb-Z nie były wymagalne. Z uwagi zatem na fakt, iż stosowany w zakładzie program księgowy nie daje możliwości sporządzenia w dowolnym czasie zestawienia pozwalającego na zweryfikowanie stanu zobowiązań wymagalnych prezentowanych w kwartalnych sprawozdaniach Rb-Z, koniecznym jest wydrukowanie lub trwale zapisanie wykazu zobowiązań wymagalnych wygenerowanego na dzień sporządzenia sprawozdania.

Weryfikacja kwartalnych sprawozdań Rb-N o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych za ww. okresy wykazała, iż **nieprawidłowo wykazano należności w układzie podmiotowym**. Nadpłaty z tytułu podatku od nieruchomości (podatku lokalnego pobieranego przez samorządy gminne) zakwalifikowano w grupie I obejmującej organy władzy publicznej, organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, państwowe jednostki budżetowe oraz państwowe fundusze celowe nieposiadające osobowości prawnej zamiast w grupie III obejmującej jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe jednostki budżetowe, zakłady budżetowe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej nadzorowane przez jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury oraz samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw, w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem banków, spółek prawa handlowego.

Ponadto należności wymagalne z tytułu opłat za korzystanie z lokali oraz pozostałe należności zakwalifikowano w całości do grupy „gospodarstwa domowe” wg instrukcji do sprawozdania Rb-N „rozumianych jako osoby lub grupy osób będące konsumentami lub producentami

rynkowymi wyrobów i usług. Do tego sektora zaliczane są osoby fizyczne, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek zatrudniające do 9 osób włącznie oraz rolnicy indywidualni, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz szkoły niepubliczne prowadzone przez osoby fizyczne, o ile zatrudniają do 9 osób włącznie (...). Z przedłożonego kontrolującym wydruku pt. „wykaz osób, które nie zapłaciły przypisu” wynika, iż w ogólnej kwocie należności wymagalnych znajdują się należności od spółek, przedsiębiorstw czy też innych jednostek, których podstawową działalnością jest produkcja i obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych. Zgodnie z instrukcją do sprawozdania takie należności należy przyporządkować do grupy „przedsiębiorstwa niefinansowe”.

Kontroli poddano sprawozdania finansowe, tj. bilans i rachunek zysków i strat za 2017 r. w konfrontacji z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych. W wyniku powyższego stwierdzono, iż niżej wymienione koszty **ujęte w ewidencji księgowej na koncie 409 Pozostałe koszty rodzajowe** nie znajdują odzwierciedlenia w rodzajowym układzie kosztów rachunku zysków i strat tzn.: wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń (§ 3020), zasądzone renty (§ 3050), wpłaty na PFRON (§ 4140) wykazano w pozycji „Ubezpieczenie społeczne i inne świadczenia na rzecz pracowników”, oraz opłaty za trwałe zarząd (§ 4520) wykazano w pozycji „Podatki i opłaty”.

Ponadto nadmienić należy, iż w kontrolowanym zakładzie błędnie ujmowano niektóre koszty na koncie 409 co szczegółowo opisano w dalszej części protokołu. W trakcie trwania czynności kontrolnych dokonano szeregu przeksięgowania na kontach zespołu 4 w celu usunięcia ww. nieprawidłowości, o czym poinformowano kontrolujące w ostatnim dniu kontroli. Jak wynika z przedłożonej dokumentacji z konta 409 prawidłowo przeniesiono koszty: dot. opłat za szkolenia, kursy i studia na konto 405, z tyt. trwałego zarządu na konto 403, za badania okresowe na konto 405, dot. PFRON na konto 403, z tyt. wypłaconych ekwiwalentów za odzież ochronną i okulary na konto 405. Nie znajduje jednak uzasadnienia przeksięgowanie kosztów dot. wypłacanej przez zakład renty wyrównawczej dla byłego pracownika na konto 405 oraz kosztów ubezpieczeń majątkowych i osobowych na konto 403. Koszty te prawidłowo bowiem ujmowane były na koncie 409.

Ponadto kontrolującym udzielono informacji, iż z uwagi na wspomniane przeksięgowania w dniu 18.04.2018 r. dokonano korekty rachunku zysków i strat za 2017 r. Ze względu jednak na fakt, iż ww. wyjaśnień udzielono po zakończeniu czynności kontrolnych, kontrolujące nie miały możliwości zweryfikowania danych wykazanych w korekcie rachunku zysków i strat za 2017 r.

4.2. Celowość i gospodarność dysponowania środkami oraz prawidłowość ujmowania ich w księgach rachunkowych.

W toku czynności kontrolnych wrywkowej weryfikacji poddano ujmowanie dokumentów źródłowych w księgach rachunkowych za 2017 r.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z zasadami funkcjonowania kont określonymi w obowiązującej w zakładzie *Polityce rachunkowości* oraz ówczesnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 760) na stronie Wn konta 980 ujmuje się plan finansowy zakładu oraz jego zmiany. Na stronie Ma konta 980 ujmuje się równowartość zrealizowanych wydatków (kosztów). Jak wynika natomiast z przedłożonej do kontroli karty kontowej plan finansowy zakładu oraz jego zmiany księgowane są na stronie Ma konta 980 natomiast równowartość zrealizowanych wydatków po stronie Wn tego konta, co pozostaje w sprzeczności z ww. zapisami *Polityki rachunkowości*.

Ponadto stwierdzono, iż na koncie 980 zapisy dokonywane są niezgodnie z dokumentami źródłowymi tj. na koncie pod datą 1.03.2017 r. ujęto wysokość planu finansowego w § 6070 w kwocie 7 282 061 zł podczas gdy zgodnie z uchwałą z dnia 16.02.2017 r. wysokość planu uległa zwiększeniu do kwoty 7 102 061 zł, zwiększenie planu do kwoty 7 282 061 zł miało miejsce dopiero w dniu 30.03.2017 r. Również na koncie 980 pod datą 1.04.2017 r. dokonano korekty planu do kwoty 7 782 061 zł podczas gdy zmiana o kwotę 500 000 zł nastąpiła uchwałą w dniu 27.04.2017 r.

2. Weryfikacja dokumentów źródłowych wykazała, iż w zakładzie w kilku przypadkach dokonano płatności po terminie wymagalności, niezgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych nakazującym ponosić wydatki w wysokościach i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań, co dotyczyło nw. faktur:

- 000144912873/OPR/04/2017 za okres od 1.04.2017 do 30.04.2017 za usługi telefoniczne z terminem płatności 26.04.2017 r. Zapłaty dokonano 27.04.2017 r.
- 5112637689/22/0 z dnia 12.04.2017 r. za usługi telefoniczne z terminem płatności 26.04.2017 r. Zapłaty dokonano 27.04.2017 r.
- 1/12/2017 z dnia 12.12.2017 r. za węgiel kamienny na kwotę 4 250 zł z terminem płatności 14.12.2017, za którą zapłata nastąpiła 22.12.2017 r.
- FAS/861/2017 z dnia 7.11.2017 r. na kwotę 9 880,09 zł, za remont lokalu, z terminem 7.12.2017 r., zapłacono 8.12.2017 r.

- ROMII/2/05/2017 z dnia 19.05.2017 r. na kwotę 140,62 zł, z tytułu rozliczenia gazu, z terminem płatności 31.05.2017 r., zapłacona 6.06.2017 r.
- F/40/05/2017 z dnia 25.05.2017 r. na kwotę 1 245 zł za koszty zastępstwa procesowego z terminem płatności 8.06.2017 r. zapłacona w dniu 9.06.2017 r.
- FV/5/2017/05 z dnia 9.05.2017 r. na kwotę 15 317,48 zł za remont lokalu mieszkalnego z terminem płatności 8.06.2017 r. zapłacona w dniu 9.06.2017 r.
- F/43/04/2017 z dnia 24.04.2017 r. na kwotę 900 zł za koszty zastępstwa procesowego z terminem płatności 8.05.2017 r. zapłacona w dniu 10.05.2017 r.
- WOD/841/02/2017 z dnia 8.02.2017 r. (data wpływu 28.02.2017 r.) na kwotę 1 289,40 zł za dostawę wody z terminem płatności 22.02.2017 r. zapłacona 1.03.2017 r.

3. Nieprzestrzeganie zasad obowiązującej w MZBM *Polityki rachunkowości* (pkt 5) oraz ustawy o rachunkowości poprzez brak umieszczania w zapisie księgowym daty operacji gospodarczej. Art. 23 uor stanowi, iż zapis księgowy powinien zawierać co najmniej:

- datę dokonania operacji gospodarczej;
- określenie rodzaju i numer identyfikacyjny dowodu księgowego stanowiącego podstawę zapisu oraz jego datę, jeżeli różni się ona od daty dokonania operacji;
- zrozumiały tekst, skrót lub kod opisu operacji, z tym że należy posiadać pisemne objaśnienia treści skrótów lub kodów;
- kwotę i datę zapisu;
- oznaczenie kont, których dotyczy.

Ponadto w zakładzie nie doprecyzowano jaką datę uznaje się za datę zapisu. Z wyjaśnień udzielonych kontrolującym wynika, iż za datę zapisu uznaje się datę dokumentu stanowiącego podstawę zapisu. Powyższa zasada nie zawsze znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji poddanej kontroli, np.:

- fakturę nr 5112637689/22/0 (nr dok. 136-265) z datą wystawienia 12.04.2017 r. ujęto w księgach rachunkowych pod datą 13.04.2017 r.,
- fakturę nr 13/03/2017 (nr dok. 42 - 68) z datą wystawienia 30.03.2017 r. ujęto w księgach rachunkowych pod datą 1.04.2017 r.,
- fakturę nr 48/17/F (nr dok. 42-73) z datą wystawienia 31.03.2017 r. ujęto w księgach rachunkowych pod datą 1.04.2017 r.,
- fakturę nr 1888/17/F (nr dok. 42-320) z datą wystawienia 30.11.2017 r. ujęto w księgach rachunkowych pod datą 1.12.2017 r.,

4. Analiza dokumentów ujętych w księgach rachunkowych, we wrześniu i październiku, w agendzie 42 – usługi obce, wykazała nieprzestrzeganie:

- art. 14 uor wskazującego, iż dziennik zawiera chronologiczne ujęcie zdarzeń jakie

nastąpiły w danym okresie sprawozdawczym,

- art. 24 ust 4 pkt 2 odnoszącego się do chronologicznego i systematycznego uporządkowania zapisów księgowych oraz
- art. 20 ust 1 uor wskazującego, iż do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym (w poniższym przykładzie to np. dokumenty nr od 42-242 do nr 42-247), co skutkowało wykazaniem w sprawozdaniu Rb-30S nieprawidłowych kosztów oraz zobowiązań.

Nieprawidłowości w powyższym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Numer w dzienniku	Dotyczy	Kwota	Data wystawienia	Data operacji gospodarczej, tj. data sprzedaży	Data wpływu	Data rejestracji tj. fizycznego wprowadzenia dokumentu do ksiąg	Data zapisu w dzienniku, tj. data dowodu źródłowego
42-215	Koszty zastępstwa procesowego w sprawie o zapłatę	945,00	31.08.2017	31.08.2017	1.09.2017	19.09.2017	1.09.2017
42-216		945,00	31.08.2017	31.08.2017	1.09.2017	19.09.2017	1.09.2017
42-217		600,00	31.08.2017	31.08.2017	1.09.2017	19.09.2017	1.09.2017
42-218		300,00	31.08.2017	31.08.2017	1.09.2017	19.09.2017	1.09.2017
42-219		2 370,00	31.08.2017	31.08.2017	1.09.2017	19.09.2017	1.09.2017
42-220	Energia ciepła	211,86	4.09.2017	sierpień 2017	4.09.2017	19.09.2017	4.09.2017
42-221	Wyk. ekspertyzy stanu tech. budynku	4 305,00	31.08.2017	17.08.2017	7.09.2017	19.09.2017	1.09.2017
42-222	Energia elektryczna	18,40	8.09.2017	29.06.17–31.08.17	13.09.2017	26.09.2017	8.09.2017
42-223		0,54	6.09.2017	29.06.17–31.08.17	11.09.2017	26.09.2017	6.09.2017
42-224	Zakup wody	101,74	4.09.2017	wrzesień 2017	7.09.2017	26.09.2017	4.09.2017
42-225	Zam. moc ciepła	186,63	1.09.2017	wrzesień 2017	4.09.2017	26.09.2017	1.09.2017
42-226	Koszty zast. proces.	1 020,00	7.09.2017	7.09.2017	11.09.2017	26.09.2017	7.09.2017
42-227	Zakup wody	133,64	15.09.2017	wrzesień 2017	20.09.2017	28.09.2017	15.09.2017
42-228		113,23	18.09.2017	wrzesień 2017	21.09.2017	28.09.2017	18.09.2017
42-229	Odprowadzenie ścieków	135,52	15.09.2017	15.09.2017	18.09.2017	28.09.2017	15.09.2017
42-230		108,17	15.09.2017	15.09.2017	18.09.2017	28.09.2017	15.09.2017
42-231		169,69	15.09.2017	15.09.2017	18.09.2017	28.09.2017	15.09.2017
42-232		156,02	19.09.2017	19.09.2017	21.09.2017	28.09.2017	19.09.2017
42-233	Zakup wody	95,99	18.09.2017	wrzesień 2017	21.09.2017	29.09.2017	18.09.2017
42-234		147,70	18.09.2017		21.09.2017	29.09.2017	18.09.2017
42-235		15,56	18.09.2017		21.09.2017	29.09.2017	18.09.2017
42-236	Odpr. ścieków	115,00	6.09.2017	6.09.2017	7.09.2017	3.10.2017	6.09.2017
42-237	Dezynsekcja	60,27	1.09.2017	1.09.2017	20.09.2017	4.10.2017	1.09.2017
42-238		60,27	1.09.2017		20.09.2017	4.10.2017	1.09.2017
42-239	Usługa serwisowa dzierżawa solarów	500,00	5.09.2017	sierpień 2017	7.09.2017	4.10.2017	5.09.2017
42-240	Utrzym.czystości terenów zielonych	24 219,09	31.08.2017	sierpień 2017	5.09.2017	11.10.2017	1.09.2017
42-241	Rozliczenie z tyt. zużycia gazu	140,62	18.09.2017	13.07.17-13.09.17	19.09.2017	9.10.2017	18.09.2017
42-242	Koszty zastępstwa procesowego	945,00	28.09.2017	28.09.2017	28.09.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-243		450,00	28.09.2017	28.09.2017	28.09.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-244		225,00	28.09.2017	28.09.2017	28.09.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-245		800,00	21.09.2017	21.09.2017	21.09.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-246	Usługa serwisowa dzierżawa solarów	500,00	3.10.2017	wrzesień 2017	5.10.2017	20.10.2017	3.10.2017
42-247	Energia ciepła	1 207,37	4.10.2017	wrzesień 2017	6.10.2017	20.10.2017	4.10.2017
42-248	Energia elektryczna	31,60	4.10.2017	11.08.2017 – 2.10.2017	10.10.2017	20.10.2017	4.10.2017
42-249		14,12	6.10.2017		12.10.2017	20.10.2017	6.10.2017

Numer w dzienniku	Dotyczy	Kwota	Data wystawienia	Data operacji gospodarczej, tj. data sprzedaży	Data wpływu	Data rejestracji tj. fizycznego wprowadzenia dokumentu do ksiąg	Data zapisu w dzienniku, tj. data dowodu źródłowego
42-250	Zakup wody	130,47	6.10.2017	Październik 2017	11.10.2017	20.10.2017	6.10.2017
42-251	Zam. moc cieplna	186,63	2.10.2017	Październik 2017	6.10.2017	20.10.2017	2.10.2017
42-252	Koszty zast. proces.	420,00	9.10.2017	9.10.2017	10.10.2017	20.10.2017	9.10.2017
42-253	Roboty remontowe	1 101,34	27.09.2017	27.09.2017	28.09.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-254	Roboty remontowe	1 506,25	27.09.2017	27.09.2017	28.09.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-255	Całodobowa obsł. kotłowni węgl.	532,46	29.09.2017	29.09.2017	2.10.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-256	Bieżąca konserwacja	282,12	29.09.2017	29.09.2017	2.10.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-257	Wyk. poziomego oznakowania drogi	2 091,00	28.09.201	28.09.2017	3.10.2017	20.10.2017	1.10.2017
42-258	Odpr. ścieków	169,69	13.10.2017	13.10.2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-259	Odpr. ścieków	108,17	13.10.2017	13.10.2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-260	Odpr. ścieków	203,88	13.10.2017	13.10.2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-261	Odpr. ścieków	149,18	13.10.2017	13.10.2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-262	Zakup wody	95,99	13.10.2017	Październik 2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-263		9,81	13.10.2017	13.10.2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-264		147,70	13.10.2017	13.10.2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-265		176,43	13.10.2017	13.10.2017	17.10.2017	23.10.2017	13.10.2017
42-266	Odpr. ścieków	162,86	17.10.2017	17.10.2017	19.10.2017	26.10.2017	17.10.2017
42-267	Utrzym. czystości terenów zielonych	24 219,09	29.09.2017	29.09.2017	3.10.2017	30.10.2017	1.10.2017
42-268	Zakup wody	139,39	16.10.2017	Październik 2017	20.10.2017	30.10.2017	16.10.2017
42-269	Koszty zast. Procesowego	810,00	19.10.2017	19.10.2017	20.10.2017	3.11.2017	19.10.2017
42-270		570,00	19.10.2017	19.10.2017	20.10.2017	8.11.2017	19.10.2017
42-271		1 000,00	19.10.2017	19.10.2017	20.10.2017	8.11.2017	19.10.2017
42-272		250,00	19.10.2017	19.10.2017	20.10.2017	8.11.2017	19.10.2017
42-273		105,00	19.10.2017	19.10.2017	20.10.2017	8.11.2017	19.10.2017
42-274	Energia elektryczna	21,09	24.10.2017	4.08.17–20.10.17	30.10.2017	8.11.2017	24.10.2017
42-275		4,34	24.10.2017		30.10.2017	8.11.2017	31.10.2017
42-276	Remont wolnostanu	19 818,60	26.10.2017	11.10.2017	27.10.2017	9.11.2017	11.10.2017
42-277	Koszty zast. proces.	660,00	30.10.2017	30.10.2017	30.10.2017	10.11.2017	30.10.2017

5. Złamanie zasady memoriału wynikającej z art. 6 uor nastąpiło na przełomie roku poprzez ujęcie w księgach rachunkowych roku 2017 dokumentu przedstawiającego ewidencje przebiegu pojazdu za grudzień 2016 r. w kwocie 229,83 zł (dokument 13/60/1,2).

6. Ujęcie w księgach rachunkowych operacji gospodarczych w okresie sprawozdawczym poprzedzającym okres w którym miało miejsce zdarzenie gospodarcze tj. w dzienniku pod datą 28.02.2017 r. wprowadzono:

- fakturę nr 14/17 z dnia 9.03.2017 r. dotyczącą sprzedaży w marcu 2017 r. na kwotę 11 434,27 zł,
- fakturę z dnia 7.03.2017 r. z datą sprzedaży 7.03.2017 r. na kwotę 3 887,04 zł.

Powyższe uchybia obowiązującej zasadzie memoriału, która ma zastosowanie w przypadku określenia najkrótszego okresu sprawozdawczego jako miesiąca, co ma miejsce w kontrolowanej jednostce

7. Nie ujmowanie w księgach rachunkowych zaangażowania wynikającego z zawartych

umów, decyzji i innych postanowień. Obowiązek ten wynikał z art. 40 ust 2 pkt 2 ustawy o finansach publicznych oraz z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym na konto 985 służy do ewidencji prawnego zaangażowania środków pieniężnych dotyczących realizacji planu finansowego samorządowych zakładów budżetowych niezależnie od tego, w którym roku budżetowym nastąpi wydatek finansowany tymi środkami.

8. Zakwalifikowanie w latach 2016 i 2017 operacji gospodarczych do niewłaściwych paragrafów klasyfikacji budżetowej, tj. niezgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 z późn. zm.) przykładowo:

- Brak prawidłowego zakwalifikowania do § 4700 *Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej* szkoleń pracowników oraz kosztów dojazdów, zakwaterowania i wyżywienia uczestników. Powyższe dotyczyło ujmowania:
 - kosztów dotyczących szkolenia pracowników, które ujmowano w § 4300. Przykładowo faktura nr 68/06/2017 z dnia 12.06.2017 r. za szkolenie „Samorządowy zakład budżetowy podatkowe skutki nowelizacji przepisów w 2017 r.” na kwotę 612 zł,
 - kosztów noclegów związanych z uczestnictwem pracownika w szkoleniu, które ujmowano w § 4300 *Zakup usług pozostałych*. Przykładowo faktura nr 1319/2016 z dnia 10.06.2016 r. na kwotę 570 zł, faktura nr 3870/2016 z dnia 18.11.2018 r. na kwotę 534,80 zł za usługi hotelowe w związku z uczestnictwem w szkoleniu,
 - kosztów wynikających z rozliczenia podróży służbowych pracowników na szkolenia ujmowanych w § 4410 *Podróże służbowe krajowe*. Przykładowo polecenie wyjazdu służbowego nr: 30/2017 na kwotę 9 zł, 31/2017 na kwotę 9 zł, 40/2017 na kwotę 106,99 zł, 50/2017 na kwotę 117,02 zł.
- Ujęcie opłaty za udostępniane materiały państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego lub wykonanie czynności, o których mowa w art. 40b ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 520 z późn. zm.) ustalonej dokumentem obliczenia opłat, za np. wypis z rejestru gruntów oraz wyrys z mapy ewidencyjnej w postaci dokumentu drukowanego, arkusz mapy zasadniczej w postaci drukowanej, kopia arkusza mapy zasadniczej, nieprawidłowo w § 4300 *Zakup usług pozostałych*, a nie jak należało w § 4520 *Opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego*. Powyższe dotyczyło przykładowo dokumentów obliczenia opłaty

nr DOO/EG/2242/2016 z dnia 21.09.2016 r. na kwotę 180 zł, nr DOO/ODGiK/4392/2016 z dnia 25.10.2016 r. na kwotę 95,20 zł, nr DOO/EG/1171/2017 z dnia 14.06.2017 r. na kwotę 150 zł.

- Zakwalifikowanie w § 4300 *Zakup usług pozostałych* opłat za dozór techniczny urządzenia technicznego, tj. badanie okresowe – urządzenia technicznego (dźwigi pod dozorem pełnym). Opłaty poniesiono na podstawie rachunków np. nr 09309939 z dnia 10.08.2017 r., nr 09309992 z dnia 20.09.2016 r., nr 09312915 z dnia 18.10.2017 r., nr 09312386 z dnia 15.11.2016 r. wystawionych przez Urząd Dozoru Technicznego, na podstawie art. 34 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym. Zgodnie z art. 2 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 ww. ustawy – dozorem technicznym są określone ustawą działania zmierzające do zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania urządzeń technicznych mogących stwarzać zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego. Oznacza to, iż rolą dozoru technicznego jest inspekcja właściwej eksploatacji urządzeń technicznych, zapewniająca maksymalny poziom bezpieczeństwa. Natomiast art. 13 ust. 2 wskazanej ustawy wskazuje, iż w toku eksploatacji urządzeń technicznych objętych dozorem technicznym pełnym, organ właściwej jednostki dozoru technicznego wykonuje m. in. okresowe i doraźne badania techniczne. Ponadto z art. 34 wynika, iż za czynności jednostek dozoru technicznego pobierane są opłaty. Wobec powyższego trudno jest uznać obowiązkowe opłaty za dozór techniczny jako usługi i zaklasyfikować w § 4300, ponieważ nie stanowią czynności cywilnoprawnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 z późn. zm.), opłaty za dozór techniczny powinny być klasyfikowane w § 4430 Różne opłaty i składki.

- Ujęcie w § 4300 *Zakup usług pozostałych* opłaty w wysokości 60 zł w związku z otrzymaną decyzją nr 17/NS/ZNS.526/437/2016 z dnia 2.12.2016 r. za czynności zapobiegawcze nadzoru sanitarnego przeprowadzonego przez Państwowy Inspektorat Sanitarny w Tychach. Zgodnie z decyzją opłata jest nieopodatkowaną należnością budżetową o charakterze publiczno – prawnym, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Ponadto z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1261 z późn. zm.) wynika, iż za badania laboratoryjne oraz inne czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku ze sprawowaniem bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego pobiera się opłaty w wysokości kosztów ich wykonania. Zatem prawidłowym jest ujęcie ww. opłaty w § 4510 *Opłaty na rzecz budżetu państwa*.

- Ujęcie w § 4300 opłat za uzyskanie informacji o karalności z Krajowego Rejestru Karnego o zatrudnionym pracowniku zamiast w § 4510 *Opłaty na rzecz budżetu państwa*”. Zasady prowadzenia Krajowego Rejestru Karnego i uzyskiwania informacji zostały zawarte

w ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 678 z późn. zm.) zwanym k.r.k. W myśl art. 2 rejestr prowadzi wchodzące w skład Ministerstwa Sprawiedliwości „Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego”, a zgodnie z art. 24. k.r.k za wydanie z informacji o osobie karanej pobiera się opłatę stanowiącą dochód budżetu państwa. Zatem zakupiony w celu uiszczenia omawianej opłaty znak sądowy nie potwierdza wykonania żadnej usługi. Omawiana opłata nie powinna być zatem kwalifikowana do § 4300. Powyższe dotyczyło przykładowo dokumentów przekazanych przez Dział Pracowniczo – Administracyjny nr DPA/1222/136/05/2016 z dnia 4.05.2016 r. na kwotę 60 zł, nr DPA/1222/100/04/2016 z dnia 1.04.2016 r. na kwotę 60 zł, nr DPA/1222/465/11/2017 z dnia 20.11.2017 r. na kwotę 270 zł, nr DPA/1222/71/03/2017 z dnia 10.03.2017r. na kwotę 180 zł.

- Ujmowanie usługi dotyczącej całodobowej kompleksowej obsługi kotłowni węglowej w budynku mieszkalnym do § 4260 *Zakup energii*, a nie jak należy do § 4300 *Zakup usług pozostałych*. Przykładowo nieprawidłowo w ten sposób ujęto faktury nr 682/17/F z dnia 28.04.2017 r. nr 924/17/F z dnia 31.05.2017 r., nr 2358/17/F z dnia 30.11.2017 r. wszystkie na kwotę 1 064,92 zł.
- Ujmowanie w § 4260 *Zakup energii* zakupu węgla kamiennego ekogroszek, zamiast w § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia*. Powyższe dotyczyło faktury: nr 1/11/2016 z dnia 9.12.2016 r. na kwotę 3 900 zł, nr 1/01/2017 z dnia 12.01.2017 r. na kwotę 5 850 zł.
- Ujęcie w § 4300 *Zakup usług pozostałych* wynagrodzenia za opracowanie ekspertyzy stanu technicznego i przydatności do użytkowania budynku wraz z określeniem stopnia zużycia poszczególnych elementów oraz zakresu i kosztów prac remontowych niezbędnych do wykonania. Zgodnie z ww. rozporządzeniem wydatki związane z zakupem usług obejmujących ekspertyzy, analizy i opinie wykonywane przez osoby prawne, inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą należy ujmować w § 4390 *Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii*. Ekspertyzy, opinie czy analizy, objęte § 4390 dotyczą bowiem opracowań stanowiących dzieło twórcze, wyrażające ocenę stanu danego zagadnienia, nie zaś wykonanie usługi. Natomiast wynagrodzenia dla osób fizycznych, nieprowadzących działalności gospodarczej w niniejszym zakresie, a wykonujących na podstawie umów zlecenia oraz umów o dzieło czynności w zakresie ekspertyz, analiz i opinii, należy klasyfikować w paragrafie wydatkowym 417 *Wynagrodzenia bezosobowe*. Z wyłączeniem ekspertyz, analiz, opinii i innych materiałów sporządzanych i opłacanych w ramach realizowanych przez jednostkę remontów i inwestycji, które należy zakwalifikować w odpowiednim paragrafie inwestycyjnym. Błędna klasyfikacja kosztów przykładowo dotyczyła: faktury nr FV/20/2017/08 z dnia 31.08.2017 r. na kwotę 4 305 zł.

- Zakwalifikowanie kosztów naprawy komputera, drukarki do § 4300 *Zakup usług pozostałych* zamiast do § 4270 *Zakup usług remontowych.*, co dotyczyło przykładowo faktury nr FA/000672/2017 z dnia 22.08.2017 r. na kwotę 654,36 zł.
- Nieprawidłowe ujęcie w § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* dotyczących przykładowo: wykonanie migracji dla programu Comarch ERP Optima (faktura nr FA/000031/10/2017 z dnia 06.10.2017 r. na kwotę 1 180,80 zł); dostępu do aktualizacji i wsparcia Comarch ERP Optima wg. Lic. (faktura nr A 01426/09/2017 z dnia 19.09.2017 r. na kwotę 2 756,18 zł) zamiast do § 4300 *Zakup usług pozostałych*.

9. Ujmowanie operacji gospodarczych w latach 2016 oraz 2017 na kontach księgowych w sprzeczności z zapisami obowiązującego w okresie kontroli rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości (...), tj.:

- Opłat za szkolenia pracowników na koncie 409 *Pozostałe koszty rodzajowe* zamiast 405 *Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia dla pracowników* (zauważa się, iż w trakcie trwania kontroli, w kwietniu 2018 r., dokumentem nr 13-1816 dokonano na dzień 31.12.2017 r. przeksięgowania kwoty szkoleń pracowników za 2017 r. z konta 409 na konto 405),
- Ujmowanie kosztów na koncie 402 *Usługi obce* zamiast na koncie 403 *Podatki i opłaty*:
 - opłaty za udostępniane materiały państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego lub wykonanie czynności, o których mowa w art. 40b ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne,
 - opłaty za czynności zapobiegawcze nadzoru sanitarnego przeprowadzonego przez Państwowy Inspektorat Sanitarny w Tychach,
 - opłat za uzyskanie informacji o karalności z Krajowego Rejestru Karnego o zatrudnionym pracowniku.
- Ujmowanie opłat za dozór techniczny na koncie 409 *Pozostałe koszty rodzajowe*, zamiast na koncie 403 *Podatki i opłaty*.
- Ujmowanie na koncie 402 *Usługi obce*, kosztów za zimną wodę zamiast na koncie 401 *Zużycie materiałów i energii*, dotyczyło przykładowo faktury: nr WM/4/II/F/136/09/2017 z dnia 1.09.2017 r., nr WM/23/II/F/27/09/2017 z dnia 1.09.2017 r. Ponadto zauważa się, iż faktury te są wystawiane (ze strony sprzedawcy) i sprawdzane pod względem merytorycznym i rachunkowym (od strony odbiorcy) przez tę samą osobę. Wobec powyższego trudno mówić o sprawowaniu należytej kontroli nad tymi dokumentami.
- Ujmowanie kosztów poniesionych w związku z migracją danych, dostępu do aktualizacji na koncie 401 *Zużycie materiałów i energii* zamiast 402 *Usługi obce*.
- Ujmowanie obowiązkowych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na koncie 409 zamiast prawidłowo na koncie 403 *Podatki i opłaty*.

(dokumentem nr 13-1813 na dzień 31.12.2017 r. dokonano przeksięgowania obowiązkowych wpłat na PFRON za 2017 r. na konto 403).

- Ujmowanie wypłaty ekwiwalentu za pranie i konserwację odzieży roboczej oraz dofinansowanie do okularów na 409 *Pozostałe koszty rodzajowe*, a nie jak należy prawidłowo je ująć na koncie 405 *Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia dla pracowników* (dokumentem nr 13-1803 na dzień 31.12.2017 r. dokonano prawidłowego przeksięgowania).
- Ujmowanie zobowiązania oraz przelewu środków z tytułu dokonanych potrąceń z wynagrodzeń kwot egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na koncie 234 *Pozostałe rozrachunki z pracownikami* zamiast 240 *Pozostałe rozrachunki*. Ewidencji podlega kwota, którą pracodawca zobowiązany jest potrącić z wynagrodzenia pracownika i przekazać na poczet egzekucji, co prawidłowo należy ująć w księgach rachunkowych zapisem strona Wn 231 / strona Ma 240 oraz zapisem strona Wn 240 / strona Ma 131 w odniesieniu do dokonania przelewu potrąconej z wynagrodzenia kwoty na konto komornika.
- Ujmowanie na koncie 201 kwot wynikających z otrzymanych postanowień, wezwań od komorników sądowych tytułem zwrotu komornikom sądowym wydatków gotówkowych poniesionych w toku egzekucji, uiszczenia zaliczek na pokrycie tych wydatków zamiast na koncie 240 *Pozostałe rozrachunki*, prawidłowo wartość opłaty odnosi się w ciężar konta 761 *Pozostałych kosztów operacyjnych*. Jednakże wpłaconą komornikowi zaliczkę (do dnia, w którym komornik przedstawi rozliczenie kosztów egzekucji) prawidłowo ujmuje się w księgach zapisem strona Wn konta 240 oraz strona Ma konta 131. Dopiero w sytuacji, gdy postępowanie egzekucyjne okaże się w całości lub w części bezskuteczne, stosownie do treści art. 42 ust 2 ww. ustawy, wydatki poniesione przez komornika, które nie zostały pokryte z wyegzekwowanej części świadczenia, obciążają wierzyciela i powinny zostać zarachowane w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych, zapisem strona Wn konta 761 oraz strona Ma 240. Przykładowo ujęcie zaliczki na pokrycie kosztów doręczenia korespondencji (art. 39 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 1277 z późn zm.) nastąpiło bezpośrednio w ciężar konta 761 po otrzymaniu od komornika sądowego wezwanie o sygn. akt KM 982/16 z dnia 25.03.2016 r. w kwocie 33,68 zł. Z opisu dokumentów w dzienniku w latach 2016 oraz 2017 wynika, iż w jednostce przyjęto zasadę ewidencjonowania zaliczek egzekucyjnych zapisem strona Wn konta 761 z § 4610 i strona Ma konta 201. Jednakże weryfikacja dokumentów źródłowych wskazuje na błędne opisy w dzienniku ponieważ nie wszystkie dokumenty źródłowe okazały się wezwaniem do wpłaty zaliczki. Przykładowo dokument nr 19-339 z dnia 26.10.2017 r. opisano w dzienniku jako „[REDAKOWANE] – zaliczka egzek. dot (...)”, natomiast dokument źródłowy jakim było postanowienie o ustaleniu kosztów prowadzonego postępowania egzekucyjnego wskazywał, iż komornik sądowy w związku z bezskuteczną egzekucją wzywa wierzyciela do pokrycia

wydatków związanych z doręczeniem korespondencji w łącznej kwocie 25,50 zł.

- Ujmowanie zapłaty za usługi w poradni medycyny pracy, tj. badania okresowe, kontrolne, wstępne pracowników (np. faktura nr FA/691/2017/F z dnia 31.08.2017 r. w kwocie 2 070 zł) na koncie 409 *Pozostałe koszty rodzajowe* zamiast na koncie 405 *Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia dla pracowników* (w trakcie trwania kontroli dokonano prawidłowo przeksięgowania ww. usługi wykonanej w 2017 r. na konto 405 – dokument 13-1814).
- Dekretowanie zakupu opału bez zastosowanie konta 310 *Materiały* służącego do ewidencji zapasów materiałów, co dotyczyło faktury: nr 1/11/2016 z dnia 9.12.2016 r. na kwotę 3 900 zł, nr 1/01/2017 z dnia 12.01.2017 r. na kwotę 5 850 zł.
- Umorzenie pozostałych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych księgowano w korespondencji z kontem 400 *Amortyzacja*. Zgodnie z ww. rozporządzeniem umorzenie powinno być księgowane w korespondencji z kontem 401 *Zużycie materiałów i energii*.
- Rozrachunki z tyt. pożyczek mieszkaniowych wypłacanych ze środków ZFŚS dla emerytowanych pracowników zakładu księgowane są na koncie 234 *Pozostałe rozrachunki z pracownikami*, zamiast na koncie 240 *Pozostałe rozrachunki*.

10. Nieprawidłowe naliczanie odsetek od wadium. Weryfikacja dokumentów wykazała, iż w wielu przypadkach kwota odsetek naliczona do dnia zwrotu wadium jest nieprawidłowa. W kontrolowanym okresie oprocentowanie rachunku wynosiło 1,2556. Przykładowo błędnie obliczono odsetki przy zwrocie wadium:

- wpłaconego w dniu 1.06.2017 r. w kwocie 5 000 zł przez firmę PPU Hebex s.c., którego zwrot nastąpił w dniu 31.07.2017 r. Wyliczona i zwrócona kwota odsetek wyniosła 5 zł, a prawidłowo wyliczone odsetki stanowiły kwotę 10,13 zł,
- wpłaconego w dniu 1.06.2017 r. w kwocie 14 000 zł przez firmę PHU Vector Sp. z o.o., którego zwrot nastąpił w dniu 23.06.2017 r. Wyliczona i zwrócona kwota odsetek wyniosła 14 zł, a prawidłowo wyliczone odsetki stanowiły kwotę 22 zł,
- wpłaconego w dniu 6.07.2017 r. w kwocie 7 500 zł przez firmę Eko Ogród [REDAKTOWANE], którego zwrot nastąpił w dniu 14.07.2017 r. Wyliczona i zwrócona kwota odsetek wyniosła 7,50 zł, a prawidłowo wyliczone odsetki stanowiły kwotę 2,03 zł,
- wpłaconego w dniu 12.07.2017 r. w kwocie 10 000 zł przez firmę Eko Ogród [REDAKTOWANE], którego zwrot nastąpił w dniu 4.08.2017 r. Wyliczona i zwrócona kwota odsetek wyniosła 10 zł, a prawidłowo wyliczone odsetki stanowiły kwotę 7,43 zł.

11. Zgodnie z opisem zamieszczonym w *Polityce rachunkowości* zakładu konta zespołu 5 – „Koszty wg typów działalności i ich rozliczenie” służą do ewidencji i rozliczenia kosztów w układzie kalkulacyjnym. Na stronie Wn kont zespołu 5 ujmuje się poniesione koszty rodzajowe ujęte uprzednio na kontach zespołu 4 w korespondencji z kontem 490. Na stronie Ma kont zespołu 5 ujmuje się rzeczywisty koszt wytworzenia robót i usług w korespondencji

z kontami zespołu 7. W wyniku wrywkowej weryfikacji zapisów dziennika stwierdzono, iż ewidencja na kontach 500, 530 oraz 550 prowadzona jest w sposób przedstawiony poniżej (wybrany przykład):

- **530 Wn – Ma 530** ujęcie kosztów działalności pomocniczej po obu stronach tego samego konta pod datą ostatniego dnia miesiąca,
- **700 Wn – Ma 490** przeniesienie rzeczywistego kosztu wytworzenia robót i usług na konto 700 pod datą ostatniego dnia miesiąca

Powyższe narusza zasady funkcjonowania ww. kont określone w *Polityce rachunkowości* oraz w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. poz. 1911).

12. Dokonywanie księgowania po obu stronach dokładnie tego samego konta, co jest niezgodne z jedną z podstawowych zasad rachunkowości – zasadą podwójnego zapisu. Zgodnie z ww. regułą każda operacja gospodarcza jest ewidencjonowana na co najmniej dwóch różnych kontach, po dwóch różnych stronach i w identycznej wartości. Błędne księgowania stwierdzono po obu stronach konta:

- 840-002 *Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe przychodów – odsetki od kredytów* na którym dokonuje się dodatnich zapisów określanych jako „zapis techniczny” w związku z wcześniejszym spłaceniem umów kredytowych, co skutkuje zawyżeniem obrotów ww. konta. Przykładowo dokument nr 13-310 na kwotę 638,04 zł, nr 13-1632 na kwotę 1 4171,77 zł.
- 404-431 *Wynagrodzenie osobowe pracowników dyrekcja* oraz konta 405-411 *Składki na ubezpieczenie społeczne* gdzie wskazano opis „zapis techniczny Powiatowy Urząd Pracy”. Zgodnie z wyjaśnieniem w ten sposób ujmuje się refundację wynagrodzenia z PUP za prace interwencyjne. Przykładowo w dokumencie nr 13-857 po obu stronach konta 404 ujęto kwotę ze znakiem minus 3 865,65 zł oraz po obu stronach konta 405 kwotę ze znakiem minus 664,50 zł.
- 201-204-03-319-00-0000-02 *Czynsze Lok. Użytkowe - grunty* w dokumencie nr 13-924 którym ujęto w księgach korektę agendy 82-7 w kwocie 1 033,23 zł. Do dnia zakończenia kontroli nie wyjaśniono przyczyn dokonania tego zapisu.

13. Dokonywanie jednostronnego księgowania na kontach zapisami plusowo-minusowymi, co uchybia zasadzie podwójnego zapisu np.: dokument 13 141 z dnia 23.02.2017 r. w którym zaksięgowano spłatę odsetek od nieterminowej spłaty raty na stronie:

- Ma konta 240-246-05-056-00-000-80 w kwocie (-1,45 zł) i stronie Ma konta 750-002-00-000-07-0920-80 w kwocie 1,45 zł,
- Ma konta 240-246-02-091-00-000-80 w kwocie (-10,14 zł) i stronie Ma konta

750-002-00-000-07-0920-80 w kwocie 10,14 zł,

- Ma konta 240-246-04-326-00-000-80 w kwocie (-4 zł) i stronie Ma konta 750-002-00-000-07-0920-80 w kwocie 4 zł.

W analogiczny nieprawidłowy sposób zadekretowano dokumenty o nr 13-1525 z 30.11.2017 r. oraz 13 893 z 31.07.2017 r.

14. Dokonywanie księgowania bez właściwego dokumentu księgowego oraz wystawianie dokumentów PK *Polecenia księgowania* nie spełniających w pełni wymogów art. 21 uor, wskazującego, iż dowód księgowy powinien zawierać co najmniej: nazwę i symbol dokumentu, jego niepowtarzalny numer i datę wystawienia oraz datę pod jaką wskazane w nim operacje należy ująć w księgach rachunkowych, opis celu, w jakim został wystawiony, wskazanie kont, na jakich należy dokonać księgowania i księgowanych kwot. W zakładzie zgodnie z zapisem w § 5 Instrukcji obiegu dokumentów: „*Polecenie księgowania* sporządza się w celu dokonania zapisu księgowego nie wyrażającego faktu dokonania operacji gospodarczej (wystawienia błędnego zapisu, przeniesienia rozliczonych kosztów, otwarcie księgi itp.) lub w innych wypadkach wynikających ze stosowanej techniki księgowości. Polecenie księgowania powinno być podpisane przez sporządzającego, sprawdzającego i Głównego Księgowego”.

Weryfikacja dokumentów wewnętrznych w agendzie 13, będącej zbiorem „dokumentów syntetycznych – przeksięgowania”, za lipiec 2017 r. wykazała, iż w zakładzie wystawione *Polecenia księgowania* posiadają numer agendy 13 wraz z kolejnym numerem dokumentu w tej agendzie oraz opatrzone są podpisem osoby sporządzającej i dokonującej księgowania. Natomiast nie są opatrzone podpisem sprawdzającego oraz głównej księgowej, co stoi w sprzeczności z wskazanymi zapisami polityki rachunkowości. Przykładowo dokument PK nr 13-923 z dnia 7.08.2017 r. nie zawiera podpisu osoby sprawdzającej oraz głównej księgowej. Ponadto nie wskazano na nim konkretnej daty pod jaką dokument należy zaksięgować, gdyż wskazano tylko miesiąc, tj. 07.2017. Dokument PK nr 13-88, bez daty wystawienia, również nie zawierał wymaganych ww. podpisów. Dokument opisany jako „Przeksięgowanie wpłaty” bez wskazania daty wystawienia, daty pod jaką należy dokument zaksięgować oraz zawierający jedynie podpisy sporządzającego i księgującego, ujęty został w księgach rachunkowych z nr 13-896 pod datą 31.07.2017 r.

15. Dokonywanie zapisów w księgach rachunkowych bez wystawienia wewnętrznego dokumentu źródłowego. Jedynym dokumentem potwierdzającym dokonanie zapisów w księgach (potwierdzających np. dokonanie korekty, przeksięgowania błędnych zapisów, naliczonego podatku od nieruchomości za kolejny miesiąc, zapisów technicznych) stanowią wydruki dekretacji z programu komputerowego oznaczone numerem agendy 13 oraz kolejnym numerem dokumentu, datą zapisu oraz opatrzone są podpisem sporządzającego.

Przykładowo dokumenty z dnia 31.07.2017 r. o numerach 13-893, 13-897, 13-924, 13-925, 13-926, 13-927, 13-931. Naruszono tym samym art. 20 ust. 2 oraz art. 22 ust. 1 uor wskazujące, iż zapisy w księgach rachunkowych należy dokonywać na podstawie właściwych dowodów księgowych („dowodów źródłowych”), tj. zgodnych z rzeczywistym przebiegiem operacji. Właściwym jest stworzenie dokumentu PK *Polecenie księgowania* będącym uniwersalnym dowodem księgowym własnym wewnętrznym jednostki, dotyczącym operacji wewnątrz jednostki, który służy dokumentowaniu w księgach rachunkowych tych zapisów, które nie mogą być udokumentowane za pomocą innych dokumentów źródłowych.

16. Księgowanie wszystkich wyciągów bankowych z danego miesiąca dotyczących sum depozytowych pod datą ostatniego dnia miesiąca, w dwóch dokumentach (nota księgowa) w których odrębnie księgowano uznania i obciążenia rachunku. Przykładowo pod datą 31.07.2017 r., ujęto w księgach rachunkowych wyciągi bankowe za lipiec 2017 r. od nr 46 do 56, tj. w dokumencie :

- nr 13-941 ujęto w księgach wypłaty z konta za lipiec 2017 r. – zwroty wadium, np.: WB nr 49 z dnia 9.06.2017 r. w kwotach 1 201,20 zł, 13 513,50 zł, 16016 zł, 24 524,50 zł, 4004 zł 10 510,50 zł, 24 524,50 zł; WB nr 51 z dnia 14.06.2017 r. w kwocie 20 020 zł; WB nr 52 z dnia 21.06.2017 r. w kwotach 10 010 zł, 14 014 zł, WB 54 z dnia 23.07.2017 r. w kwocie 14 014 zł, WB nr 55 z dnia 26.06.2017 r. w kwocie 1 201,20 zł,
- nr 13-942 ujęto w księgach wpłaty na konto za lipiec 2017 r. – wpływ wadium, np. WB nr 46 z dnia 1.06.2017 r. w kwotach 5 000 zł, 366,78 zł, 14 000 zł, 2 000 zł, 14 000 zł; WB nr 47 z dnia 5.06.2017 r. w kwocie 20 000 zł, WB nr 48 z dnia 8.06.2017 r. z dnia 8.06.2017 r. w kwocie 2 400 zł, WB nr 50 z dnia 13.06.2017 r. w kwocie 8 000 zł, WB nr 51 z dnia 14.06.2017 r. w kwotach 2 400 zł, 2 500 zł, WB nr 53 z dnia 22.06.2017 r. w kwocie 800 zł, 3 600 zł, WB nr 54 z dnia 23.06.2017 r. w kwotach 800 zł, 3 600 zł.

4.3. Gospodarka majątkiem trwałym.

W ramach kontroli gospodarki majątkiem trwałym zakładu weryfikacji poddano zapisy księgowe na kontach 011, 013, 020, księgi inwentarzowe prowadzone w systemie komputerowym oraz wyrywkowo dokumenty źródłowe. Jak wynika z dokumentacji przedłożonej do kontroli, zapisów na kontach 011, 013, 020 dokonuje się w ujęciu syntetycznym, natomiast szczegółowa, analityczna ewidencja środków trwałych prowadzona jest w osobnym programie komputerowym. Zgodnie z kartotekami środków trwałych wartość majątku zakładu wg stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawiała się następująco:

• Grupa 000 – grunty	288 295 793,55 zł
• Grupa 001 – budynki	210 951 361,05 zł
• Grupa 002 – budowle	23 722 237,09 zł
• Grupa 003 – urządzenia grzewcze	271 766,61 zł
• Grupa 004 – urządzenia elektroniczne	970 144,12 zł
• Grupa 006 – urządzenia techniczne	796 624,65 zł
• Grupa 007 – środki transportu	43 278,10 zł
• Grupa 008 – wyposażenie	535 174,43 zł
RAZEM:	525 586 379,60 zł
• Wartości niematerialne i prawne	154 600,74 zł
• Pozostałe środki trwałe	758 132,83 zł

Powyższe dane porównano z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych nie stwierdzając nieprawidłowości.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że dokumentem PK nr 13-504 z dnia 15.05.2017 r. zaksięgowanym pod datą 30.04.2017 r. przyjęto na stan wartości niematerialnych i prawnych zakupioną licencję Windows Server w kwocie 23 060,43 zł i zaksięgowano jej całkowitego umorzenia zapisem Wn konto 400 i Ma konto 071 w kwocie 23 060,43 zł. Uchybia to zapisom art. 22m ust. 1 pkt 1 ustawy o pdof i art. 16m ust. 1 pkt 1 ustawy o pop zgodnie z którym okres dokonywania odpisów amortyzacyjnych od licencji na programy komputerowe nie może być krótszy niż 24 miesiące. Oznacza to, że roczna stawka amortyzacyjna dla programu komputerowego nie może być wyższa niż 50%.

W myśl zapisów obowiązującej w zakładzie od 10.10.2007 r. *Instrukcji dotyczącej zasad przeprowadzania inwentaryzacji w MZBM w Tychach*, poza terminami i częstotliwością przeprowadzania inwentaryzacji przewidzianymi w art. 26 ustawy o rachunkowości w MZBM inwentaryzację przeprowadza się również na dzień zmiany osoby materialnie odpowiedzialnej za powierzone rzeczowe składniki majątku. Zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi kontrolującym w okresie objętym kontrolą miała miejsce inwentaryzacja zdawczo – odbiorcza ROM II podyktowana zmianą kierownika. Zarządzeniem nr 0152/27/02/2016 Dyrektora MZBM w Tychach z dnia 25.02.2016 r. powołano zespół spisowy w celu przeprowadzenia inwentaryzacji składników majątkowych i wyposażenia ROM II. W § 4 ww. zarządzenia wskazano, iż inwentaryzację należy przeprowadzić w dniach od 29.02.2016 r. do 1.03.2016 r. Jak wynika zaś z dokumentacji przedłożonej do kontroli w dniach 29.02. – 1.03.2016 r. przeprowadzono jedynie spis z natury składników majątku i wyposażenia.

Czynności inwentaryzacyjne zakończyły się w momencie sporządzenia protokołu w sprawie rozliczenia niedoborów i nadwyżek powstałych w wyniku przeprowadzonego spisu, tzn. **w dniu**

31.12.2016 r. czyli 10 miesięcy po dniu wskazanym w treści zarządzenia. Zaznaczyć bowiem należy iż definicja inwentaryzacji jest terminem znacznie szerszym niż pojęcie spisu z natury, który jest jednym z elementów inwentaryzacji. **Rozciąganie w czasie czynności inwentaryzacyjnych nie znajduje uzasadnienia zwłaszcza w kontekście inwentaryzacji zdawczo - odbiorczej.** Na uwagę zasługuje fakt, iż pracownik przekazujący rzeczowe składniki majątku, za które był materialnie odpowiedzialny przeszedł na emeryturę z dniem 1.03.2016 r.

Spisu majątku dokonano na arkuszach spisu z natury stanowiących druki ścisłego zarachowania, których rozchód prawidłowo zaewidencjonowano w księdze druków ścisłego zarachowania. Po dokonaniu wyceny oraz porównaniu spisanego majątku z ewidencją prowadzoną w księgach inwentarzowych sporządzono (na dzień 30.04.2016 r.) zestawienie różnic inwentaryzacyjnych (tabela poniżej). W dniu 22.06.2016 r. kierownik ROM II skierował do przewodniczącego komisji inwentaryzacyjnej pismo, w sprawie wyjaśnienia różnic inwentaryzacyjnych. W piśmie tym wskazano m.in.: które elementy majątku stanowiące niedobory zostały pominięte w spisie z natury oraz podkreślono, iż niedobór w postaci drogi przy ul. Bibliotecznej (poz. 10 w tabeli) powstał w wyniku przekazania tego składnika majątku Gminie Miasta Tychy. Ponadto do ww. wyjaśnień załączono pismo z dnia 29.10.2015 r. (dot. wyjaśnienia różnic inwentaryzacyjnych powstałych w wyniku spisu przeprowadzonego w 2015 r.) z którego wynika, że już w 2015 r. kierownik ROM II wskazywał na protokół zdawczo –odbiorczy z dnia 30.04.2009 r. którym w jego ocenie, drogę przy ul. Bibliotecznej przekazano Gminie Miasta Tychy. **Niedobory ujawnione podczas spisu z natury zaksięgowano na kocie 240-241 „Pozostałe rozrachunki – rozliczenie niedoborów i nadwyżek” pod datą 30.11.2016 r.** W księgach rachunkowych nie ujęto natomiast stwierdzonych nadwyżek. Następnie, w dniu 31.12.2016 r. sporządzono protokół z posiedzenia komisji inwentaryzacyjnej, które miało miejsce w dniu 18.10.2018 r., podczas którego dokonano rozliczeń różnic inwentaryzacyjnych zgodnie z poniższą tabelą:

	Lp.	Nazwa	Cena [zł]	Nr id	Ilość	Wartość	Wyjaśnienia/Rozliczenie różnic
Niedobory	1.	Krzesło obrotowe	247,00	1628-1630	3	741,00	Dot. poz.11
	2.	Krzesło obrotowe	201,30	2826-2830	5	1 006,50	Pominięto w spisie
	3.	Kalkulator	49,39	1202	1	49,39	Dot. poz. 12.
	4.	Drukarka	1 891,00	2096	1	1 891,00	Pominięto w spisie
	5.	Biurko z dwoma kontenerami	420,59	739	1	420,59	Pominięto w spisie
	6.	Krzesło obrotowe	185,00	4252	1	185,00	Dot. poz .13
	7.	Biurko	176,70	6631	1	176,70	Pominięto w spisie
	8.	Budynek Hłonda 69 (Przychodnia)	225 000,00	1246	1	225 000,00	Pominięto w spisie
	9.	Budynek Hłonda 69	106 000,00	1247	1	106 000,00	Pominięto w spisie
	10.	Droga przy ul. Bibliotecznej	338 585,86	1336	1	338 585,86	Protokołem zdawczo – odbiorczym przekazana do UM.

	Lp.	Nazwa	Cena [zł]	Nr id	Ilość	Wartość	Wyjaśnienia/Rozliczenie różnic
Nadwyżki	11.	Krzesło obrotowe		1810-1812	3		Dot. poz 1. Błędne numery inwentarzowe
	12.	Kalkulator		2002			Dot. poz 3. Błędny numer inwentarzowy
	13.	Fotel obrotowy		-			Dot. poz. 6.
	14.	Budynek Sienkiewicza 49		-			Odrębnie spisane zostały budynek i garaż, które w księgach stanowią jeden środek trwały

Analizując daty powyższych czynności inwentaryzacyjnych stwierdzić należy, iż nie znajduje uzasadnienia ponad dwumiesięczna zwłoka w sporządzeniu protokołu z posiedzenia komisji w sprawie rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych. Ponadto, zaksięgowania niedoborów na koncie 240 dokonano w dniu 16.12.2016 r. czyli miesiąc po posiedzeniu komisji, która dokonał już ich rozliczenia.

Na podstawie wspomnianego powyżej protokołu (zatwierdzonego przez dyrektora zakładu) w dniu 26.01.2017 r. dokonano przeksięgowania pod datą 31.12.2016 r. ww. elementów majątku z konta 240 na konto 011 oraz 013. Kontrolujące zwróciły się z prośbą o wyjaśnienie niedoboru w postaci drogi przy ul. Bibliotecznej, która w ocenie pracownika ROM II przekazana została Gminie Miasta Tychy, a która nadal pozostaje w księgach inwentarzowych MZBM. Z wyjaśnień udzielonych kontrolującym wynika, iż zakład nie dysponuje dokumentem PT, który stanowiłby podstawę do wyksięgowania ww. składnika majątku. W ocenie kontrolujących w kwestii wspomnianego niedoboru nie dokonano wystarczających czynności wyjaśniających, zwłaszcza w kontekście faktu, iż zakład dysponuje dokumentem wewnętrznym (protokół zdawczo –odbiorczy z dnia 30.04.2009 r.) który poddaje pod wątpliwość prawidłowość ujęcia wspomnianej drogi w księgach inwentarzowych zakładu. Powyższe potwierdza fakt, iż droga przy ul. Bibliotecznej stanowiła niedobór również podczas inwentaryzacji przeprowadzonej w ROM II w 2015 r. Dopiero w trakcie trwania kontroli pracownicy MZBM dokonali stosownych czynności wyjaśniających, zgodnie z którymi **ww. protokół zdawczo – odbiorczy dotyczył gruntu, a nie drogi przy ul. Bibliotecznej**, która prawidłowo wpisana jest do ksiąg inwentarzowych zakładu.

W trakcie weryfikacji dokumentacji związanej z gospodarką majątkiem trwałym zakładu stwierdzono, iż w dniu 9.01.2018 r. sporządzono dokument PK nr 13-1737 dotyczący korekty wartości gruntu przy ul. Starokościelnej 18 w Tychach (działka 2119/205). Na podstawie ww. PK dokonano zwiększenia wartości środków trwałych na koncie 011 o kwotę 361,12 zł. Operację tą ujęto w księgach pod datą 29.12.2017 r. W treści ww. dokumentu zapisano „na PT w XII/16 była wartość 6 447,96 zł, a powinna być 6 086,84 zł – różnica 361,12 zł”. Do kontroli przedłożono ponadto wspomniany dokument PT z dnia 27.09.2016 r. w myśl którego na podstawie aktu notarialnego rep. A 11891/2016 z dnia 27.09.2016 r. nastąpiło przekazanie

Gminie Miasta Tychy gruntu przy ul. Starokościelnej 18/34 o pow. użyt. 28,89 m² i wartości 6 447,96 zł. **Kontrolującym udzielono dodatkowych wyjaśnień zgodnie, z którymi pracownik MZBM stwierdził, iż ww. dokument PT został błędnie wystawiony w zakresie wartości przedmiotowego gruntu. W efekcie nie dokonano jednak korekty dokumentu PT, co stanowiłby podstawę do korekty zapisu w księgach rachunkowy. Po dokonaniu księgowania opisanego w dokumencie PK stwierdzono, iż zapis ten został dokonany bez stosownego dokumentu źródłowego.** Wobec powyższego w dniu 6.03.2018 r. wystawiono kolejny dokument PK, którym pod datą 29.12.2017 r. wystornowano uprzednio zaksięgowaną kwotę 361,12 zł. **Nie podjęto jednak żadnych innych czynności zmierzających do ustalenia prawidłowej wartości przekazanego gruntu, ewentualnej korekty dokumentu PT i jego właściwego ujęcia w księgach rachunkowych.**

Weryfikacji poddano wypełnienie przez MZBM obowiązków w zakresie inwentaryzacji wynikających z art. 26 ust. 1 pkt 2 uor tj. w drodze potwierdzenia sald. Zgodnie z instrukcją dotyczącą zasad przeprowadzania inwentaryzacji w MZBM w Tychach za pomocą potwierdzenia stanów przez kontrahentów inwentaryzuje się: aktywa finansowe na rachunkach bankowych oraz należności z wyjątkiem należności spornych i wątpliwych. Do kontroli przedłożono obszerną dokumentację wysłaną do kontrahentów w celu potwierdzenia sald. Wobec faktu, iż nie wszystkie salda zostały potwierdzone, w takiej sytuacji inwentaryzacja powinna zostać przeprowadzona drogą weryfikacji wartości należności bowiem niedopuszczalne jest tzw. milczące potwierdzenie salda. W toku czynności kontrolnych stwierdzono, iż kontrahent o nr komputerowym 581-7-60-000215-2 w odpowiedzi na potwierdzenia salda na dzień 31.10.2017 r. – niedopłaty 66,28 zł i odsetek 27,01 zł poinformował MZBM, że „saldo nie jest zgodne, a kwota 66,28 zł została potrącona z tyt. faktury korygującej nr MZBM/DTE/FK/116/8/2017. W naszej ewidencji nie posiadamy noty odsetkowej na kwotę 27,01 zł” W powyższym przypadku MZBM winien przeprowadzić inwentaryzację w drodze weryfikacji. Podobna sytuacja niepotwierdzenia salda we wskazanej w dokumencie wysokości dotyczy kontrahenta o nr 581-7-60-000363-9. Karty wskazanych kontrahentów były przedmiotem kontroli (opisanej w dalszej części protokołu) w wyniku, której stwierdzono, błędne naliczanie odsetek oraz niedochodzenie tych odsetek.

Przedłożona przez MZBM do kontroli dokumentacja nie potwierdza wypełnienie obowiązku wynikającego z art. 26 ust. 1 pkt 3 uor, tj. przeprowadzenia inwentaryzacji drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników, co winno dotyczyć środków trwałych, do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości, należności spornych i wątpliwych, należności i zobowiązań wobec osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych, z tytułów publicznoprawnych, a także aktywów i pasywów niewymienionych w pkt 1 i 2 oraz

wymienionych w pkt 1 i 2, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe.

4.4. Gospodarka kasowa i druki ścisłego zarachowania

W toku czynności kontrolnych weryfikacji poddano dokumentację dotyczącą obrotu gotówkowego zakładu. Zasady gospodarki kasowej MZBM określono w *Instrukcji gospodarki kasowej* obowiązującej od 1.12.2011 r. W myśl ww. instrukcji raport kasowy służy do udokumentowania operacji kasowych w danym miesiącu. Sporządza go kasjer w dwóch egzemplarzach ujmując po stronie przychodów wszystkie wpłaty, a po stronie rozchodów wszystkie wypłaty. Raport kasowy po sprawdzeniu i zatwierdzeniu przekazywany jest do Działu GFK celem księgowania i archiwizacji. W kontrolowanym zakładzie sporządzany jest jeden raport kasowy dla środków dot. bieżącej działalności jak i środków ZFŚS. Zauważa się, iż dla każdego rodzaju krajowych środków pieniężnych gromadzonych na wydzielonym rachunku bankowym należy sporządzić odrębny raport kasowy – czyli ze względu na fakt, iż zakład posiada odrębne rachunki bankowe dla środków przeznaczonych na podstawową działalność oraz środków ZFŚS powinny być sporządzane 2 odrębne raporty kasowe – o oznaczeniach odpowiadających tym rachunkom.

Sprawdzeniu poddano losowo wybrane raporty kasowe stwierdzając, iż :

- w raporcie nr 9 za okres 1-30.09.2017 r. **nie wskazano daty żadnej z siedmiu operacji kasowych występujących w tym miesiącu w zakładzie,**
- w raporcie nr 6 za okres 1-30.06.2017 r. **nie wskazano daty żadnej z sześciu operacji kasowych występujących w tym miesiącu w zakładzie,**
- w raporcie kasowym nr 5 za okres 1-30.05.2017 r. **nie zachowano chronologii zapisów.**

W ramach dalszych czynności kontrolnych weryfikacji poddano prawidłowość ujmowania operacji kasowych w księgach rachunkowych, stwierdzając następujące nieprawidłowości:

- Wszystkie wpłaty i wypłaty gotówki do kasy w danym miesiącu **ujmowane są w księgach rachunkowych pod datą ostatniego dnia miesiąca, którego raport dotyczy, w tym również na koncie 101, gdzie zapisy wszystkich operacji ujmowane są zbiorczo.** Jak wynika zaś z zapisów art. 24 ust. 5 pkt 3 uor ujęcie wpłat i wypłat gotówką, czekami i weksłami obcymi oraz obrotu detalicznego i gastronomii następuje w tym samym dniu, w którym zostały dokonane. Zatem, operacje wpłaty i wypłaty gotówki, jakie zostały odnotowane w raporcie kasowym, powinny być ujmowane na kontach księgi głównej pod datą wystąpienia poszczególnych operacji. Dekretację przykładowego raportu kasowego prezentuje tabela:

Raport kasowy nr 5 za okres 1-30.05.2017 r.				Dekretacja				
Data	Treść	Przychód	Rozchód	Data zapisu	Konto Wn	Konto Ma	Kwota Wn	Kwota Ma
11.05	Wpłata gotówki pobranej z banku	1 500,00		31.05		131		1 500,00
12.05	Ryczałt za paliwo		267,80	31.05	234		267,80	
11.05	Wypłata zaliczki		1 500,00	31.05	234		1 500,00	
26.05	Wypłata zaliczki		500,00	31.05	234		500,00	
26.05	Wpłata gotówki pobranej z banku	500,00		31.05		131		500,00
31.05	Rozliczenie zaliczki	309,70		31.05		234		309,70
31.05	Rozliczenie zaliczki	34,89		31.05		234		34,89
26.05	Rozliczenie delegacji		407,87	31.05	234		407,87	
31.05	Rozliczenie zaliczki	407,87		31.05		234		407,87
Wpływy do kasy za V.2017 r.		2 752,46		31.05	101		2 752,46	
Wypłaty z kasy za V.2017 r.			2 675,67	31.05		101		2 675,67

- Wypłaty gotówki z rachunku bankowego celem wpłaty do kasy ujmowane są w księgach rachunkowych zapisem 101 Wn – Ma 131, z pominięciem konta 141 – „Środki pieniężne w drodze”. **Następnie, wpłata gotówki do kasy ujmowana jest w księgach rachunkowych po stronie Wn konta 101 (zapis zbiorczy) oraz po stronie Ma konta 131. Ponowne ujmowanie (na podstawie raportu kasowego) wpłaconych do kasy środków na koncie 131 nie znajduje uzasadnienia, zwłaszcza w kontekście zasad funkcjonowania ww. konta, na którym zapisy powinny być dokonywane na podstawie dowodów bankowych. Przyjęta przez zakład praktyka ujmowania operacji kasowych narusza zasadę zgodności zapisów na koncie 131 z ewidencją bankową oraz zawyża obroty kont 131 oraz 101. W wyniku powyższego powstaje konieczność korygowania zapisem ujemnym obrotów ww. kont, co dokonywane jest w kontrolowanym zakładzie dokumentem PK na koniec każdego miesiąca.**

W obowiązującej w MZBM *Instrukcji gospodarki kasowej* określono, iż na ostatni dzień każdego roku należy przeprowadzić inwentaryzację kasy. Do kontroli przedłożono protokoły z inwentaryzacji kasy przeprowadzonej na koniec 2016 r. oraz 2017 r. W obu przypadkach stwierdzono zerowy stan gotówki w kasie, który został potwierdzony z ewidencją prowadzoną w raportach kasowych. W zakresie powyższych czynności nie stwierdzono nieprawidłowości.

Obowiązująca w MZBM *Instrukcja gospodarki kasowej* określa tryb rozliczenia zaliczki nie wskazując jednak jego terminu. Z *Instrukcji obiegu dokumentów* wynika natomiast, iż rozliczenia zaliczki należy dokonać najpóźniej na koniec każdego miesiąca kalendarzowego. W trakcie weryfikacji raportów kasowych stwierdzono iż, w dniu 23.12.2016 r. pracownikowi MZBM wypłacono kolejną zaliczkę w kwocie 4 200 zł pomimo faktu, iż nie rozliczył on jeszcze zaliczki pobranej w dniu 6.12.2016 r. na kwotę 1 500 zł. Ponadto, w trakcie weryfikacji dokumentów dot. zakupów gotówkowych stwierdzono, iż w dwóch przypadkach

gotówka pobrana w formie zaliczki w rzeczywistości stanowiła refundację poniesionych już przez pracownika zakładu kosztów:

- w dniu 14.06.2017 r. dokonano rozliczenia zaliczki pobranej w dniu 13.06.2017 r. w kwocie 763 zł. Do rozliczenia załączono fakturę nr 30/06/2017 z dnia 12.06.2017 r. z której wynika, iż płatności dokonano gotówką w dniu 12.06.2017 r., czyli przed dniem pobrania zaliczki,
- w dniu 31.08.2017 r. dokonano rozliczenia zaliczki pobranej 4.08.2017 r. Do ww. dokumentu załączono m.in.: fakturę z dnia 3.08.2017 r. za zakup pieczątki.

W myśl zapisów obowiązującej *Instrukcji dotyczącej ewidencji i numeracji druków ścisłego zarachowania* zakład dysponuje następującymi drukami ścisłego zarachowania: чеки, legitymacje ubezpieczeniowe pracownika i członka rodziny, KP - dowód wpłaty, KW - dowód wypłaty, arkusze spisu z natury.

Ewidencję druków prowadzi się odrębnie dla każdego rodzaju druku w księdze o ponumerowanych stronach, przesnurowanej i zalakowanej wg przyjętego wzoru. Zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi w trakcie kontroli **w zakładzie nie funkcjonują już druki otrzymywane z nadanym numerem tj. чеки oraz legitymacje ubezpieczeniowe pracownika i członka rodziny.** Wobec powyższego wyrywkowej kontroli poddano księgi ewidencyjne druków KP, KW oraz arkuszy spisu z natury. W zakresie zgodności prowadzonych w nich zapisów i stwierdzono, iż przedłożone do kontroli księgi są prowadzone zgodnie z przyjętym wzorem, jednakże **księgi dotyczące druków KP i arkuszy spisu z natury nie zostały zalakowane zgodnie z instrukcją.** Analizując zapisy obowiązującej instrukcji **stwierdzono brak regulacji w zakresie przyjmowania na stan zakupionych druków co uniemożliwia ustalenie ich liczby,** ustalono, iż druki przyjmowane są na stan dopiero w momencie ich wydania do zużycia. Zasadnym jest objęcie kontrolą druków ścisłego zarachowania już od momentu przyjęcia ich do zakładu tj. przyjęcie ich na stan niezwłocznie po ich otrzymaniu. **Nie uregulowano również zasad inwentaryzacji ww. druków.** Należy podkreślić, że druki ścisłego zarachowania powinny być inwentaryzowane nie rzadziej niż raz w roku, na koniec każdego roku budżetowego, natomiast z uwagi na ich specyficzny charakter, powinny być objęte bieżącą kontrolą. Podkreślić należy, że względy racjonalnej, a więc także bezpiecznej gospodarki drukami wymagają okresowych kontroli stanu faktycznego z ewidencyjnym. Pozwoli to chociaż wyrywkowo sprawdzić ostatnie używane druki z ewidencją w „Księgach druków ścisłego zarachowania”. W wypadku nieścisłości lub ewentualnych rozbieżności łatwiej będzie o konkretne wnioski i wyeliminowanie uchybień jeszcze w trakcie roku budżetowego, tj. przed inwentaryzacją na koniec roku budżetowego. Aby zapobiegać ewentualnym nadużyciom wynikającym z możliwości praktycznego wykorzystania druków, gospodarka nimi musi być odpowiednio unormowana w przepisach wewnętrznych.

4.5. Zamówienia publiczne

Instrukcja ramowa dot. zamówień publicznych w MZBM określa ogólne zasady postępowania w sprawach o zamówienia publiczne oraz sposobu powoływania, zakresu zadań oraz trybu pracy komisji przetargowej na: roboty budowlane, dostawy, usługi. Zamówień publicznych udziela się wyłącznie wykonawcom wybranym zgodnie z przepisami ustawy Prawo Zamówień Publicznych, w przypadku zamówień do kwoty 30 000 euro zgodnie z ustawą o finansach publicznych i postanowieniami Instrukcji, a w przypadku Wspólnot Mieszkaniowych na podstawie ustawy Kodeks Cywilny, wytycznych do przetargu i postanowień Instrukcji.

Zamówienia, których wartość netto nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro odbywają się w ramach poszczególnych komórek organizacyjnych z pominięciem procedur ustawowych, muszą być jednak dokonywane zgodnie z ustawą o finansach publicznych tj. w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów, w sposób umożliwiający terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Ramowe procedury i tryby udzielania zamówień publicznych uregulowano w następującym układzie:

- **zamówienia poniżej wartości netto 1 000 euro oraz zamówienia do 2 000 euro w zakresie: szkoleń pracowniczych, prenumeraty czasopism, opieki serwisowej, usług dostępu do Internetu, usług łączy telefonicznych, usług telefonii komórkowej, ogłoszeń prasowych, drobnych zakupów i usług** – procedura nie wymaga złożenia wniosku o udzielenie zamówienia publicznego. Zamówienia poniżej wartości netto 1 000 euro udziela się wykonawcy wybranemu na podstawie rozeznania cenowego rynku w formie pisemnego zlecenia podpisanego przez Głównego Księgowego oraz Dyrektora Zakładu,
- **zamówienia o wartości od 1 000 euro do wartości poniżej 2 000 euro** – wymagają zatwierdzonego przez Dyrektora Zakładu wniosku o udzielenie zamówienia, zaproszenie do złożenia oferty cenowej kieruje się do co najmniej 2 wykonawców z wyłączeniem m.in.: usług dostępu do Internetu, usługi łączy telefonicznych, usług telefonii komórkowej, usług w zakresie pełnienia nadzoru specjalistycznego, dot. BHP i p. poż., badań okresowych pracowników, usług audytu bezpieczeństwa informacji;
- **zamówienia o wartości od 2 000 euro do 30 000 euro** - wymagają zgody Dyrektora oraz zatwierdzonego przez niego wniosku o udzielenie zamówienia, zaproszenie do złożenia oferty umieszcza się na stronie internetowej zamawiającego z wyjątkiem sytuacji takich jak: usługi dostępu do Internetu, usługi łączy telefonicznych, usługi telefonii komórkowej, usługi w zakresie pełnienia nadzoru specjalistycznego dot. BHP i p.poż., szkolenia pracownicze, prenumerata czasopism, ogłoszenia prasowe, badania okresowe pracowników, usługi prawnicze, usługi audytu bezpieczeństwa informacji, usługi grupowego ubezpieczenia na

życie pracowników. Ponadto zamawiający może, po zamieszczeniu zaproszenia do złożenia oferty, bezpośrednio poinformować o wszczęciu postępowania o udzielenie zamówienia znanych sobie wykonawców, którzy w ramach prowadzonej działalności świadczą dostawy, usługi lub roboty budowlane będące przedmiotem zamówienia.

Zastosowane przez MZBM wyłączenia w zakresie wyboru sposobu przeprowadzenia procedur dla poszczególnych rodzajów usług dotyczących zamówień o wartości poniżej 30 000 euro trudno uznać za narzędzie gwarantujące ponoszenie wydatków w sposób celowy i oszczędny. Wydatkowanie środków publicznych w procedurach wyłączonych z zakresu stosowania ustawy pzp ze względu na wartość nie może następować w sposób zupełnie dowolny, realizując takie zamówienie należy zwracać uwagę na zachowanie zasad uczciwej konkurencji, aby nie ograniczać wykonawców w dostępie do rynku zamówień. Wynika to z faktu, że do każdego wydatku realizowanego przez jednostki sektora finansów publicznych, bez względu na jego wartość, muszą znaleźć zastosowanie zasady określone w art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych. Zobowiązują one do dokonywania zakupów m.in. w sposób celowy i oszczędny oraz z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów i optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Żaden przepis nie nakłada na zamawiającego obowiązku publikacji na stronie internetowej zapytań ofertowych o wartości poniżej 30 000 euro, niemniej jednak właśnie taki sposób upubliczniania zapytań należy uznać za działanie służące realizacji zasady transparentności oraz oszczędnego i racjonalnego wydatkowania środków publicznych. Aktualny pozostaje obowiązek stosowania podstawowych zasad udzielania zamówień publicznych, tj. uczciwej konkurencji, przejrzystości i równego traktowania podmiotów występujących na rynku, które mogą być zainteresowane ubieganiem się o pozyskanie zamówienia. Ponadto, publikowanie zapytań ofertowych może przynieść w bardzo krótkim czasie wymierny skutek w postaci oszczędności finansowych dzięki uzyskaniu większej liczby ofert, w tym również tańszych.

Weryfikacji poddano losowo wybrane postępowania o udzielenie zamówień publicznych prowadzone w oparciu o procedury określone w ustawie oraz w oparciu o Instrukcja ramową dot. zamówień publicznych w MZBM:

- Postępowanie nr DTE 340/130/06/2017 o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem zamówienia było: „Utrzymanie terenów zewnętrznych stanowiących własność Gminy Miasta Tychy administrowanych przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Tychach”.

W dniu 29.06.2017 r. do ówczesnego dyrektora MZBM złożony został wniosek o rozpoczęcie ww. postępowania. **Zatwierdzenia wniosku do realizacji dyrektor dokonał w dniu 30.06.2017 r., pomimo, że z karty ewidencji obecności w pracy wynika nieobecność**

usprawiedliwiona dyrektora. Do wniosku załączono m.in.: wyliczenie stanowiące podstawę do określenia szacunkowej wartości zamówienia. Sporządzona kalkulacja zawierała jednak błąd rachunkowy w części C formularza. Jak wynika bowiem z przedłożonej dokumentacji łączna wycena brutto usług wykazanych w części C formularza wynosi 12 470,90 zł. Tymczasem mając na uwadze kwoty netto wymienionych usług oraz właściwą dla nich stawkę VAT 8 %, łączna wartość brutto usług wymienionych w tej części formularza winna wynosić 13 010,90 zł. Błąd ten miał wpływ na wartość szacunkową całego zamówienia, które przy prawidłowym wyliczeniu powinno wynosić 199 747,88 zł brutto, a nie jak wskazano w oszacowaniu 199 207,88 zł brutto. W rozdziale XII pkt 5 SIWZ opisano sposób obliczenia ceny oferty, wskazując iż: „Cena oferty musi być podana w złotych polskich z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku z podatkiem VAT, z wyodrębnioną wartością netto oraz **stawką** i kwotą podatku VAT. Do SIWZ załączono m. in. wzór formularza ofertowego oraz formularz oferty cenowej. W żadnym z tych formularzy nie wyodrębniono jednak miejsca na podanie przez wykonawcę stawki VAT. Ponadto w toku czynności kontrolnych stwierdzono, iż zapisy SIWZ nie są spójne w zakresie tzw. zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Jak wynika bowiem z zapisów roz. IV pkt 8 „Zamawiający zwraca wadium [...] wykonawcy, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza niezwłocznie po zawarciu umowy w sprawie zamówienia publicznego oraz wniesieniu zabezpieczenia należytego wykonania umowy [...]”. Ponadto w pkt 10 ww. rozdziału zawarto zapis, iż: „Wadium wykonawcy, którego oferta została wybrana zostanie zatrzymane wraz z odsetkami w przypadku kiedy wykonawca [...] nie wniósł wymaganego zabezpieczenia należytego wykonania umowy [...]”. Tymczasem w Roz. XVI SIWZ zapisano, że zamawiający **nie wymaga wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy.**

W pkt III.1.3) ogłoszenia o zamówieniu szczegółowo określono warunki udziału w postępowaniu w zakresie posiadanej wiedzy i doświadczenia niezbędnego do wykonania zamówienia tj.: konieczność wykazania co najmniej dwóch usług (dotyczących realizacji dwóch zamówień) wykonanych w okresie ostatnich 36 miesięcy przed upływem terminu składania ofert. Każda z usług obejmować miała:

- utrzymanie terenów zielonych o powierzchni nie mniejszej niż 12 000 m² (w zakresie utrzymania czystości, koszenia trawy),
- utrzymanie czystości na terenach zewnętrznych (chodnikach, placach, dojazdach, itp.) o powierzchni nie mniejszej niż 18 000 m²,
- przycinanie krzewów, żywopłotów o powierzchni nie mniejszej niż 1 500 m²,
- prześwietlanie koron drzew z redukcją konarów w ilości nie mniej niż 100 sztuk,
- wycinanie drzew w ilości nie mniejszej niż 8 sztuk,
- **zimowe utrzymanie przejezdności o powierzchni nie mniejszej niż 5 800 m²**

o wartości ogółem nie mniejszej niż 80 000 zł (brutto) - każda z usług realizowania przez okres min. 12 miesięcy.

Ogłoszenie wraz z załącznikami zamieszczono na stronie BIP MZBM oraz BZP w dniu 3.07.2017 r. Następnie w dniu 7.07.2017 r. opublikowano ogłoszenie o zmianie ogłoszenia w zakresie wymaganych przez zamawiającego wiedzy i doświadczenia niezbędnego do wykonania zamówienia. W myśl ww. zmiany referencje przedstawione przez wykonawców miały potwierdzać wykonanie wszystkich wymienionych uprzednio usług, przy czym usługi związane z zimowym utrzymaniem przejezdności miały obejmować obszar nie mniejszy niż **1 800 m²** czyli prawie o 70 % mniej niż w pierwotnej wersji ogłoszenia. W kontekście powyższych zmian, na uwagę zasługuje fakt, iż zgodnie z załącznikiem nr 2a powierzchnia ulic, parkingów, placów i dojazdów do zimowego utrzymania przejezdności objętych zamówieniem wynosi **5 921 m²**. Z zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców jak również z zasady proporcjonalności wynika, że warunki jakie zamawiający stawia wykonawcom, powinny być proporcjonalne do przedmiotu zamówienia. Jak wskazuje się w orzecznictwie „(...) warunki udziału w postępowaniu muszą być uzasadnione wartością zamówienia, charakterystyką, zakresem, stopniem złożoności lub warunkami realizacji zamówienia.” (por. wyrok KIO z 20.01.2017 r., KIO 8/17, LEX nr 2196106). W dniu opublikowania ww. zmiany na konto MZBM wpłacone zostało wymagane wadium w wysokości 5 000 zł przez Przedsiębiorstwo Usługowe [REDAKTOWANE] z Łąki.

W dniu 11.07.2017 r. o godz. 7:40 ww. wykonawca złożył ofertę, w której zgodnie ze wzorem załączonym przez zamawiającego do SIWZ podał cenę za realizację całości przedmiotu zamówienia wraz z podatkiem VAT tj. 197 969,43 zł. W ofercie wyodrębniono ile wynosi kwota podatku VAT – 14 364, 40 zł oraz wartość zamówienia netto, **nie wskazano natomiast stawki podatku VAT**. W toku czynności kontrolnych analizie poddano złożony przez wykonawcę formularz oferty cenowej w zakresie wartości netto oraz brutto poszczególnych usług objętych zamówieniem, stwierdzając iż zawiera ona błąd rachunkowy. Podobnie jak w kalkulacji wykonanej przez zamawiającego, w części C ww. formularza podano błędną kwotę brutto wszystkich usług związanych z pielęgnacją drzew. Wspomniany błąd stanowi oczywistą omyłkę rachunkową, gdyż podana przez wykonawcę wartość netto ww. usług tj. 3 670,00 zł jest większa od kwoty brutto 3 639,60 zł. Zaniżenie wartości brutto usług związanych z pielęgnacją drzew skutkuje zaniżeniem ceny brutto całej oferty. Powyższe potwierdza fakt, iż dla wszystkich usług objętych zamówieniem zastosowano stawkę VAT 8%, a co za tym idzie kwota podatku VAT oferty złożonej przez wykonawcę winna wynosić 14 688,40 zł a nie jak wskazano w formularzu ofertowym 14 364,40 zł. Podkreślić należy, iż prowadząc postępowanie zamawiający jest zobowiązany do sprawdzenia oferty nie tylko pod kątem zgodności z SIWZ , ale powinien także zweryfikować

ofertę pod kątem różnego rodzaju omyłek, w tym także oczywistych omyłek rachunkowych. W przywołanej sytuacji zamawiający powinien potraktować takie przedstawienie ceny jako oczywistą omyłkę rachunkową, dokonać stosowanych poprawek i powiadomić o zaistniałej okoliczności wykonawcę. W przedmiotowym postępowaniu złożona została tylko jednak oferta, wobec powyższego zamówienia udzielono wykonawcy, który złożył ww. ofertę.

Nadmienić należy, iż błędna wartość (brutto) oferty powielana jest w każdym kolejnym dokumencie stworzonym na potrzeby prowadzonego postępowania tzn. we wniosku o zatwierdzenie wyniku postępowania, w protokole postępowania oraz w umowie zawartej w dniu 20.07.2017 r. z wykonawcą. Ponadto, w trakcie weryfikacji przedłożonego do kontroli protokołu postępowania o udzielenie ww. zamówienia stwierdzono, że jego zatwierdzenia w dniu 27.07.2017 r. dokonał ówczesny dyrektor zakładu, pomimo, że z karty ewidencji obecności w pracy wynika nieobecność usprawiedliwiona dyrektora.

- Postępowanie nr DTE 340 5/130/01/2017 o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem zamówienia było: „Wykonanie termomodernizacji nieruchomości stanowiącej własność Gminy Tychy, przy ul. Andersa 6 dla potrzeb realizacji zadania inwestycyjnego pn.: Renowacja osiedla A.

Zgodnie z wnioskiem o rozpoczęcie postępowania z dnia 9.01.2017 r. wartość szacunkowa zamówienia podstawowego obliczona na podstawie kalkulacji inwestora wyniosła 894 308,95 zł netto (1 100 000 zł brutto). We wniosku zaznaczono, iż zamawiający zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 6 przewiduje możliwość udzielenia zamówienia uzupełniającego do ww. zamówienia, którego wartość oszacowano na kwotę 569 105,70 zł netto (700 000 zł brutto). W odpowiedzi na ogłoszenie o ww. zamówieniu zamieszczonym na stronie BIP MZBM w dniu 26.01.2017 r. złożone zostały dwie oferty. Jako najkorzystniejszą wybrano ofertę Konsorcjum firm ZRB [REDAKTOWANE] oraz PHU MALBUD [REDAKTOWANE] z ceną oferty 1 094 700 zł brutto. W dniu 8.03.2017 r. z ww. wykonawcą zawarto umowę, której zapisy wskazują na możliwość fakturowania częściowego robót, a zapłata wynagrodzenia należnego wykonawcy może nastąpić po odebraniu całości lub części robót w nieprzekraczalnym terminie 30 dni od daty dostarczenia do siedziby zamawiającego faktury. Tymczasem jako jedno z kryteriów oceny ofert zastosowano termin płatności. Z zasady kryterium, które ma służyć dokonaniu oceny ofert w postępowaniu, powinno być związane z przedmiotem zamówienia i uzasadnione jego specyfiką, a także obiektywnymi potrzebami zamawiającego co do sposobu oraz warunków realizacji zamówienia. **Zastosowane kryterium oceny ofert tj. termin płatności nie znajduje uzasadnienia w kontekście możliwości wystawienia faktury i powstania obowiązku jej zapłaty przed upływem terminu wykonania zamówienia.** Następnie, w dniu 20.11.2017 r. do dyrektora

zakładu skierowano wniosek DTE – 340/64/11/2017 o rozpoczęcie postępowania o udzielenie zamówienia uzupełniającego do ww. zamówienia. Przedmiotem zamówienia objęto roboty budowlane w kondygnacji piwnicznej: wymianę instalacji centralnego ogrzewania, budowę instalacji centralnej ciepłej wody użytkowej, wymianę instalacji elektrycznej oraz przebudowę i modernizację pomieszczeń piwnicznych. We wniosku wskazano, iż wartość szacunkowa zamówienia, oparta na kosztorysie inwestorskim wyniesie 148 148,15 zł netto. Wartość brutto zamówienia wyliczono na kwotę 160 000 zł co wskazuje, iż dla planowanych robót zastosowano stawkę VAT 8 %. W świetle obowiązujących przepisów istnieje możliwość zastosowania preferencyjnej stawki 8% VAT do niektórych usług budowlanych. W myśl art. 41 ust. 12 ustawy o VAT powyższe dotyczyć będzie usług budowlanych wykonywanych w budynkach lub ich częściach zaliczanych do budownictwa objętego społecznym programem mieszkaniowym. Przy czym ust. 12 powołanego artykułu precyzuje, że do budownictwa objętego społecznym programem mieszkaniowym zalicza się:

- obiekty budownictwa mieszkaniowego lub ich części, z wyłączeniem lokali użytkowych,
- lokale mieszkalne w budynkach niemieszkalnych sklasyfikowanych w Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych w dziale 12,
- budynki instytucji ochrony zdrowia świadczących usługi zakwaterowania z opieką lekarską i pielęgniarską, zwłaszcza dla ludzi starszych i niepełnosprawnych.

Dla robót objętych przedmiotowym zamówieniem należało zatem zastosować stawkę 23 %.

Do kontroli przedłożono protokół z negocjacji spisany w dniu 29.11.2017 r. W dokumencie tym zapisano, iż na sfinansowanie robót uzupełniających zamawiający zamierza przeznaczyć kwotę wynikającą z zastosowania błędnej stawki VAT tj. 160 000 zł brutto. Cena oferty obliczona przez wykonawcę na podstawie kosztorysu ofertowego sporządzonego zgodnie z przekazanym przedmiarem wyniosła natomiast 155 300 zł brutto, przy czym wartość kosztorysowa robót bez podatku VAT podana przez wykonawcę wynosiła 126 260,16 zł. Powyższe oznacza, iż wykonawca wyliczając wartość zamówienia zastosował prawidłową stawkę VAT. W myśl zapisów art. 29 ust. 3 a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 z późn. zm.) zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia na usługi lub roboty budowlane wymagania zatrudnienia przez wykonawcę lub podwykonawcę na podstawie umowy o pracę osób wykonujących wskazane przez zamawiającego czynności w zakresie realizacji zamówienia, jeżeli wykonanie tych czynności polega na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.). Powyższej zasady nie zastosowano w SIWZ dla przedmiotowego zamówienia, umieszczając informację o wymaganiach, o których mowa w art.29 ust 3a w rozdziale VI SIWZ pn.: „Warunki udziału w postępowaniu oraz podstawy do wykluczenia

z postępowania.” Ponadto, w trakcie weryfikacji przedłożonego do kontroli protokołu postępowania o udzielenie ww. zamówienia stwierdzono, że jego zatwierdzenia w dniu 22.12.2017 r. dokonał ówczesny dyrektor zakładu, pomimo, że z karty ewidencji obecności w pracy wynika nieobecność usprawiedliwiona dyrektora.

- Postępowanie nr DTE-340/217/069/2017 o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem był: „Remont łazni wspólnego użytku w budynku mieszkalnym – wielorodzinnym przy ul. Leśnej 59 administrowanym przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Tychach”.

Wykonawcę robót wyłoniono z zastosowaniem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych w trybie przetargu nieograniczonego. Kontroli poddano całość dokumentacji przetargowej znajdującej się u zamawiającego oraz umieszczoną na stronie Biuletynu Zamówień Publicznych, tj. ogłoszenie nr 589889-N-2017 z dnia 18.09.2017 r. Wartość szacunkową zamówienia ustalono w dniu 7.09.2017 r. na kwotę 56 986,80 zł (wartość brutto) na podstawie przedmiaru robót i kosztorysu inwestorskiego. Jako warunki udziału w postępowaniu wskazano:

- realizację co najmniej jednej roboty budowlanej zrealizowanej w zamieszkałym budynku wielorodzinnym (robota winna dotyczyć realizacji jednego zamówienia i być przedmiotem jednej umowy) o wartości min. 56 000,00 zł (brutto) w okresie 5 lat przed upływem terminu składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie,
- posiadanie jednej osoby do kierowania robotami posiadającej uprawnienia budowlane uzyskane na podstawie obowiązujących przepisów, z dwuletnim doświadczeniem zawodowym,
- posiadanie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności związanej z przedmiotem zamówienia na sumę gwarancyjną nie mniejszą niż 50 000,00 zł.

Zgodnie z SIWZ jako kryteria oceny ofert podano: cena – 60%, termin płatności – 20% oraz okres udzielonej rękojmi za wady i gwarancji na roboty – 20%. Termin realizacji zamówienia wyznaczono do 31.01.2018 r. Zamawiający nie wymagał składania wadium oraz wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

W terminie określonym w SIWZ złożono 3 ofert z których wyłoniono ofertę najkorzystniejszą:

Nr oferty	Nazwa (firma)	Cena brutto	Termin realizacji	Termin płatności	Okres rękojmi i gwarancji	Ilość przyznanych punktów
1	Zakład Remontowo-Budowlany [redacted] Łąka	55 644,53 zł	do 31.01.2018	30 dni	36 m-cy	87,86
2	Zakład Malarsko-Murarski [redacted] Chełm Śl.	44 389,47 zł	do 31.01.2018	30 dni	36 m-cy	100,00
3	BUDEKS MAKS [redacted] Końskie	53 304,91 zł	do 31.01.2018	30 dni	36 m-cy	89,96

Za ofertę najkorzystniejszą uznano ofertę wykonawcy nr 2 Zakład Malarsko-Murarski [REDAKTOWANE], którego wezwano do złożenia w wyznaczonym terminie oświadczenia o przynależności lub braku przynależności do tej samej grupy kapitałowej, o której mowa w art. 24 ust. 1 pkt 23 pzp oraz dokumentów potwierdzających okoliczności, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy pzp. Wykonawca złożył wymagane dokumenty, potwierdzając tym samym iż nie podlega wykluczeniu oraz spełnia wszystkie warunki udziału w postępowaniu. W dniu 16.10.2017 r. działająca w imieniu kierownika zamawiającego główna księgowa zatwierdziła wniosek komisji przetargowej o przyjęcie oferty nr 2 Zakładu Malarsko-Murarskiego [REDAKTOWANE]. W wyniku przeprowadzonego postępowania, z dochowaniem obowiązków ustawowych w zakresie ogłoszeń, terminów, oświadczeń w dniu 23.10.2017 r. zawarto umowę nr DTE-342/R/321/10/2017 z [REDAKTOWANE] prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Malarsko-Murarski, na wykonanie robót budowlanych w ramach zadania „Remont łazienki wspólnego użytku w budynku mieszkalnym wielorodzinnym przy ulicy Leśnej 59, administrowanym przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Tychach, na łączną kwotę 44 389,47 zł brutto (w tym wartość podatku VAT 3 288,11 zł). Jako jedno z kryteriów oceny ofert zastosowano termin płatności. Z zasady kryterium, które ma służyć dokonaniu oceny ofert w postępowaniu, powinno być związane z przedmiotem zamówienia i uzasadnione jego specyfiką, a także obiektywnymi potrzebami zamawiającego co do sposobu oraz warunków realizacji zamówienia. Tymczasem zapisy umowy wskazują możliwość fakturowania częściowego robót, a zapłata wynagrodzenia należnego wykonawcy może nastąpić po odebraniu całości lub części robót w nieprzekraczalnym terminie 30 dni od daty dostarczenia do siedziby zamawiającego faktury wraz z dokumentami rozliczeniowymi. **W ten sposób, zastosowane kryterium oceny ofert tj. termin płatności nie znajduje uzasadnienia w kontekście możliwości wystawienia faktury i powstania obowiązku jej zapłaty przed upływem terminu wykonania zamówienia.** Jak wynika z rozrachunków na 31.12.2017 r. z [REDAKTOWANE] Zakład Malarsko-Murarski, tj. konto 201-200-00-0000-00-000-01-462 wykonawca za remont łazienki wystawił fakturę nr 32/2017 z dnia 29.12.2017 r. 22 194,75 zł.

- Kontroli poddano przeprowadzenie **zadania inwestycyjnego** pn. Modernizacja budynku Miejskiego Centrum Kultury wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego przy ul. Bohaterów Warszawy 26. Zgodnie z kontem 080 z § 0670 **całkowity koszt inwestycji wyniósł 474 422,95 zł. Wydatki ogółem poniesione na ww. inwestycję wyniosły 576 748,38 zł (w tym Vat podlegający odliczeniu w kwocie 102 325,43 zł)**. W planie finansowym zakładu zabezpieczono środki na ten cel z dotacji otrzymanej z budżetu gminy na działalność inwestycyjną w wysokości 500 000 zł. (załącznik nr 4 do Uchwały nr XXXI/494/17 z dnia 16.02.2017 r. Rady Miasta Tychy) Przyjęcie na stan środków trwałych – 011, w wartości

474 422,95 zł, nastąpiło 31.12.2017 r. (PK nr 13-1736 z dnia 9.01.2018 r., w którym wskazano datę pod którą należy zaksięgować dokument 29.12.2017 r.).

Zamówienie na realizację usługi w zakresie opracowania aranżacji wraz z wizualizacją zagospodarowania terenu przy Miejskim Centrum Kultury w Tychach w zakresie: remont amfiteatru, remont tarasu, schodów oraz podjazdu dla niepełnosprawnych, wymiana ogrodzenia wraz z montażem bramy przeprowadzono w oparciu o regulamin udzielania zamówień publicznych MZBM. Z notatki służbowej z dnia 27.02.2017 r. z przeprowadzonego rozeznania rynku wynika szacunkowy koszt usługi 5 000 zł netto (6 150 zł brutto). W dniu 3.03.2017 r. dyrektor MZBM zatwierdził wniosek o wszczęcie postępowania z dnia 28.02.2017 r. Zauważa się, iż we wniosku wskazano jako załącznik: notatkę służbową z dnia 31.01.2017 r. (zamiast 27.02.2017 r.). Zaproszenie do składania ofert umieszczono na stronie BIP w dniu 3.03.2017 r. W zaproszeniu wskazano wymagania: termin realizacji usługi – 2 tygodnie od daty zawarcia umowy oraz termin płatności – do 30 dni od daty wpływu do siedziby MZBM faktury. Przed terminem składania ofert wpłynęły trzy oferty, tj.:

1. KREO [REDAKTOWANE] – cena 6 888 zł.
2. Architektoniczna Pracownia Projektowa „ARCUS” s.c. [REDAKTOWANE], [REDAKTOWANE] – cena 9 733,85 zł. W ofercie wskazano termin realizacji zamówienia – 4 tygodnie od dnia podpisania umowy, co było niezgodne z zapisami zaproszenia do składania ofert. –Zatem oferta powinna podlegać odrzuceniu.
3. AMAYA ARCHITEKCI [REDAKTOWANE] – cena 14 900 zł.

Kryterium wyboru oceny stanowiła cena (100 %). Z protokołu z przeprowadzonego postępowania z dnia 13.03.2017 r. wynika, iż środki finansowe na realizację zamówienia ujęte w planie finansowym zakładu wynosiły 6 150 zł (brutto). Wybrano ofertę nr 1 jako ofertę najkorzystniejszą oraz spełniającą oczekiwania zlecniodawcy. W uzasadnieniu wyboru oferty podano, iż „w postępowaniu zostały złożone 3 oferty, których kwoty przekraczają szacunkową wartość zamówienia. Oferta najkorzystniejsza przekracza skalkulowaną przez zamawiającego szacunkową wartość zamówienia o 600 zł netto (738 zł brutto) i jest niższa od średniej arytmetycznej złożonych ofert wynoszącej 10 507 zł brutto”. Informację o wyborze najkorzystniejszej oferty umieszczono w BIP w dniu 13.03.2017 r. W dniu 13.03.2017 r. podpisano zlecenie nr DTE/U/29/03/2017, w którym określono, iż zakres dokumentacji obejmuje: projekt aranżacji przestrzeni wraz z wizualizacją, specyfikację technicznego wykonania i odbioru robót, przedmiar robót oraz kosztorys inwestorski, z wyodrębnionym zestawieniem materiałów, a wskazane w dokumentacji materiały winny posiadać aktualną aprobatę techniczną i aktualną krajową deklarację zgodności. Zapłata nastąpiła dnia 10.05.2017 r. na podstawie faktury nr 3/04/2017 z dnia 12.04.2017 r. na kwotę 6 888 zł.

Weryfikacji poddano przeprowadzenie zamówienia na: Wykonanie zagospodarowania terenu przy Miejskim Centrum Kultury przy ul. Bohaterów Warszawy 26 w zakresie: remontu amfiteatru, remontu tarasu, schodów oraz podjazdu dla niepełnosprawnych oraz wymiany ogrodzenia wraz z montażem bramy w ramach zadania „Modernizacja budynku Miejskiego Centrum kultury wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego przy ul. Bohaterów Warszawy 26”.

Wykonawcę robót wyłoniono z zastosowaniem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych w trybie przetargu nieograniczonego. Kontroli poddano całość dokumentacji przetargowej znajdującej się u Zamawiającego w oparciu o którą stwierdzono, iż koszt zadania inwestycyjnego oszacowano, na kwotę **netto 389 866,44 zł** (co daje brutto 479 535,72 zł), na podstawie kosztorysu inwestorskiego z marca 2017 r., tj. przy zachowaniu terminu wynikającego z art. 35 ust. 1 pzp. Kontrola wykazała nienależyte oszacowanie wartości zamówienia. Pozycje kosztorysu inwestorskiego na kwotę 389 866,44 zł nie są zbieżne z załączonymi przedmiarami robót nr 1/LP/17 oraz nr 2/LP/17 stanowiącymi kosztorys ofertowy załączony do SIWZ. W kosztorysie inwestorskim nie wyceniono większości pozycji z przedmiaru robót nr 2/LP/1, tj. z 12 pozycji do wyceny uwzględniono jedynie fundament murku betonowego (poz. 1.6 przedmiaru robót nr 2/LP/17, a w kosztorysie poz. 3.23), ułożenie cokołów betonowych (poz. 1.12 przedmiaru robót i 3.24 kosztorysu). W związku ze zmianą koncepcji wykonania amfiteatru, tj. wykonania murku betonowego i rezygnacji z wykonania ścianki z desek drewnianych w kolorze ławek amfiteatru (wycena w kosztorysie inwestorskim w poz. 3.25 w ilości 16,7 m² na kwotę 3 590,50 zł) wartość szacunkowa oparta została o inny przedmiar robót. Po zmianie koncepcji nie dokonano poprawy wartości zamówienia. Oszacowana wartość zamówienia (kosztorys inwestorski) nie uwzględniała zatem całkowitego zakresu wymaganych robót budowlanych określonych w przedmiarze robót, który wykonawcy otrzymali do wyceny. Ponadto przedmiar robót dotyczący wykonania murku betonowego sporządzono niewłaściwie o czym świadczą roboty budowlane zlecone w oparciu o art. 144 ust. 1 pkt 6 pzp, o czym mowa w dalszej części protokołu.

Ogłoszenie o zamówieniu umieszczono w BZP w dniu 15.05.2017 r. (nr 508073-N-2017), na stronie internetowej oraz wywieszono na tablicy ogłoszeń MZBM od 15.05.2017 r. do 30.05.2017 r. Zarządzeniem nr 0152/46/05/2017 z dnia 15.05.2017 r. Dyrektor MZBM powołała komisję przetargową. Członkowie komisji na podstawie art. 17 ust. 2 pzp złożyli odpowiednie oświadczenia w dniu 30.05.2017 r., dyrektor złożyła wskazane oświadczenie w dniu 19.06.2017 r.

W terminie określonym w SIWZ złożono 3 oferty, z terminem realizacji 8 tygodni, tj.:

Nr ofert	Oferta	Cena brutto	Termin płatności	Okres rękojmi	Uzyskane punkty
1	Zakład Remontowo Budowlany [REDAKTOWANE], Tychy	477 053,77 zł	30 dni	36 miesięcy	100,00
2	Gardenbud Sp. z o.o., Kraków	524 435,54 zł	30 dni	36 miesięcy	94,58
3	Firma Budowlana Q-BUD [REDAKTOWANE], Balin	783 769,62 zł	30 dni	36 miesięcy	76,52

Z informacji z otwarcia ofert wynika, iż na sfinansowanie zamówienia zamawiający zamierzał przeznaczyć kwotę w wysokości ogółem **479 535,72 zł**. W informacji wskazano, iż wykonawcy w terminie 3 dni od zamieszczenia na stornie internetowej niniejszej informacji z otwarcia ofert winni przekazać zamawiającemu oświadczenie o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt 23 pzp (załącznik nr 3). Oferent 1 oraz 2 we wskazanym terminie złożyli oświadczenia.

W dokumentacji znajduje się informacja z dnia **1.06.2017 r.** o odrzuceniu ofert firmy Gardenbud Sp. z o.o. oraz Firmy Budowlanej Q-BUD [REDAKTOWANE], na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy pzp. W uzasadnieniu odrzucenia wskazano, iż treść oferty nie spełnia wymogów SIWZ. W ofercie nr 2 w poz. 3.19 kosztorysu ofertowego zastosowano nieprawidłową podstawę wyceny: Element, a powinno być KNR 231-204-2 (pozycja ta „dodatkowe 1 cm podbudowy z tłucznią” nie została przez oferenta wyceniona). Natomiast w ofercie nr 3 przykładowo w poz. 12 kosztorysu ofertowego zastosowano nieprawidłową podstawę wyceny: KNR 231-403-04 wymiar 20x30, a powinno być KNR 231-403-04 wymiar 30x40; w poz. 44 wskazano KNR 231-403-4 wymiar 20x30, winno być KNR 231-403-4 wymiar 100x35; w poz. 45 wskazano KNR 202-2003-7 wymiar 40x40, winno być KNR 202-2003-7 wymiar 80x40; w poz. 61 wskazano KNR 231-502-4 wymiar 20x30, winno być KNR 231-502-4 wymiar 100x35. Wątpliwość budzi zatem fakt wezwania przez zamawiającego w dniu **5.06.2017 r.** Firmy Budowlanej Q-BUD [REDAKTOWANE] na podstawie art. 26 ust. 3 pzp do złożenia ww. oświadczenia w terminie do 12.06.2017 r., skoro zamawiający w dniu 1.06.2017 r. odrzucił tę ofertę. Zauważa się, iż w protokole postępowania o udzielenie ww. zamówienia zatwierdzonego przez dyrektora MZBM dnia 14.08.2017 r. nie wskazano w pkt. 16 ofert odrzuconych.

W dniu 31.05.2017 r. zamawiający wezwał firmę ZRB [REDAKTOWANE] do złożenia dokumentów potwierdzających spełnienie warunków udziału w postępowaniu dot. wiedzy i doświadczenia, wykazu osób skierowanych do realizacji zamówienia, ubezpieczenia oraz oświadczeń na potwierdzenie braku podstaw do wykluczenia, o których mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt. 2 SIWZ. Wykonawca we wskazanym okresie złożył wymagane dokumenty.

Dyrektor zakładu zatwierdził wyniki postępowania w dniu 19.06.2017 r. Podczas gdy zawiadomienie o wyborze oferty najkorzystniejszej zostało podpisane przez ówczesnego dyrektora z datą 13.06.2017 r., a z rocznej karty ewidencji obecności w pracy wynika nieobecność usprawiedliwiona w okresie od 12.06.2017 r. do

14.06.2017 r. Za najkorzystniejszą wybrano ofertę ZRB [REDAKTOWANE]. **Umowę nr DTE-342/R/190/06/2017 na kwotę 477 053,77 zł (w tym zakres podstawowy: 464 262,32 zł, rozszerzony 12 791,45 zł) ówczesny dyrektor zawarł w dniu 28.06.2018 r. pomimo, że z karty ewidencji obecności w pracy wynika nieobecność usprawiedliwiona dyrektora w okresie od 27.06.2017 r. do 4.08.2017 r.** Termin rozpoczęcia i zakończenia robót w zakresie podstawowym ustalono od **28.06.2017 r. do 23.08.2017 r.** Natomiast termin rozpoczęcia robót w zakresie rozszerzonym ustalono do 12 miesięcy od daty zawarcia umowy, termin realizacji ustalono na 2 miesiące. W umowie uwzględniono prawo opcji, tj. możliwość odstąpienia od prac budowlanych w zakresie rozszerzonym, w terminie 12 m-cy od daty podpisania umowy.

Do powyższej umowy w dniu 16.08.2017 r. zawarto **aneks nr 1** którym działając w oparciu o art. 144 ust. 1 pkt 6 pzp, mając na uwadze konieczność wykonania robót nie ujętych w zamówieniu podstawowym, w oparciu o protokół konieczności z dnia 14.08.2017 r. **zmieniono postanowienia § 2 ust 1.2 umowy w zakresie terminu zakończenia robót, który ustalono na 22.09.2017 r. oraz § 3 ust. 1 umowy, tj. ceny umowy na 547 218,62 zł brutto** (zakres podstawy 534 427,17 zł, rozszerzony 12 791,45 zł). Do aneksu dołączono kosztorys ofertowy **roboty uzupełniającej na kwotę 57 044,60 zł**. W protokole konieczności wskazano, iż po zwymiarowaniu elementów amfiteatru zachodzi konieczność zwiększenia ilości koniecznych do wykonania wykopów pod fundament murka betonowego oraz ilości ziemi do wywozu, ilości zbrojenia oraz betonu niezbędnego do wykonania murków oporowych oraz ścianki amfiteatru. Stwierdzono również konieczność wykonania balustrad amfiteatru oraz zwiększenie ilości kostki brukowej betonowej.

Zgodnie z zapisami § 17 umowy zamawiający dopuszcza wprowadzenie zmian postanowień zawartej umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy w następujących przypadkach:

- zmian personalnych, adresowych, formy prawnej strony umowy,
- zmiany osoby/osób odpowiedzialnych za realizację robót,
- zmiany wynagrodzenia należnego wykonawcy, w przypadku zmiany stawki podatku od towarów i usług.

Zauważa się, iż zapisy SIWZ rozdziału XV ust. 5 zawierają poza ww. przypadkami zmiany umowy kolejne dwa, tj. zmiana postanowień umowy w przypadku:

- wykonania robót zamiennych,
- zmiany terminu realizacji przedmiotu umowy w następstwie działań organów administracji (np. opóźnienia w uzyskaniu uzgodnień, decyzji administracyjnych dotyczących przedmiotu umowy).

Wobec powyższego w umowie nie przewidziano możliwości zmiany terminu realizacji przedmiotu umowy w związku z wykonaniem robót nie ujętych w zamówieniu

podstawowym. Wskazać należy, iż zmiana terminu realizacji przedmiotu zamówienia należy do istotnych zmian warunków umowy, bowiem zaraz obok opisu przedmiotu zamówienia jest jednym z najistotniejszych czynników kształtujących krąg potencjalnych wykonawców mogących skutecznie złożyć ofertę oraz wpływających na poziom oferowanych przez nich cen. Zatem może stanowić o konkurencji, a to w konsekwencji ma wpływ na wynik prowadzonego postępowania w sprawie udzielenia zamówienia.

Umowa została zrealizowana w kwocie 547 218,62 zł, co wynika z kosztorysów powykonawczych oraz faktury nr 61/2017 z dnia 26.09.2017 r. zapłaconej w dniu 20.10.2017 r.

W oparciu o regulamin zamówień publicznych obowiązujący w MZBM, dla zamówień o wartości od 2 000 euro do 30 000 euro, przeprowadzono postępowanie na Wykonanie usługi w zakresie nasadzeń drzew i krzewów, przycinania drzew i krzewów, wyrównania terenu, posiania trawy, koszenia, plewienia, uporządkowania terenu wraz z pracami towarzyszącymi w ramach ww. zadania inwestycyjnego. We wniosku o rozpoczęcie postępowania z dnia 18.10.2017 r. wskazano szacunkową wartość zamówienia wynoszącą 25 200 zł netto (**27 216 zł brutto**) wynikającą z wyceny inwestorskiej z dnia 18.10.2017 r.

Zaproszenie do złożenia oferty z dnia 18.10.2017 r. umieszczono na stronie BIP w dniu **19.10.2017 r.** Termin na złożenie oferty określono na 20.10.2017 r. do godziny 13:00, **zatem niespełna jeden dzień**. W zaproszeniu wskazano termin realizacji robót od 23.10.2017 r. – 27.10.2017 r. Protokół zamówienia Dyrektor zatwierdził 23.10.2017 r. W postępowaniu złożono jedną ofertę – Przedsiębiorstwo Usługowe KRYSPIN na kwotę 23 187,64 zł. W dniu 25.10.2017 r. umieszczono na stronie BIP informacje o wyborze oferty najkorzystniejszej. Umowę nr DTE-342/U/330/10/2017 zawarto w dniu 23.10.2017 r. Na potwierdzenie wykonania usługi spisano w dniu 27.10.2017 r. protokół odbioru wykonanej usługi. Fakturę nr 1725/17/F z dnia 28.11.2017 r. opłacono 21.12.2017 r.

Zauważa się zbieżność robót wskazanych w wycenie kosztorysu inwestorskiego na ww. usługę oraz omówionym wcześniej przetargu nieograniczonym na zagospodarowanie terenu przy MCK w Tychach. W wycenie wskazano w poz. 6 „sianie trawy” w ilości 1 043 m² oraz w poz. 7 „przygotowanie terenu pod sianie trawy, nawiezenie nowej ziemi, zebranie i wywiezienie ziemi – koszt wykonawcy” w ilości 1 043 m². Koszt wskazanych prac to 1 351,73 (poz. 6) oraz 6 533,35 zł (poz. 7), co łącznie daje kwotę 7 885,08 zł. Powyższe usługi zostały wykonane już wcześniej w następstwie ww. przetargu, gdzie w kosztorysie ofertowym uwzględniono w poz. 5.5 ręczne przekopanie gleby w gruncie kategorii I-II na terenie płaskim, grunt zadarniony – założono 50 % terenu zielonego w ilości 1 043 m² oraz w poz. 5.6 wykonanie trawników dywanowych siewem,

z nawożeniem, kategoria gruntu I-II w ilości 1 043 m². Jak wynika z kosztorysu powykonawczego koszt tych prac wyniósł łącznie 13 006,21 zł (tj. 6 550,04 zł poz. 5.5 oraz 6 456,17 zł poz. 5.6). Powyższe oznaczają, że zakład poniósł koszt za ww. prace na tym samym terenie na rzecz dwóch różnych wykonawców, czym naruszono art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, wskazujący, iż zakład budżetowy ma ponosić wydatki publiczne w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, co wskazano również w instrukcji ramowej udzielania zamówień publicznych MZBM. Powyższe miało zatem znamiona niegospodarności.

W ramach omawianego zadania inwestycyjnego dokonano ponadto regulacji dwóch wpustów ulicznych na parkingu zlokalizowanym przy ul. Bohaterów Warszawy 26 w Tychach na podstawie zlecenia nr DTE/R/391/12/2017 z dnia 5.12.2017 r., na kwotę 1 441,22 zł. Fakturę nr 2468/17/F z dnia 18.12.2017 r. od firmy [REDAKTOWANO] Remontowo – Budowlany opłacono 27.12.2017 r. Ofertę ww. firmy wybrano na podstawie rozeznania cenowego rynku w oparciu o regulamin zamówień publicznych MZBM dla zamówień poniżej wartości 1 000 euro. Jak wynika z notatki z dnia 1.12.2017 r. telefonicznie wystąpiono z zapytaniem do dwóch wykonawców, tj. [REDAKTOWANO] Remontowo – Budowlany, który złożył ofertę oraz Zakład Remontowo – Budowlany [REDAKTOWANO] – brak oferty.

- Postępowanie nr DPA-340/09/12/2015 o udzielenie zamówienia publicznego którego przedmiotem było świadczenie pomocy prawnej polegającej na wykonaniu zastępstwa procesowego przed sądami, trybunałami lub innymi organami orzekającymi i dworactwo prawne w zakresie zastępstwa procesowego.

Przy udzieleniu tego zamówienia zakład skorzystał z możliwości przewidzianej w art. 5 ust.1 b ustawy pzp udzielając zamówienia w trybie z wolnej ręki art. 66 ust. 1 ustawy pzp. Zgodnie z wnioskiem o rozpoczęcie postępowania z dnia 2.12.2015 r. wartość szacunkowa zamówienia na przewidywany okres zamówienia 4 lata wyniosła 686 393,28 zł netto (844 263,73 zł brutto). **W przedłożonej do kontroli wniosku o rozpoczęcie postępowania brakowało załącznika nr 1 tj. kalkulacji wartości zamówienia.** W dniu 28.12.2015 r. skierowano zaproszenie do negocjacji na przedmiotowe zamówienie do Kancelarii Prawniczej „[REDAKTOWANO] i Partner” s.c. Tychy – tj. kancelarii dotychczas świadczącej na rzecz MZBM usługi w prawne. Przedmiotem negocjacji miały być warunki umowy w zakresie ceny i terminu płatności. W dniu 29.12.2015 r. zarządzeniem nr 0152/157/12/2015 dyrektor MZBM powoła czteroosobową komisję przetargową. Zgodnie

z protokołem z negocjacji, które miały miejsce 30.12.2015 r. w siedzibie MZBM, kancelaria zaoferowała cenę za przedmiot zamówienia w wysokości 797 040 zł brutto. W wyniku negocjacji strony ustaliły wynagrodzenie za przedmiotowe zamówienie w kwocie 797 040 zł wypłacane ryczałtowo miesięcznie w kwocie 16 605 zł oraz termin płatności do 10 danego miesiąca za miesiąc poprzedni w oparciu o fakturę, a wynagrodzenie za przeprowadzenie spraw sądowych i egzekucyjnych w wysokości wynikającej z aktualnego cennika opłat za czynności radów prawnych w terminie 14 dni od daty zapłaty przez przeciwnika procesowego w oparciu o stosowną fakturę. W wyniku przeprowadzonych negocjacji w dniu 4.01.2016 r. zawarto umowę nr DTR-342/U/1/1/2016 na okres od 4.01.2016 r. do 31.12.2019 r. **W umowie dodatkowo oprócz wynegocjowanego wynagrodzenia oraz warunków płatności ustalono należność za używanie samochodu prywatnego do celów służbowych wg ogólnie obowiązujących przepisów, w związku z treścią art. 742 Kc. Koszty te zwracane będą po ich udokumentowaniu przez wykonawcę. Ponadto w umowie wskazano, iż wynagrodzenie ryczałtowe będzie co roku waloryzowane o średni wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłoszony przez prezesa GUS w Monitorze Polskim za rok poprzedni. Pierwsza waloryzacja będzie miała miejsce od dnia 1.01.2017 r. zaś następne będą dokonywane z początkiem każdego kolejnego roku kalendarzowego. W umowie dopuszczono wprowadzenie zmian postanowień zawartej umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy w następujących przypadkach: zmian personalnych, adresowych, formy prawnej stron umowy, zmiany osób odpowiedzialnych z przedmiot umowy, podwykonawcy w trakcie trwania umowy oraz zmiany wynagrodzenia należnego wykonawcy w przypadku zmiany stawki podatku od towarów i usług, wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym lub zdrowotnym - jeżeli zmiany te będą miały wpływ na koszty wykonania zamówienia przez wykonawcę. Dodatkowo MZBM w umowie zobowiązał się do zapewnienia odpowiednio wyposażonego lokalu do pracy sekretariatu w siedzibie MZBM w godzinach jego pracy oraz niezbędnych materiałów biurowych i łącza telefonicznego etc. na swój koszt. Oprócz ww. ustaleń w umowie uregulowano w sposób szczególny kwestie zasad wypowiedzenia umowy tj.: możliwość rozwiązania umowy „przez każdą ze stron jedynie z ważnych powodów z zachowaniem 6-miesięcznego okresu wypowiedzenia złożonego na piśmie”. W przypadku rozwiązania umowy z naruszeniem powyższych zasad „przed upływem terminu na jaki została zawarta, strona która z jakichkolwiek przyczyn dopuściła się naruszenia, zobowiązana będzie zapłacić drugiej stronie karę umowną w wysokości odpowiadającej wartości zamówienia, jaka pozostała do końca ustalonego przez**

strony okresu obowiązywania umowy.” „Jednocześnie strony zastrzegają sobie możliwość dochodzenia odszkodowania uzupełniającego, przewyższającego wysokość zastrzeżonej kary umownej.” Tak ustalone warunki umowy stoją w sprzeczności z uzasadnieniem MZBM o treści: „Zastosowanie innego trybu udzielenia zamówienia celem wyłonienia wykonawcy kontynuującego obsługę prawną MZBM w zakresie zastępstwa procesowego i dworactwa w zakresie zastępstwa procesowego, spowoduje naruszenie zasad celowego, efektywnego i oszczędnego dokonywania wydatków.” „Poza wszelkimi wątpliwościami pozostaje okoliczność, iż zawarcie umowy w ramach innego trybu niż zamówienie z wolnej ręki będzie miało przełożenie nie tylko na poniesienie w tym zakresie niecelowych wydatków, ale również na jakość usługi” Zastosowane w uzasadnieniu tezy nie są poparte żadną argumentacją.

„Czynności związane z zastępstwem procesowym oraz doradztwem w tym zakresie, nad którymi prace już się rozpoczęły muszą być wykonywane na bieżąco przez obecną kancelarię, gdyż przekazanie ich innemu podmiotowi wpłynie na prawidłowe i terminowe załatwienie spraw prowadzonych przez MZBM.” Gdyby przyjąć taką tezę oznaczałoby to, iż kancelaria ma wyłączność na usługi prawnicze w zakresie zastępstwa procesowego świadczone dla MZBM i gwarancję ich świadczenia na czas nieokreślony, gdyż prowadząc sprawy na bieżąco w każdym momencie kancelaria będzie miała rozpoczęte jakieś czynności procesowe. Ponadto w umowie upoważniono wykonawcę do podzlecenia czynności objętych przedmiotem umowy osobie trzeciej posiadającej odpowiednie kwalifikacje do wykonywania obsługi prawnej zamawiającego za wyrażoną uprzednio jego zgodą.

Jak wskazano w umowie za przedmiot zamówienia rozumiane m.in.:

- występowanie w charakterze pełnomocnika MZBM w postępowaniu sądowym, administracyjnym oraz przed innymi organami orzekającymi,
- windykację należności od momentu otrzymania wniosku z danej komórki organizacyjnej zamawiającego o wyegzekwowanie należności do całkowitej spłaty przez dłużnika należności do całkowitej spłaty przez dłużnika należności lub jej umorzenia przez komornika wobec bezskutecznej egzekucji,
- prowadzenie pertraktacji z dłużnikiem, celem ustalenia ratalnej spłaty zadłużenia,
- nadzór prawny nad egzekucją przysługujących MZBM wierzytelności,
- obsługa prawna wspólnot mieszkaniowych w zakresie określonym w umowie o administrowanie zwartej pomiędzy poszczególnymi wspólnotami mieszkaniowymi, a MZBM, w zakresie zastępstwa procesowego przed sądami lub innymi organami orzekającymi i doradztwa prawnego w zakresie zastępstwa procesowego oraz windykacji,

- występowanie w charakterze interwenta ubocznego w sprawach dotyczących opróżnienia lokali mieszkalnych,
- prowadzenie repertoriów spraw sądowych i egzekucyjnych,
- kompletowanie i archiwizowanie akt procesowych.

Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia umieszczono na stronie BZP w dniu 27.01.2016 r. pod nr 18968-2016.

• Postępowanie o udzielenie zamówień publicznych w trybie z wolnej ręki o wartości nieprzekraczającej 30 000 euro których przedmiotem było świadczenie pomocy prawnej na rzecz MZBM w latach 2016 - 2018

Zgodnie z wnioskiem o rozpoczęcie postępowania z dnia 2.12.2015 r. wartość szacunkowa zamówienia na 2016 r. wyniosła 97 667,88 zł netto (120 131,49 zł brutto). We wniosku o rozpoczęcie postępowania wskazano podstawę prawną przeprowadzenia postępowania tj. art. 4 ust. 8 ustawy pzp w związku z faktem, iż wartość szacunkowa nie przekroczyła 30 000 euro oraz z proponowanym kryterium wyboru oferty tj. 100 %-cena. W dniu 7.12.2015 r. skierowano zaproszenie do złożenia oferty cenowej na przedmiotowe zamówienie do Kancelarii Prawniczej „Urbańczyk i Partner” s.c. Tychy – tj. kancelarii dotychczas świadczącej na rzecz MZBM usługi w prawnicze. Z przedłożonej do kontroli dokumentacji wynika, że w dniu 16.12.2015 r. do MZBM wpłynęła oferta ww. firmy z ceną brutto 118 080 zł. W przedłożonej do kontroli dokumentacji znajdowała się umowa zawarta z ww. kancelarią nr DTR-342/U/2/1/2016 z dnia 4.01.2016 r. zawarta do dnia 31.12.2016 r. za wynagrodzeniem wskazanym w ofercie, płatnym ryczałtowo miesięcznie w kwocie 9 840 zł brutto. W umowie wskazano, iż przez pomoc prawną rozumie m.in.

- udzielanie komórkom organizacyjnym MZBM opinii i porad prawnych oraz wyjaśnień w zakresie stosowania prawa,
- informowanie komórek organizacyjnych MZBM o zmianach w obowiązującym stanie prawnym w zakresie działalności MZBM, uchybieniach w ich działalności w zakresie przestrzegania prawa i skutkach tych uchybień, uczestniczenie w prowadzonych przez MZBM rokowaniach, których celem jest nawiązanie, zmiana lub rozwiązanie stosunku prawnego w tym zwłaszcza umów długoterminowych, nietypowych lub dotyczących przedmiotu o znacznej wartości,
- opiniowanie oraz opracowywanie wspólnie z kierownikami komórek organizacyjnych wzorów umów zawieranych przez MZBM,
- opracowywanie i współpracowanie zarządzeń, regulaminów, instrukcji oraz innych dokumentów wewnętrznych,
- opiniowanie zarządzeń, regulaminów i innych dokumentów pod względem prawnym,

- obsługa prawna wspólnot mieszkaniowych za wyjątkiem zastępstwa procesowego,
- rozsyłanie komórkom organizacyjnym MZBM wewnątrzzakładowych aktów normatywnych,
- prowadzenie instruktażu dla pracowników MZBM w zakresie bieżących zmian w obowiązujących przepisach prawa,
- uczestnictwo w spotkaniach organizowanych przez zamawiającego z pracownikami zatrudnionymi na stanowisku ds. windykcji.

Przy udzielaniu tego zamówienia nie zastosowano zarządzenia nr 05152/16/12/07 z dnia 31.12.2007 r. w sprawie wprowadzenia w życie nowej Instrukcji Ramowej dot. trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi zmienionego dziesięcioma aneksami. Przykładowo zgodnie z Instrukcją przy zamówieniu nieprzekraczającym kwoty 30 000 euro:

- należy kierować zaproszenia do co najmniej 2 wykonawców, a wyboru dokonuje się ze złożonych co najmniej dwóch ważnych ofert,
- z zamówienia sporządza się każdorazowo protokół,

Tym samym uchybiono zasadzie na, którą powołano się w Instrukcji tj. dokonywania wydatków w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów wynikającej art. 44 ustawy o finansach publicznych.

W kolejnym postępowaniu dotyczącym przedmiotowego zamówienia na 2017 r. postąpiono analogicznie. Wyceniono wartość zamówienia zgodnie z wnioskiem z dnia 7.12.2016 r. na kwotę identyczną jak w postępowaniu na 2016 r. Zaproszono do złożenia oferty tego samego oferenta, co skutkowało zawarciem kolejnej umowy na rok z wynagrodzeniem obowiązującym w 2016 r. (zgodnie ze złożoną ofertą). **Ponownie nie zastosowano Instrukcji Ramowej dot. trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi w powyższym zakresie. Tym samym ponownie uchybiono obowiązującej w zakładzie instrukcji i ustawie o finansach publicznych.**

We wniosku o wszczęcie postępowania na przedmiotowe zamówienie na 2018 r. z dnia 23.11.2017 r. na okres od 1.01.2018 r. do 31.01.2019 r. wskazano wartość szacunkową w kwocie 145 186,73 zł co miesięcznie stanowi kwotę 11 168,21 zł. Zgodnie z załączaną kalkulacją, wartość szacunkowa zamówienia obliczona została przy założeniu, że usługę świadczyć będzie radca prawny oraz pracownik ds. prawnych. W kalkulacji, wynagrodzenie radcy prawnego zwiększono, w stosunku do poprzednich dwóch lat o kwotę 2.170 zł, a pracownika o kwotę 420 zł. Powyższe wyliczenie po uwzględnieniu w kalkulacji kosztów ubezpieczenia społecznego obciążających pracodawcę, spowodowało zwiększenie wartości szacunkowej zamówienia w skali miesiąca w stosunku do roku poprzedniego o łączną kwotę

3 029,22 zł. Taki sposób szacowania wartości zamówienia uwzględniający podwyżkę wynagrodzenia o 37 % nie znajduje uzasadnienia i ma znamiona niegospodarności. W szczególności, wobec faktu iż zmianie nie uległ ani zakres zadań ani godziny pracy sekretariatu kancelarii. Zauważa się ponadto, iż z tą samą kancelarią w tych samych godzinach pracy sekretariatu podpisano umowę na cztery lata na usługi prawnicze w zakresie zastępstwa procesowego. Wobec powyższego wymienione w obydwu umowach godziny pracy dotyczą zarówno zadań wynikających z umowy na doradztwo prawne, jak i umowy w zakresie zastępstwa procesowego. Zaznaczyć ponadto należy, iż MZBM tak jak w umowie na usługi prawne w zakresie zastępstwa procesowego zobowiązał się w zawartej umowie do zapewnienia wyposażonego lokalu do pracy sekretariatu w siedzibie MZBM oraz niezbędnych materiałów biurowych, łącza telefonicznego etc. na swój koszt. Zgodnie z przedłożoną dokumentacją zaproszenie do złożenia oferty skierowano w dniu 24.11.2017 r. tylko do Kancelarii Prawniczej „Urbańczyk i Partner” s.c. W ofercie, która wpłynęła do MZBM 30.11.2017 r. kancelaria zaproponowała cenę 143 910 zł brutto oraz termin płatności do 10 każdego miesiąca za miesiąc poprzedni. W dniu 30.11.2017 r. dyrektor MZBM zawarła umowę z Kancelarią Prawniczą „Urbańczyk i Partner” s.c. na łączną kwotę 143 910 zł na okres od 1.01.2018 r. do 31.01.2019 r. Udzielając zamówienia na 2018 r. ponownie nie zastosowano Instrukcji ramowej zamówień publicznych obowiązującej w MZBM w zakresie skierowania zaproszenia do co najmniej 2 wykonawców, sporządzenia protokołu z zamówienia, zamieszczenia informacji z wyboru oferty na stronie internetowej.

W powyższych trzech umowach uregulowano w sposób szczególny kwestie zasad wypowiedzenia umowy tj.: możliwość rozwiązania umowy „przez każdą ze stron jedynie z ważnych powodów z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia złożonego na piśmie”. W przypadku rozwiązania umowy z naruszeniem powyższych zasad „przed upływem terminu na jaki została zawarta, strona która z jakichkolwiek przyczyn dopuściła się naruszenia, zobowiązana będzie zapłacić drugiej stronie karę umowną w wysokości odpowiadającej wartości zamówienia, jaka pozostała do końca ustalonego przez strony okresu obowiązywania umowy.” „Jednocześnie strony zastrzegają sobie możliwość dochodzenia odszkodowania uzupełniającego, przewyższającego wysokość zastrzeżonej kary umownej.”

- Postępowanie nr DPA-340/07/01/2016 o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem był remont wolnostanu – lokal mieszkalny przy ul. Ejsmonda 4/ 23

Zgodnie z wnioskiem o rozpoczęcie postępowania w zakresie ww. zamówienia z dnia 4.01.2016 r. wartość szacunkowa zamówienia została wyliczona na podstawie kosztorysu

inwestorskiego z dnia 17.07.2015 r. na kwotę 6 876,10 zł (tj. 7 426,19 zł). **W przedłożonej do kontroli dokumentacji tj. załączniku do wniosku o rozpoczęcie postępowania znajdowała się tylko jedna podsumowująca strona kosztorysu.** We wniosku wskazano, iż zamówienie będzie przeprowadzone w trybie zwolniej ręki na podstawie art. 67 ust.1 pkt 4 ustawy pzp. **Uzasadnienie wyboru trybu postępowania zawarte w protokole z postępowania brzmiało: "w prowadzonych kolejno postępowaniach o udzielenie zamówienia (przetarg nieograniczony), nie wpłynęły żadne oferty, a pierwotne warunki zamówienia nie zostały w istotny sposób zmienione". Z żadnego przedłożonego do kontroli dokumentu nie wynika jakiego konkretnie postępowania to dotyczyło.** Dyrektor zarządzeniem nr 0152/12/01/2016 z dnia 18.01.2016 r. dopełnił obowiązku wynikającego z Instrukcji ramowej... tj. powołania komisji do przeprowadzenia przedmiotowego postępowania. Zaproszenie do negocjacji skierowano do ZRB „REMINS”A.B. Sp.J. Tychy pismem z dnia 18.01.2016 r. Zgodnie z protokołem z negocjacji z dnia 21.01.2016 r. cena oferty obliczona przez zaproszonego wykonawcę wynosiła 7 236,00 zł brutto, a zaproponowany termin realizacji 1 miesiąc od daty zawarcia umowy oraz termin płatności 30 dni. **W przedłożonej dokumentacji brakowało oferty wykonawcy wraz z wymaganymi załącznikami.** W dniu 2.02.2016 r. MZBM zawarł umowę nr DTE-342/R/59/02/2016 z ww. wykonawcą na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy pzp na remont lokalu mieszkalnego nr 23 w budynku przy ul. Ejsmonda 4 w Tychach na warunkach ustalonych w protokole negocjacji. W umowie dopuszczono wprowadzenie zmian postanowień zawartej umowy w stosunku do treści oferty w przypadku zmiany przepisów ustawy podatku od towarów i usług, zmiany osoby pełniącej nadzór, zmian personalnych, adresowych, formy prawnej stron umowy. Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia zostało zamieszczone na stronie BZP w dniu 16.02.2016 r. z nr 33846-2016. **Do kontroli nie przedłożono faktury oraz protokołu odbioru końcowego wraz z kosztorysem powykonawczym.** Zgodnie z ewidencją księgową w dzienniku pod datą 1.04.2016 r. ujęto dwie faktury z opisem remontu wolnostanu ul. Ejsmonda 4/23 w korespondencji z kontem rozrachunkowym ww. wykonawcy pod nr 43-151 w kwocie 7 228,46 zł oraz pod nr 43 - 152 w kwocie 2 991,60 zł.

4.6. Weryfikacja wydatków na ZFŚS, wydatki osobowe oraz podróże służbowe

4.6.1. Wydatki osobowe oraz ZFŚS

Weryfikacji poddano dokumentację związaną z ustalaniem wartości odpisu podstawowego na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, z której wynika, iż planowana na 2017 r. przeciętna liczba zatrudnionych w MZBM wynosiła 115 etatów. Ponadto zakład obejmuje opieką socjalną 100 emerytów i rencistów. Mając na uwadze powyższą wartość

planowanego na 2017 r. odpisu na ZFŚS ustalono na kwotę 156 111,90 zł. W myśl art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 4.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2191 z późn. zm.) równowartość dokonanych odpisów i zwiększeń na dany rok kalendarzowy pracodawca przekazuje na rachunek bankowy funduszu w terminie do dnia 30 września tego roku, z tym że w terminie do dnia 31 maja tego roku przekazuje kwotę stanowiącą co najmniej 75% równowartości odpisów. W związku z powyższym Dział Pracowniczo – Administracyjny, pismem z dnia 9.05.2017 r. zwrócił się z prośbą do Działu Finansowo – Księgowego o przełanie z konta obrotowego MZBM na konto ZFŚS kwoty 117 195,68 zł co jak wskazano w piśmie stanowi 75% planowanego na 2017 r. odpisu tj. kwoty 156 111,90 zł. Jak wynika z pieczęci zamieszczonej na ww. piśmie zostało ono poddane przez wyznaczonego pracownika MZBM kontroli merytorycznej oraz rachunkowej. Weryfikacji pod względem rachunkowym dokonano jednak w sposób nierzetelny o czym świadczy fakt, iż 75% wartości odpisu stanowi kwota 117 083,93 zł, a nie jak wskazano w piśmie 117 195,68 zł. Podobna sytuacja odnosi się do pisma z dnia 20.09.2017 r. dot. przekazania pozostałej części odpisu na rachunek ZFŚS. W dniu 11.05.2017 r. zgodnie z ustawą przekazano na rachunek bankowy ZFŚS kwotę 117 195,68 zł (co stanowi ponad 75 % planowanej kwoty odpisu), pozostałe zaś środki przekazano do końca września 2017 r. w prawidłowej kwocie.

W myśl rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 marca 2009 r. w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (Dz. U. Nr 43, poz. 349) podstawę naliczania odpisu, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, stanowi przeciętna planowana w danym roku kalendarzowym liczba zatrudnionych u pracodawcy, skorygowana w końcu roku do faktycznej przeciętnej liczby zatrudnionych. W związku z powyższym w dniu 28.12.2017 r. dokonano przeliczenia faktycznej, przeciętnej liczby zatrudnionych w MZBM stwierdzając iż liczba etatów wynosi 119,74. Jak wynika z dokumentacji poddanej kontroli ww. przeliczenia dokonano również w zakresie emerytów i rencistów (których liczbę zmniejszono do 99), pomimo iż przepisy prawa takiej korekty nie przewidują. Skutkiem opisanych powyżej korekt było zwiększenie wartości odpisu podstawowego na ZFŚS o 5 422,42 zł. Kwota ta przekazana została na rachunek ZFŚS w dniu 28.12.2017 r.

Wyrzykowemu sprawdzeniu poddano dokumenty księgowe dot. operacji gospodarczych związanych z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych stwierdzając następujące nieprawidłowości:

- **Wszystkie wyciągi bankowe z danego miesiąca ujmowane są w księgach rachunkowych pod datą ostatniego dnia miesiąca. Przykładowo:**

- pod datą 31.12.2017 r. dokumentem nr 13-1744 ujęto w księgach rachunkowych kwotę 53,48 zł (uznanie odsetek), która wpłynęła na rachunek bankowy ZFŚS w dniu 1.12.2017 r.,
- pod datą 31.12.2017 r. dokumentem 13-1743 ujęto w księgach rachunkowych trzy przelewy z dnia 6.12.2017 r. z rachunku ZFŚS tytułem wypłat świadczeń ze środków funduszu na łączną kwotę 2 000 zł.
- pod datą 31.10.2017 r. dokumentem 13-1401 ujęto w księgach rachunkowych wpłacone na rachunek ZFŚS w dniu 27.10.2017 r. raty pożyczek mieszkaniowych każda w kwocie 173 zł. Powyższe skutkuje faktem, iż wyciągi bankowe (WB), które zgodnie z wykazem agend przedłożonym do kontroli powinny zostać zaksięgowane w agendzie 11 – „Raport bankowy” ujmowane są w księgach rachunkowych w agendzie 13 – „Dowody syntetyczne – przeksięgowania”. Ponadto naruszono zasadę chronologii, którą opisano we wcześniejszej części protokołu.

- Przekazanie odpisu na ZFŚS z rachunku obrotowego na rachunek ZFŚS ujmowane jest w księgach rachunkowych następująco:

135 Wn – Ma 131	dekretacja wyciągu bankowego <u>środków obrotowych zakładu</u> ,
640 Wn – Ma 851	dokument PK,
405 Wn – Ma 640	przeksięgowanie dokumentem PK kosztów przypadających na dany okres sprawozdawczy,

Zaznaczyć należy, iż zapisów na koncie 135 dokonuje się na podstawie dowodów bankowych, w związku z czym musi zachodzić pełna zgodność zapisów zakładu z zapisami bankowymi. Podstawą zapisów na koncie 135 może zatem być jedynie wyciąg bankowy rachunku wyodrębnionego do przechowywania środków ZFŚS. Przyjęta przez zakład praktyka księgowania opisu na ZFŚS wskazuje, iż uznanie rachunku z ww. tytułu następuje w oparciu o nieprawidłowy dokument źródłowy tj.: wyciąg bankowy rachunku bieżącego działalności podstawowej zakładu. Ponadto, powyższe skutkuje faktem, iż nie zachodzi pełna zgodność pomiędzy zapisami dokumentów PK, na podstawie których zbiorczo księgowane są wyciągi danego miesiąca, a sumą wpływów i rozchodów środków wynikającą ze wspomnianych wyciągów. Mając na uwadze powyższe nieprawidłowości zaznaczyć należy iż, wszystkie operacje związane z kontami 131 oraz 135 mają bezpośredni związek z wpływami oraz rozchodami środków pieniężnych jakimi dysponuje zakład. W związku z powyższym dekretacje zapisów księgowych na ww. kontach winny podlegać bieżącej kontroli w zakresie obrotów i stanu środków oraz weryfikacji z odpowiednimi wyciągami bankowymi. Stosowana przez kontrolowany zakład praktyka księgowania na koncie 131 oraz 135 powoduje, iż obszar ten objęty jest wysokim ryzykiem wystąpienia nadużyć i nieprawidłowości.

W zakresie gospodarowania środkami ZFŚS do kontroli przedłożono obowiązujący od 1.06.2016 r. Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz protokoły

z zebrań komisji socjalnej ZFŚS w MZBM Tychy z 2017 r. W myśl zapisów ww. regulaminu osobami uprawnionymi do dofinansowania wypoczynku we własnym zakresie (tzw. „wczasy pod gruszą”) są pracownicy zatrudnieni w MZBM. Dofinansowanie do wypoczynku może być przyznane jeden raz w roku kalendarzowym, a jego wysokość uzależniona jest od dochodu brutto przypadającego na jednego członka rodziny pracownika. Wysokość dofinansowania określona jest w tabeli dopłat obowiązującej na dany rok kalendarzowy. Jak wynika zaś z tabeli stanowiącej załącznik nr 7 do regulaminu ZFŚS najniższa wartość dopłaty tzw. „wczasy pod gruszą” w 2017 r. wynosiła 1 000 zł. Weryfikacji poddano kwoty wypłacone tytułem „wczasów pod gruszą” w 2017 r. w konfrontacji z obowiązującym w MZBM regulaminem stwierdzając, iż wystąpiły przypadki, w których pracownikom wypłacono dofinansowanie do wypoczynku o wartości 500 zł wbrew zapisom obowiązującego regulaminu. Kontrolującym udzielono dodatkowych wyjaśnień oraz przedłożono protokół z zebrania Komisji Socjalnej ZFŚS z MZBM Tychy z dnia 1.03.2017 r. gdzie w pkt. V zapisano, iż komisja *zawnioskowała aby dofinansowanie do „wczasów pod gruszą” od 2017 r. dla pracowników w pierwszym roku pracy w MZBM Tychy wynosiło 50 % kwoty dofinansowania „wczasów pod gruszą”*. Protokół został zaakceptowany przez dyrektora zakładu w dniu 8.03.2017 r. **Formę w jakiej powyższa zmiana została wprowadzona uznać należy jednak za nieprawidłową z uwagi na fakt, iż tryb ustalania i wprowadzania w życie wszelkich zmian regulacji wewnętrznych powinien być taki sam jak tryb ich uchwalania tzn. w drodze zarządzenia Dyrektora MZBM. Co więcej, jak wynika z praktyki stosowanej w kontrolowanym zakładzie dofinansowania „wczasy pod gruszą” nie są wypłacane okresowo, a w przeciągu całego roku kalendarzowego (w zależności od daty złożenia wniosku), a zatem wszelkie zmiany dotyczące wysokości przyznawanych świadczeń nie powinny być wprowadzane w trakcie trwania roku. Ponadto, z uwagi na fakt ochrony danych osobowych z treścią protokołu z posiedzenia komisji socjalnej nie zostali zapoznani wszyscy pracownicy MZBM. – do kontroli nie przedłożono żadnego dokumentu potwierdzającego, iż pracownicy zapoznali się z nowymi zasadami przydzielania dofinansowania do wypoczynku. Zaznaczyć należy, iż regulamin funkcjonowania ZFŚS, a co za tym idzie również wszelkie jego zmiany powinny być ogólnodostępne. Z wyjaśnień udzielonych kontrolującym wynika, iż zmiany dot. regulaminu ZFŚS przekazane zostały pracownikom w formie ustnej.**

Weryfikacji poddano zatem kwoty wypłacone tytułem „wczasów pod gruszą” w 2017 r. w konfrontacji z obowiązującym w MZBM regulaminem oraz ww. ustaleniami stwierdzając:

- W dniu 10.07.2018 r. złożony został wniosek o dofinansowanie wczasów pod gruszą pracownika, który zatrudniony jest w MZBM od dnia 8.08.2016 r. i korzystał z urlopu od

17.07.2017 r. do 31.07.2017 r. **Z uwagi na fakt, iż pracownik ten nie przepracował w MZBM pełnego roku, w myśl wspomnianych powyżej ustaleń winien on otrzymać połowę świadczenia wynikającego z tabeli. Jak wynika zaś z dokumentacji pracownikowi temu przyznano dofinansowanie w pełnej kwocie tj.: 1050 zł brutto,**

- W dniu 27.11.2017 r. złożony został wniosek o dofinansowanie wczasów pod gruszą pracownika, który korzystał z urlopu od 27.11.2017 r. do 11.12.2017 r. oraz który zatrudniony jest w MZBM od 28.11.2016 r. Z powyższego wynika, iż wniosek został złożony w momencie kiedy pracownik nie przepracował w MZBM pełnego roku. Mimo to przyznano mu całkowitą kwotę dofinansowania, tj.: 1 000 zł brutto. Z wyjaśnień udzielonych kontrolującemu wynika, iż pracownik ten odbywał wcześniej w MZBM roczny staż, co w ocenie komisji upoważniało go do prawa do korzystania z niepomniejszonej wartości dofinansowania. Podobna sytuacja dotyczy pracownika zatrudnionego w MZBM od 13.06.2016 r. i korzystającego z urlopu od dnia 28.04.2017 r. do dnia 11.05.2017 r. W momencie złożenia wniosku, tj.: 18.04.2017 r. nie przepracował on w MZBM pełnego roku. Pracownikowi temu przyznano pełną kwotę dofinansowania, tj.: 1 000 zł brutto z uwagi na fakt, iż odbywał on w zakładzie staż.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, iż zasady przydzielania świadczenia „wczasy pod gruszą” dla pracowników, których okres zatrudnienia w MZBM nie obejmował pełnego roku nie zostały precyzyjnie i jednoznacznie określone z uwzględnieniem m.in.: daty, co do której odnoszony będzie roczny okres zatrudnienia (data złożenia wniosku o dofinansowanie czy data rozpoczęcie urlopu) oraz sytuacji, w której dany pracownik odbywał w MZBM staż.

W 2017 r. w ramach środków z ZFŚS pracownikom przyznano m.in. następujące świadczenia:

1. Dofinansowanie do spotkania rekreacyjno sortowego zorganizowanego w dniu 8.06.2017 r.,
2. Wczasy pod gruszą
3. Karty przedpłacone (równoważne z przyznaniem świadczenia pieniężnego) dla pracowników i stażystów o wartości 150 zł lub 160 zł lub 170 zł,
4. Paczki mikołajkowe dla dzieci pracowników,
5. Dofinansowanie do spotkania opłatkowego dla 104 pracowników.

Od wszystkich ww. świadczeń poza wartością kart przedpłaconych oraz wartością paczek mikołajkowych dla dzieci pracowników potrącony został podatek dochodowy od osób fizycznych w wysokości 18 % wartości świadczenia. Z uwagi na fakt, iż wartość kart przedpłaconych w zależności od sytuacji materialnej pracownika wynosiła 150 zł lub 160 zł lub 170 zł, a paczki mikołajkowe (o wartości 90,66 zł lub 92,65 zł) otrzymało zaledwie 48 na 118 pracowników, w przypadku zdecydowanej większości – 115 na 118 pracowników nie zastosowano w **pełnej wysokości** ulgi przewidzianej w art. 21 ust. 1 pkt 67 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, zgodnie z którym w 2017 r. wolna od podatku dochodowego

była wartość otrzymanych przez pracownika w związku z finansowaniem działalności socjalnej, o której mowa w przepisach o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, rzeczowych świadczeń oraz otrzymanych przez niego w tym zakresie świadczeń pieniężnych, sfinansowanych w całości ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych lub funduszy związków zawodowych, łącznie do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 380 zł. **Skutkiem powyższego było zaniżenie wartości przyznanych w 2017 r. na rzecz pracowników MZBM świadczeń z ZFŚS w porównaniu do ich wartości w przypadku zastosowanie pełnej ulgi przewidzianej ustawą.**

W myśl zapisów § 6 ust. 1 Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych MZBM w Tychach środki funduszu przeznacza się na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania m.in.: bezzwrotną pomoc rzeczową i finansową przyznawaną osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej. Szczegółowe zasady przyznawania ww. świadczenia zawarto w załączniku nr 1 do regulaminu ZFŚS, w którym określono, iż z bezzwrotnej pomocy rzeczowo – finansowej korzystać mogą:

- 1) Emeryci i renciści i ich rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej lub materialnej,
- 2) Pracownicy posiadający rodziny wielodzietne i osiągający niskie dochody lub znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej,
- 3) Wdowy i dzieci po tragicznie zmarłych pracownikach.

Pomoc rzeczowo – finansowa udzielana jest raz na 3 lata, w szczególnych wypadkach losowych, może być udzielana częściej niż raz na 3 lata – w zależności od posiadanych środków.

W dniu 22.11.2017 r. emerytowany pracownik zakładu złożył wniosek o przyznanie zapomogi z uwagi na trudną sytuację zdrowotną. Po dokonaniu szczegółowej analizy dokumentów załączonych do wniosku emerytowi udzielono pomoc finansową w kwocie 400 zł brutto. Od ww. świadczenia pobrano 10 % podatku dochodowego od osób fizycznych, skutkiem czego do wypłaty zatwierdzono 360 zł. Jak zaznaczono w protokole Komisji Socjalnej ZFŚS z dnia 27.11.2017 r. zapomogę przyznano z uwagi na trudną sytuację materialną i zdrowotną wnioskodawcy. Zgodnie z art. 21. ust.1 pkt 26 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych w 2017 r. wolnymi od podatku były zapomogi otrzymane w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci – do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2280 zł. Podstawą do zastosowania określonego w art. 21. ust.1 pkt 26 zwolnienia jest stwierdzenie faktu wystąpienia ww. zdarzeń. Jak wyjaśniono kontrolując w przytoczonym przypadku nie zachodziły przesłanki do zastosowania przedmiotowej ulgi. Zgodnie zaś z art. 21. ust.1 pkt 38 ww. ustawy w 2017 r. wolnymi od podatku dochodowego były również świadczenia

otrzymywane przez emerytów lub rencistów w związku z łączącym ich uprzednio z zakładem pracy stosunkiem służbowym, stosunkiem pracy lub spółdzielczym stosunkiem pracy, w tym od związków zawodowych, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2 280 zł. W związku z powyższym, zdaniem kontrolujących zasadnym było zastosowanie przewidzianej przepisami art. 21. ust.1 pkt 38 ulgi, z korzyścią dla emeryta, który uzyskałby wówczas wyższe świadczenie.

4.6.2. Wydatki osobowe

W wprowadzonym zarządzeniem Dyrektora nr 0152/160/12/06 z 29.12.2006 r. Regulaminie zasad przydzielania pracownikom środków ochrony indywidualnej, dostarczania odzieży i obuwia roboczego oraz zaopatrywania w środki ochrony osobistej w MZBM w Tychach, w tabeli stanowiącej załącznik nr 1 do regulaminu wskazano normy przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego. W regulaminie zapisano, iż w przypadku używania przez pracownika własnej odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej pracodawca wypłaca mu ekwiwalent pieniężny w wysokości obliczonej na podstawie tabeli norm przydziału, wg cen określonych w załączniku nr 2. Pomimo zapisu w regulaminie w rozdz. IV, wskazującego iż wykaz cen aktualizowany jest przez komisję BHP, jednakże w zakładzie nie dokonano aktualizacji cen od dnia 1.01.2007 r. Wypłata ekwiwalentu następuje za odzież i obuwanie robocze oraz środki ochrony indywidualnej 1 x w roku, w terminie do 15 grudnia roku, za który odzież i obuwanie robocze przysługuje, natomiast za pranie i konserwację odzieży i obuwia roboczego, 1 x na kwartał, w terminie do 15-go następnego miesiąca po danym kwartale w wysokości ustalonej w załączniku nr 3, tj. 30 zł na kwartał począwszy od 1.01.2007 r.

Weryfikacja przedstawionych do kontroli „zestawień ekwiwalentu za nie pobraną odzież roboczą, ochronną za 2017 r.” wykazała nieprawidłowości w wyliczeniu wartości przysługującego pracownikom ekwiwalentu. Przykładowo błędy rachunkowe stwierdzono:

- w dokumencie nr 13-1579 w poz. 9 wykazano 49,85 zł, winno być 76,67 zł, w poz. 10 wykazano 25,77 zł, winno być 24,41 zł, w poz. 12 wykazano 38,18 zł, winno być 43,68 zł;
- w dokumencie nr 13-1583 w poz. 1 wykazano 61,01 zł, winno być 70,01 zł, w poz. 6 wykazano 21 zł, winno być 27,65 zł, w poz. 9 wykazano 34 zł, winno być 60,04 zł, w poz. 14 wskazano 5 zł, winno być 9,71 zł;
- w dokumencie nr 13-1584 w poz. 13 wskazano 63,74 zł, winno być 65,78 zł, w poz. 15 wskazano 18,90 zł, winno być 19,94 zł;

Aneksem nr 1 z dnia 27.06.2017 r. wprowadzono zmiany (z dniem 1.07.2017 r.) do załącznika nr 1 regulaminu stanowiącym „Tabele norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego dla pracowników MZBM w Tychach” polegające na zmianie nazwy

stanowiska oraz zakresu wyposażenia. **Wyrywkowa weryfikacja wyliczenia należnego pracownikom za 2017 r. ekwiwalentu w zestawieniu z tabelą norm przydziału wykazała nieprawidłowości.** Przykładowo na stanowisku inspektor nadzoru zgodnie z tabelą norm przydziału obowiązującą od 1.07.2017 r. ekwiwalent na półbuty jest nienależny, tymczasem w dokumencie 13-1579, 13-1583 do wyliczenia ekwiwalentu przyjęto nieprawidłową ilość miesięcy do naliczenia, tj. odpowiednio 9 i 12 m-cy, zamiast 6 m-cy. Natomiast w dokumentach 13-1584, 13-1578 przy ww. stanowisku nie uwzględniono do wyliczenia ekwiwalentu półbutów za okres 6 m-cy. Ponadto na wskazanym stanowisku w skład wyposażenia wprowadzono okulary ochronne, kask oraz rękawice ochronne lecz nie określono tego wyposażenia kwotowo. W trakcie kontroli uzyskano informację, iż kaski zostały zakupione w 2018 r. oraz są dostępne w zakładzie. W dokumentach nr 13-1578, 13-1578 dot. wyliczenia ekwiwalentu uwzględniono ponadto rękawice ochronne, jednakże błędnie naliczono przysługujący ekwiwalent za 12 m-cy, zamiast za 6-m-cy, gdyż zmiany wprowadzono od dnia 1.07.2017 r. Również przy stanowisku pomoc administracyjna, z dniem 1.07.2017 r. wprowadzono w skład wyposażenia dodatkowo: buty ocieplane, kurtkę ciepłochronną oraz przeciwdeszczową. W dokumencie nr 13-1579 błędnie obliczono ekwiwalent za kurtkę przeciwdeszczową uwzględniając do wyliczenia 12 m-cy, a nie 6 m-cy. W dokumencie nr 13-1584, nr 13-1578 do wyliczenia uwzględniono 5 miesięcy za buty ciepłochronne, kurtkę ciepłochronną zamiast 2 m-cy okresu zimowego oraz 12 m-cy za kurtkę przeciwdeszczową zamiast 6 m-cy. Również w dokumencie 13-1581 w poz. 27 do wyliczenia ekwiwalentu za buty ocieplane nieprawidłowo uwzględniono 1 m-c, skoro pracownik odbywał staż od 23.02.2017 r. do 22.08.2017 r., a ten rodzaj odzieży wprowadzono od 1.07.2017 r.

Powyższe ekwiwalenty zostały wypłacone w dniu 20.12.2017 r., tj. niezgodnie z ww. terminem (do 15 grudnia). Z dokumentów wynika, iż zostały one sprawdzone pod względem merytorycznym oraz formalno – rachunkowym. Jednakże **powyższe nieprawidłowości świadczą o nierzetelnym ich wyliczeniu oraz braku należytej kontroli.**

Zgodnie z § 2 pkt 4 i § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz. U. nr 148, poz. 973), pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku z monitorem ekranowym (przez co najmniej połowę dobowego wymiaru czasu pracy) okulary korygujące wzrok, zgodne z zaleceniem lekarza, jeżeli wyniki badań okulistycznych przeprowadzonych w ramach profilaktycznej opieki zdrowotnej wykażą potrzebę ich stosowania podczas pracy przy obsłudze monitora ekranowego. Przepisy ww. rozporządzenia nie określają formy zapewnienia pracownikom zaleconych okularów, limitu dofinansowania okularów korygujących wzrok czy też częstotliwości dofinansowania tego świadczenia. Zatem pracodawca w aktach prawa

wewnętrznego powinien umieścić stosowne regulacje w tym zakresie. W kontrolowanym zakładzie nie uregulowano zasad w jaki sposób dokonuje się zaopatrzenia pracowników w okulary, czy poprzez wręczenie pracownikowi okularów w formie rzeczowej, czy zapłatę za okulary czy też zwrot kosztów poniesionych na ten cel wydatków udokumentowanych fakturą. W załączniku nr 2 do ww. regulaminu, tj. „Wykaz cen za środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze na 2007 r.” wskazano jedynie proponowaną cenę do wypłaty dla pracowników za okulary z warstwą antyrefleksyjną, w wysokości 150 zł. Tym samym nie określono czy kwota 150 zł przysługuje bez względu na poniesiony przez pracownika wydatek czy jest ona określonym limitem do którego pracodawca pokryje koszt zakupu okularów. Wyrwykowa weryfikacja dokumentów potwierdziła, iż kwota 150 zł jest wypłacana, na podstawie faktury przedłożonej przez pracownika, bez względu na poniesiony koszt. Większość przedłożonych przez pracowników faktur opiewała na kwotę wyższą od 150 zł. W wątpliwość podaje się zasadność poniesienia kosztu o wartości wyższej niż wartość przedstawionej przez pracownika faktury za zakup okularów, co dotyczyło wypłaty kwoty 150 zł, podczas gdy faktura nr FS 129/2017 z dnia 1.09.2017 r. opiewała na kwotę 143,50 zł. W dokumentacji znajdowały się wnioski pracowników o refundację kosztów poniesionych na zakup okularów korygujących wzrok oraz zaświadczenia, o potrzebie stosowania przez pracownika okularów korygujących wzrok podczas pracy przy obsłudze monitora ekranowego, wydane przez lekarza medycyny pracy.

Wobec wniosków sformułowanych w poprzednim protokole kontroli w zakresie ponoszonych przez MZBM kosztów z tytułu zawarcia umowy z pełnomocnikiem ds. systemu kontroli zarządczej w latach 2014 – 2015 rekontroli poddano powyższy obszar. Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Inaczej to każde działanie podejmowane przez kierownictwo i inne osoby w celu zarządzania ryzykiem i zwiększania prawdopodobieństwa osiągnięcia ustalonych celów. W 2017 r. zadania z zakresu kontroli zarządczej zlecone zostały w formie umowy zlecenie pracownikowi MZBM. Zgodnie z umową zleceniobiorca przejął obowiązki pełnomocnika ds. systemu kontroli zarządczej oraz opracowanie i wdrażanie dokumentacji związanej z prawidłowym funkcjonowaniem przedmiotowego systemu i jego utrzymaniem. Umowa została zawarta na okres od 1.01.2017 r. do 31.12.2017 r. za wynagrodzeniem miesięcznym wypłacanym z dołu po pisemnym potwierdzeniu przez zleceniodawcę wykonania prac objętych umową i uprzednim przedłożeniu rachunku. **Trudno uznać za zasadne zawarcie w 2017 r. umowy w zakresie opracowania i wdrożenia dokumentacji kontroli zarządczej jeżeli system ten obowiązuje od 2010 r. i jest procesem ciągłym.**

W zarządzeniu Dyrektora MZBM 0152/12/A/D2/15 z dnia 12.02.2015 r. w sprawie wprowadzenia w życie Procedur Zarządzania Ryzykiem w rozdziale II wskazano, iż odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem ponosi dyrektor, kierownicy poszczególnych działów i samodzielni pracownicy oraz pracownicy w zakresie poszczególnych zadań. W zarządzeniu wymieniono zadania pełnomocnika ds. kontroli zarządczej tj.:

- na podstawie otrzymanych do 31 marca każdego roku działowych rejestrów ryzyka sporządza przegląd i monitorowanie rejestru ryzyka,
- na podstawie przekazanych przez kierowników działów do 31 marca każdego roku raportów rocznych z zarządzania ryzykiem sporządza zbiorczy raport roczny z zarządzania ryzykiem.
- działowe rejestry ryzyka wraz z przeglądem i monitorowaniem rejestru ryzyka oraz raport roczny z zarządzania ryzykiem pełnomocnik przedstawia do akceptacji dyrektorowi.

Jak wynika z powyższego zadania pełnomocnika dotyczą określonego przedziału czasowego, natomiast umowa została zawarta na okres od 1.01.2017 r. do 31.12.2017 r. Ponadto za wymienione w umowie zlecenie zadania wymienione w pkt 2, 5-11 z 14 punktów odpowiadają zgodnie z ww. zarządzeniem kierownicy działów np.: ustalenie listy zadań do realizacji w poszczególnych komórkach organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy, przeanalizowanie każdego zidentyfikowanego ryzyka, określenie punktowej oceny zidentyfikowanego ryzyka. Wobec powyższego nie znajduje uzasadnienia wymienienie ich w zadaniach pełnomocnika w zawartej z nim umowie.

Z informacji o ilości godzin wykonanych zadań w związku z ww. umową wynika, iż pracownik wykonywał miesięcznie od 50 do 70 godzin. W związku z charakterem umowy, zadania te były wykonywane po godzinach pracy MZBM lub w dni wolne od pracy. **W dniu 30.11.2017 r. w związku z powierzeniem pracownikowi funkcji pełnomocnika ds. kontroli zarządczej ówczesny dyrektor przyznał pracownikowi od 1.01.2018 r. dodatek specjalny na podstawie § 12 regulaminu wynagradzania.** Zgodnie z regulaminem wynagradzania oraz art. 36 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, pracownikowi z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań, może zostać przyznany dodatek specjalny. Warunki i sposób przyznawania tych dodatków powinien określać regulamin. W regulaminie wskazano, iż dodatek specjalny jest wypłacany w ramach posiadanych środków na wynagrodzenia w kwocie wynoszącej co najmniej 20% i nieprzekraczającej 40 % łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego pracownika. Należy pamiętać, że świadczenie to może być przewidziane jedynie za wykonanie dodatkowych zadań, poza bieżącymi zadaniami służbowymi lub z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych. **Tym samym przyjmuje się, że świadczenie to ma charakter jednorazowy lub też krótkookresowy. W doktrynie wskazuje się ponadto, że w żadnym wypadku dodatek ten nie może być**

stałym elementem wynagrodzenia. W konsekwencji nie jest dopuszczalne, aby ustalenie pracownikowi takiego dodatku następowało na czas nieokreślony.

4.6.3. Samochód służbowy

Weryfikacji poddano ewidencje samochodu służbowego w zakresie rozliczania przebiegu przejechanych kilometrów w latach 2016 – 2017. Z przedstawionych do kontroli ewidencji przebiegu kilometrów i paliwa pojazdu oraz specjalnie założonego do tego celu zeszytu wynika, iż samochód służbowy we wskazanym okresie wykorzystywany był tylko przez jednego pracownika. **Kontrola wykazała następujące niezgodności wynikające z ww. ewidencji przebiegu samochodu służbowego za 2016 i 2017 rok:**

1. Niedokładne określanie trasy pokonanej w danym dniu. Wskazana w ewidencji trasa powinna obejmować przejazd skąd – dokąd, a nie tylko wskazanie miejsc (celu) do których podróż się odbyła. Ponadto z ewidencji wynika różna ilość przejechanych kilometrów na tej samej trasie. Przykładowo na trasie:
 - UM Tychy, ROM I-IV, poczta i sąd w dniu 10.05.2016 r. przejechano 34 km, a na tej samej trasie w dniu 16.05.2016 przejechano 26 km,
 - UM Tychy, ROM I-IV, poczta w dniu 18.05.2016 r. przejechano 22 km, a na tej samej trasie w dniu 19.05.2016 r. przejechano 36 km,
 - UM Tychy, ROM I-IV, RCGW w dniu 1.12.2016 r. przejechano 27 km, a na tej samej trasie w dniu 19.12.2016 r. przejechano 47 km,
 - UM Tychy, ROM I-IV, poczta, Master w dniu 9.01.2017 r. przejechano 40 km, a na tej samej trasie w dniu 16.01.2017 r. przejechano 42 km, a w dniu 23.01.2017 r. przejechano 38 km.
2. Uzupełnione wpisy w dniach w których, zgodnie z przedłożonym do kontroli zestawieniem urlopów wypoczynkowych, pracownik przebywał na urlopie, tj. w dniach:
 - 11.03.2016 r. w godz. od 11⁰⁰ do 13³⁰, początkowy stan licznika 101302, a końcowy 101341, co wskazuje na 39 przejechane kilometry,
 - 24.03.2016 r. w godz. od 7²⁰ do 10⁵⁰, początkowy stan licznika 101643, a końcowy 101675, co wskazuje na 32 przejechane kilometry,
 - 31.03.2016 r. w godz. od 9⁰⁰ do 11⁰⁰, początkowy stan licznika 101791, a końcowy 101821, co wskazuje na 33 przejechane kilometry,
 - 27.05.2016 r. w godz. od 7³⁰ do 11⁰⁰, początkowy stan licznika 103081, a końcowy 103106, co wskazuje na 25 przejechane kilometry,
 - 20.09.2016 r. w godz. od 8⁰⁰ do 12⁰⁰, początkowy stan licznika 104582, a końcowy 104609, co wskazuje na 27 przejechane kilometry,
 - 26.09.2016 r. w godz. od 8⁰⁰ do 12⁰⁰, początkowy stan licznika 104972, a końcowy

- 105000, co wskazuje na 28 przejechane kilometry,
- 15.11.2016 r. w godz. od 7⁰⁰ do 11⁰⁰, początkowy stan licznika 106039, a końcowy 106072, co wskazuje na 32 przejechane kilometry,
 - 18.11.2016 r. w godz. od 7³⁰ do 11⁰⁰, początkowy stan licznika 106039, a końcowy 106072, co wskazuje na 33 przejechane kilometry (na ewidencji wpisano 32 km),
 - 21.12.2016 r. w godz. od 7⁰⁰ do 12⁰⁰, początkowy stan licznika 106743, a końcowy 106774, co wskazuje na 31 przejechane kilometry,
 - 14.04.2017 r. w godz. od 7³⁰ do 11³⁰, początkowy stan licznika 110088, a końcowy 110129, co wskazuje na 41 przejechane kilometry,
3. Brak wpisów w ewidencji, pomimo użytkowania samochodu, na co wskazuje stan licznika przebiegu pojazdu np.:
- 28 – 29 stycznia 2016 r. gdzie stan końcowy licznika w dniu 28.01.2016 r. wynosił 100 030 km, a stan początkowy licznika w dniu 29.01.2016 wynosił 100 063 km, co wskazuje, że w okresie tym samochód przejechał 33 km,
 - 22 – 23 grudnia 2016 r., gdzie stan końcowy licznika w dniu 22.12.2016 r. wynosił 106 809 km, a stan początkowy licznika w dniu 23.12.2016 r. wynosił 106 844 km, co wskazuje, że w okresie tym samochód przejechał 35 km,
 - 17 – 20 lutego 2017 r., gdzie stan końcowy licznika w dniu 17.02.2017 r. wynosił 108 349 km, a stan początkowy licznika w dniu 20.02.2017 r. wynosił 108 389 km, co wskazuje, że w okresie tym samochód przejechał 40 km,
 - 21 – 22 lutego 2017 r., gdzie stan końcowy licznika w dniu 21.02.2017 r. wynosił 108 474 km, a stan początkowy licznika w dniu 22.02.2017 r. wynosił 108 511 km, co wskazuje, że w okresie tym samochód przejechał 37 km,
 - 5 lipca – 11 grudnia 2017 r. (w tym okresie samochód przebywał w naprawie) gdzie stan końcowy licznika w dniu 5.07.2017 r. wynosił 113 066 km, a stan początkowy licznika w dniu 11.12.2017 r. wynosił 113 030 km, co wskazuje na zaniżenie przejechanych kilometrów.

Przytoczone powyżej przykłady świadczą o braku rzetelności przy wypełnianiu kart ewidencji przebiegu samochodu służbowego oraz braku kontroli nad ich rozliczaniem.

Ponadto z przedłożonych ewidencji wynika, iż osoba użytkująca samochód służbowy wykonała podróż służbową poza granice administracyjne Miasta Tychy, tj. w dniach: 20.01.2016 r. do Katowic, 23.12.2016 r. do Mysłowic, 13.01.2017 r. do Katowic, 17.01.2017 r. do Mysłowic. W trakcie kontroli ustalono, iż osoba użytkująca w ww. dniach samochód nie otrzymała odpowiedniego polecenia wyjazdu służbowego.

4.6.4. Wydatki dotyczące użytkowania samochodów prywatnych do celów służbowych oraz z tytułu podróży służbowych

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 z późn. zm.) zwrot kosztów używania przez pracownika w celach służbowych dojazdów lokalnych samochodów osobowych niebędących własnością pracodawcy następuje na podstawie umowy cywilnoprawnej, zawartej między pracodawcą a pracownikiem. Na 2017 rok, umowy w sprawie używania samochodu osobowego, niebędącego własnością pracodawcy, do celów służbowych zawarto z 17-stoma pracownikami, z ilością kilometrów od 50 do 500 miesięcznie. W 2017 roku zgodnie z § 4410 koszty na podróże służbowe krajowe pracowników stanowiły kwotę 16 565,67 zł (w tym koszty z tytułu podróży służbowych pracowników na szkolenia). Podstawą rozliczenia kosztów używania pojazdów są karty ewidencji przebiegu pojazdów, które zgodnie z załącznikiem nr 1 do Instrukcji obiegu dokumentów należy składać w Dziale Pracowniczo-Administracyjnym w terminie do 20-tego każdego miesiąca za miesiąc poprzedni. Zauważa się niespójność powyższego zapisu z postanowieniami umów, gdzie w § 1 wskazano, iż pracownik dokonuje rozliczenia kosztów nie później niż w terminie 7 dni licząc od zakończenia danego miesiąca. Zwrot kosztów następuje po przedłożeniu przez pracownika pisemnego oświadczenia o używaniu przez niego samochodu do celów służbowych wraz z ewidencją przebiegu pojazdu za dany miesiąc. Na oświadczeniach pracowników i kartach ewidencji przebiegu pojazdów nie odnotowano daty ich złożenia. Weryfikacja 14 oświadczeń wraz z kartami ewidencji przebiegu pojazdu wykazała, iż termin na złożenie karty ewidencji pojazdu nie został dochowany w przypadku rozliczenia przebiegu pojazdu za niżej wymienione okresy:

Ewidencja za miesiąc	Kwota	Wymagana data złożenia z umowy / z zarządzenia	Data złożenia ewidencji
Marzec 2017	100,30	7.04.2017 / 20.04.2017	10.04.2017
Lipiec 2017	35,94	7.08.2017 / 20.08.2017	14.08.2017
Lipiec 2017	83,58	7.08.2017 / 20.08.2017	17.08.2017
Sierpień 2017	167,16	7.09.2017 / 20.09.2017	16.10.2017
Wrzesień 2017	167,16	7.10.2017 / 20.10.2017	16.10.2017
Wrzesień 2017	76,06	7.10.2017 / 20.10.2017	9.10.2017
Wrzesień 2017 (w ewidencji przebiegu wpisano: X roku 2017)	76,06	7.10.2017 / 20.10.2017	13.10.2017
Październik 2017	167,16	7.11.2017 / 20.11.2017	28.12.2017
Październik 2017	417,69	7.11.2017 / 20.11.2017	7.12.2017
Październik 2017	125,37	7.11.2017 / 20.11.2017	20.11.2017
Listopad 2017	167,16	7.12.2017 / 20.12.2017	28.12.2017

Ponadto stwierdzono wykazywanie zawyżonej ilości kilometrów na rozliczonych trasach, w porównaniu z obliczeniem wykonanym przez kalkulator odległości (mapę), np.:

1. w czterech skontrolowanych ewidencjach przebiegu pojazdu jednego z pracowników (zgodnie z umową limit 200 km) wykazano zawyżane kilometry, tj. w dokumencie:

- nr 13-1318 za sierpień wykazano łączną liczbę przejechanych kilometrów 200, przy czym zawyżenie kilometrów stwierdzono przykładowo w pozycjach:

- nr 12, tj. przejazd samochodem **21 km** w dniu 22.08.2017 r. trasy Niepodległości 76 – Edukacji 68 – Arkadowa 9c – Budowlanych – Batorego – Niepodległości 76, zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość max **11 km**,

- nr 13, tj. przejazd samochodem **14 km** w dniu 23.08.2017 r. trasy Niepodległości 76 – Filaretów 31 – Einsteina 3 – Budowlanych – Batorego – Niepodległości 7, zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość max **10 km**,

- nr 16, tj. przejazd samochodem **14 km** w dniu 28.08.2017 r. trasy Niepodległości 76 – Dmowskiego 7 – Edukacji 68 – Budowlanych – Batorego – Niepodległości 7, zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość max **10 km**,

- nr 13-1319 za wrzesień wykazano również liczbę przejechanych 200 km, a zawyżenie kilometrów stwierdzono przykładowo w pozycjach:

- nr 6, tj. przejazd samochodem **24 km** w dniu 18.09.2017 r. trasy Niepodległości 76 – Wyszyńskiego 22 – Filaretów 31 – Edukacji 68 – Cielmicka 45 – Einsteina 7/4 – Filaretów 31 – Niepodległości 76, zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość max **17 km**,

- nr 11, tj. przejazd samochodem **31 km** w dniu 28.09.2017 r. trasy Niepodległości 76 – Dębowa 18-21 – Wyszyńskiego 22-28 – Arctowskiego – Budowlanych – Batorego – Cielmicka 45 – Niepodległości 76, zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość max **17 km**.

W kolejnych zweryfikowanych ewidencjach przebiegu pojazdu, tego pracownika, za październik oraz listopad, w których wykazana liczba przejechanych kilometrów wynosiła 200, również stwierdzono zawyżanie kilometrów. Przykładowo za październik w poz. 14 wykazano liczbę przejechanych kilometrów w ilości 16, podczas gdy zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość około 11 km, a w listopadzie 2017 r. w poz. 1 wykazano liczbę przejechanych kilometrów w ilości 17, podczas gdy zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość około 10 km.

2. W przedłożonych do kontroli ewidencjach przebiegu pojazdu dwóch kolejnych pracowników stwierdzono:

- zawyżanie kilometrów, poprzez wskazanie:

- 30 km na trasie: Dyrekcja MZBM- Andersa 6 – Dworzec PKP – Andromeda – Balbina Centrum – Pl. Wolności 3 – Nowokościelna 27 – Budowlanych 41 – Mediateka – Bielska 130 – Dąbrowskiego 27 – Filaretów 5, zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość około 20 km.

Powyższe dotyczyło czterech skontrolowanych ewidencji przejechanych kilometrów, tj. za lipiec z 17.08.2017 r., sierpień z 8.09.2017 r., wrzesień z 13.10.2017 r., październik 2017 r. z 20.11.2017 r.,

– 22 km na trasie: Dyrekcja MZBM – Dworzec PKP – Andromeda – Barona 30 – Mediateka, a zgodnie z mapą trasa ta stanowi odległość ok 12 km (dot. ewidencji za VIII z 8.09.2017 r.)

- wykazywanie na tej samej trasie różnych ilości przejechanych kilometrów przez pracowników, tj. na trasie: Dyrekcja MZBM – Mediateka, w ewidencji za VII wskazano 8 km, a u drugiego pracownika w ewidencji za VIII wskazano 6 km oraz na trasie: Dyrekcja MZBM – Balbina Centrum (Barona 30) gdzie również w ewidencji za VII wskazano 8 km, a u drugiego pracownika w ewidencji za VIII 6 km.

3. Zawyżone kilometry na wskazanej trasie stwierdzono ponadto przy rozliczaniu kosztów podróży służbowej, co dotyczyło: delegacji nr 32/2017 do Katowice, ul. Mariacka 1, gdzie wskazano 64 km, a zgodnie z mapą trasa stanowi odległość 48 km; delegacji nr 16/2017 do Katowic, ul. Mickiewicz 29, gdzie wskazano 52 km, a zgodnie z mapą trasa stanowi odległość 46 km; delegacji nr 26/2017 do Dąbrowy Górniczej, Aleja Roż 1a, gdzie wskazano 96 km, a zgodnie z mapą trasa stanowi odległość 76 km. Zauważa się, iż pod rozliczenie kosztów podróży dołączone zostały wydruki z wyliczenia trasy, z których wynika, iż wybrano okრężną najdłuższą trasę.

Powyższe nieprawidłowości świadczą o nierzetelnym wypełnianiu kart ewidencji przebiegu pojazdów i braku ich weryfikacji przez przełożonych przed zatwierdzeniem do wypłaty.

4.7. Procedura windykacji należności.

Zgodnie z danymi wynikającymi ze sprawozdań jednostki zaległości w badanym okresie kształtowały się następująco:

	na 31.12.2016 r.	na 31.12.2017 r.
Należność główna	16 893 881,66	17 283 982,61
Odsetki	5 697 534,47	5 509 767,97
Razem	22 591 416,13	22 793 750,58

Zarządzeniem nr 0152/19/05/14 z dnia 30.05.2014 r. Dyrektor MZBM w Tychach wprowadził Instrukcję Obiegu Dokumentów wraz z aneksami. Załącznik nr 1 do ww. instrukcji przedstawia schemat obiegu dokumentów w kontrolowanym zakładzie budżetowym. W wyniku przeprowadzonej weryfikacji stwierdzono, iż zapisy instrukcji nie wskazują jednoznacznie w jakich terminach należy podejmować kolejne kroki w celu wyegzekwowania zaległości. Wszelkiego rodzaju noty odsetkowe, wezwania do zapłaty oraz wnioski do kancelarii prawniczej celem podjęcia dalszych stosownych działań wystawiane są „wg potrzeb”. Uszczegółowieniem powyższych zapisów powinna być wprowadzona zarządzeniem dyrektora

MZBM-u nr 0152/19/02/2016 z dnia 10.02.2016 r. instrukcja pt. Tryb postępowania z dłużnikami. Za nadzór nad wykonaniem zarządzenia odpowiedzialnym uczyniono głównego księgowego zakładu. W zarządzeniu określono ogólne zasady postępowania w przypadku powstania zaległości, w tym m.in.:

- szybka reakcja na powstanie zadłużenia (max 1-2 m-cy zadłużenia),
- **przypomnienie telefoniczne o istniejącym zadłużeniu (należy sporządzać notatkę służbową z przeprowadzonej rozmowy),**
- **wysyłanie stosownych powiadomień do dłużników w formie SMS lub e-mail,**
- skuteczne docieranie do dłużnika oraz informowanie o istniejących sposobach pomocy udzielanych przez Gminę,
- posługiwanie się pieczęcią prewencyjną kancelarii prawniczej na wszelkich rachunkach, fakturach, wezwaniach do zapłaty i potwierdzeniach sald kierowanych do kontrahentów,

Ponadto ustalono odrębnie:

1. Zasady postępowania w przypadku powstania zadłużenia z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego (najemcy, byli najemcy)

- Przeprowadzenie rozmowy z najemcą bądź byłym najemcą celem poinformowania o istnieniu zadłużenia oraz możliwości ubiegania się o udzielaną przez Gminę pomoc. (z przeprowadzonej rozmowy należy sporządzić protokół).
- Wystosowanie I-ego wezwania do zapłaty istniejącego zadłużenia w terminie 14 dni licząc od dnia otrzymania pisma.
- Przed wystosowaniu kolejnego wezwania do zapłaty należy ponownie spróbować nawiązać kontakt telefoniczny z dłużnikiem.
- Wystosowanie II-go ostatecznego wezwania do zapłaty istniejącego zadłużenia z terminem 7 dni licząc od dnia otrzymania wezwania z pouczeniem o przekazaniu sprawy do kancelarii prawniczej oraz o możliwości wpisania do Krajowego Rejestru Sadowego – Rejestru Dłużników Niewypłacalnych.

• Po bezskutecznym upływie wyżej określonego terminu sprawy należy niezwłocznie skierować do kancelarii prawniczej celem podjęcia dalszych stosownych działań.

2. Zasady postępowania w przypadku konieczności wystąpienia o eksmisję:

- W przypadku nie podjęcia przez najemcę działań celem spłaty zadłużenia oraz nie podjęcia działań zmierzających do ubiegania się o udzieloną przez Gminę pomoc, a także w przypadku bezskutecznej egzekucji należy wystosować do najemcy ostateczne wezwanie do zapłaty z wyznaczeniem dodatkowego miesięcznego terminu spłaty zadłużenia. W przypadku dłużników notorycznych sprawę należy rozpatrywać indywidualnie.
- W przypadku woli skorzystania przez najemcę z możliwości zamiany lokalu mieszkalnego

w zamian za spłatę zadłużenia należy równocześnie podjąć działania zmierzające do ściągnięcia zadłużenia oraz wypowiedzenia umowy najmu zajmowanego lokalu mieszkalnego.

- Po bezskutecznym upływie ww. terminu wynajmujący wypowiada łączącą strony umowę najmu lokalu mieszkalnego z równoczesnym, wezwaniem do dobrowolnego opóźnienia lokalu.
- Po bezskutecznym upływie terminu wyznaczonego do opróżnienia lokalu należy niezwłocznie wystąpić z wnioskiem do kancelarii prawniczej.
- W przypadku wydania wyroku orzekającego eksmisję z jednoczesnym przyznaniem uprawnień do lokalu socjalnego należy przeprowadzić ponowną rozmowę z byłym najemcą, celem poinformowania o istniejącym zadłużeniu oraz możliwości ubiegania się o udzielaną przez Gminę Miasta Tychy pomoc.

3. Zasady postępowania w przypadku powstania zadłużenia z innego tytułu (np. właściciel, najemca lokalu użytkowego)

- Przeprowadzenie rozmowy z dłużnikiem, celem poinformowania o istniejącym zadłużeniu (z przeprowadzonej rozmowy należy sporządzać protokół).
- Wystosowanie wezwania do zapłaty istniejącego zadłużenia w terminie 14 dni licząc od dnia otrzymania pisma z pouczeniem o przekazaniu sprawy do kancelarii prawniczej oraz o możliwości wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Dłużników Niewypłacalnych.
- W przypadku bezskutecznego upływu ww. terminu i przed skierowaniem sprawy do kancelarii prawniczej, należy ponownie spróbować nawiązać kontakt telefoniczny z dłużnikiem i sporządzić notatkę służbową z przeprowadzonej rozmowy.
- Po bezskutecznym upływie wyżej określonego terminu i po ponownej bezskutecznej próbie nawiązania kontaktu telefonicznego z dłużnikiem sprawę należy niezwłocznie skierować do kancelarii prawniczej celem podjęcia stosownych działań.
- W przypadku, najemców lokali użytkowych nie reagujących na wezwania do zapłaty i notorycznie zalegających z płatnościami należy rozważyć celowość podjęcia dodatkowych działań zmierzających do rozwiązania umowy najmu poprzez wystosowanie wezwania do zapłaty istniejącego zadłużenia w terminie 1 m-ca licząc od dnia otrzymania pisma, pod rygorem rozwiązania umowy najmu bez zachowania okresu wypowiedzenia oraz naliczania odszkodowania w wysokości 300% należnego czynszu za każdy m-c bezumownego korzystania z lokalu, po bezskutecznym upływie ww. terminu rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia i wezwanie do dobrowolnego wydania lokalu, a następnie po bezskutecznym upływie terminu do wydania należy niezwłocznie wystąpić z wnioskiem do kancelarii prawniczej o skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego o wydanie lokalu.

Ponadto w przypadku braku możliwości wyegzekwowania zadłużenia, na wniosek dłużnika istnieje możliwość odpracowania długu – zgodnie z obowiązującym zarządzeniem Prezydenta

Miasta Tychy w sprawie określenia zasad umożliwiających spłatę zadłużenia za korzystanie z lokali komunalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Tychy, osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, w formie odpracowania należności.

Podczas czynności kontrolnych weryfikacji pod kątem zastosowania procedury windykacji poddano wyrywkowo wybrane lokale posiadające zadłużenie w ROM-ie II w okresie objętym kontrolą. Zgodnie z przedłożonym wykazem stan zadłużenia w tym rejonie na dzień 31.12.2017 r. stanowił łącznie kwotę 574 231,64 zł (należność główna 492 626,19 zł plus odsetki 81 605,45 zł).

Akta najemców posiadających zadłużenie poddane weryfikacji:

– Nr komputerowy 2102435

Umowa najmu lokalu mieszkalnego została zawarta 18.11.2015 roku. Zapisy umowy stanowią, iż od płatności nieterminowych pobierane są odsetki ustawowe, a koszt każdego wezwania stanowi kwotę 10,00 zł. Saldo zaległości na dzień 01.01.2016 r. stanowiła kwota 208,21 zł. Nie odnotowano wpłat w miesiącach marcu i kwietniu 2016 r., w okresie od września 2016 roku do grudnia 2017 roku wpłat dokonywano nieterminowo w niepełnej wysokości, saldo końcowe na 31.12.2016 roku wynosiło 316,42 zł. Pierwsze wezwanie, które obejmowało zaległości wraz z odsetkami za 12/2016 r. oraz 1/2017 r. wystawiono 23.01.2017 r., 26.01.2017 r. najemca dokonał tylko częściowej wpłaty, wobec powyższego na karcie nadal figurowały zaległości. **Po upływie wyznaczonego wezwaniem terminu zapłaty MZBM nie podjął żadnych prób kontaktu czy też wystawienia ostatecznego wezwania do zapłaty.** Kolejne wezwanie obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres 12/2016 – 3/2017 wystosowano 22.03.2017 r., po kolejnej niepełnej wpłacie z dnia 30.03.2017 r. saldo zaległości wynosiło 493,48 zł. **Mimo braku wpłat i narastającego salda zaległości nadal nie podjęto żadnych kroków mających na celu wyegzekwowanie zaległości.** Dopiero 27.06.2017 r. wystosowano ostateczne wezwanie do zapłaty, obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres 4/2017 – 6/2017. Po kolejnej częściowej wpłacie dokonanej 19.07.2017 r. saldo zaległości wynosiło już 1 214,03 zł. W aktach przedstawionych do kontroli nie odnotowano żadnych notatek czy protokołów z odbytych rozmów z najemcami czy też potwierdzających próbę kontaktu. Ponownie, 26.10.2017 roku wystawiono ostateczne wezwanie do zapłaty obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres 4/2017 – 10/2017, w dniu 31.10.2017 r. skierowano je również do zamieszkującego lokal syna najemców. **Mimo braku wpłat do końca 2017 roku nie skierowano sprawy do kancelarii prawnej celem wszczęcia postępowania sądowego.**

– Nr komputerowy 2101017

W umowie najmu lokalu socjalnego z dnia 01.12.2013 r., zapisano, iż od płatności nieterminowych pobierane są odsetki ustawowe, a koszt każdego wezwania stanowi kwotę

10,00 zł. Saldo zaległości na dzień 01.01.2016 r. wynosiło 2 591,64 zł. Pomimo braku wpłat w okresie od stycznia do kwietnia 2016 roku, **w aktach nie było wezwań do zapłaty**. W dniu 13.04.2016 roku sporządzono notatkę służbową, w której podsumowano podjęte wobec dłużnika działania. Wynika z niej, iż w styczniu 2016 roku przeprowadzono rozmowę (**brak notatki, protokołu**), w której dłużnik zobowiązał się do złożenia wniosku o dodatek mieszkaniowy oraz rozłożenie zaległości na raty. W związku z brakiem wpłat ponownie wystosowano wezwanie na rozmowę. **W międzyczasie do dłużnika nie skierowano żadnego wezwania do zapłaty**. W dniu 13.05.2016 roku spisano protokół z przeprowadzonej rozmowy z dłużnikiem, podczas której ponownie zobowiązał się on do spłaty zadłużenia w miesięcznych ratach licząc od maja 2016 r. Faktycznie dokonano wpłaty w m-cu 5/2016 r., po czym nastąpiła kolejna przerwa w płatnościach do miesiąca września, dopiero wówczas MZBM (13.09.2016 r.) skierował do najemcy ostateczne wezwanie do zapłaty obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres od 11/2015 r. do 8/2016 r. Po kolejnych nieregularnych wpłatach, sporządzono kolejny protokół z rozmowy z dłużnikiem, w którym kolejny raz zobowiązał się do spłaty zadłużenia w miesięcznych ratach poczynając od grudnia 2016 r. Z uwagi na brak wpłat wystosowano do dłużnika pismo ws. niuregulowanych zaległości wraz z należnymi odsetkami. W dniu 04.01.2017 r. skierowano do kancelarii wniosek o uzyskanie nakazu eksmisji, po czym 17.02.2017 r. kancelaria złożyła wniosek do Sądu. Wyrok o eksmisję z prawem do lokalu socjalnego został wydany 19.04.2017 r. **Kolejne, tym razem ostateczne wezwanie do zapłaty zaległości za okres 8/2016 – 6/2017 wystawiono 27.06.2017 roku. Mimo upływu terminu do zapłaty oraz dalszego braku wpłat wniosek do kancelarii o wszczęcie postępowania sądowego skierowano dopiero 13.09.2017 roku.** W związku z trudną sytuacją najemców lokalu i narastającym zadłużeniem MZBM w grudniu 2017 roku zwrócił się z pismem do MOPS-u o pomoc dla najemców w uregulowaniu zaległości.

– Nr komputerowy 2103160

Umowa najmu lokalu socjalnego została zawarta 03.04.2017 r., zapisy umowy stanowią, iż od płatności nieterminowych pobierane są odsetki ustawowe, a koszt każdego wezwania stanowi kwotę 10,00 zł. W okresie najmu tj. od kwietnia 2017 roku do 31.12.2017 roku najemca nie dokonał ani jednej wpłaty na poczet należności czynszowych. Pierwsze wezwanie obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres od kwietnia do czerwca wystawiono 27.06.2017 roku, **mimo braku wpłat ostateczne wezwanie obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres od kwietnia do września 2017 roku wystawiono w dniu 12.10.2017 r.** W aktach znajduje się niepodpisana notatka, z której wynika że najemca podpisał umowę, jednakże nie zamieszkał w wyznaczonym lokalu, nie występuje również zużycie wody. **Pomimo upływu terminu do wpłaty pismo do kancelarii prawnej o skierowanie sprawy na drogę sądową wystosowano dopiero w dniu 05.12.2017 roku.**

– Nr komputerowy 2100734

Umowa zawarta 10.06.2008 r. na najem lokalu socjalnego, zapisy umowy stanowią, iż od płatności nieterminowych pobierane są odsetki ustawowe, a koszt każdego wezwania stanowi kwotę 10,00 zł. W 2016 roku na poczet czynszu łącznie dokonano wpłat na kwotę 700,00 zł. (luty, czerwiec, lipiec) podczas gdy zobowiązanie wyniosło 2 478,94 zł. **W aktach brakuje wezwań do zapłaty, notatek czy też protokołów dotyczących tego okresu. Pierwsze wezwanie dotyczące zaległości wraz odsetkami za 2016 rok wystosowano 5.01.2017 roku.** Od stycznia zobowiązany sukcesywnie dokonywał wpłat, które zaliczano kolejno pokrywając najstarsze zaległości, tym samym narastały zaległości za bieżące okresy. Mimo to w aktach brakuje wezwań do uregulowania zaległości za 2017 r. W sierpniu 2017 roku sporządzono notatkę służbową (17.08.2017 r.), z której wynika, że ustalono sytuację życiową i majątkową najemcy. Na notatce widnieje odręcznie uzupełniony wpis, iż kolejne rozmowy w mieszkaniu najemcy przeprowadzono 20.09.2017 r. oraz 26.10.2017 r. wskazując: „informacje bez zmian”.

– Nr komputerowy 210078

Zapisy umowy stanowią, iż od płatności nieterminowych pobierane są odsetki ustawowe, a koszt każdego wezwania stanowi kwotę 10,00 zł. Brak wpłat za okres 4-6/2016 roku, wezwanie do zapłaty zaległości wraz z odsetkami obejmujące ten okres wystawiono 20.06.2016 r., mimo iż termin płatności dla m-ca czerwca przypadał właśnie 20.06.2016 r. Mimo braku wpłat, brakuje w aktach śladu jakichkolwiek prób kontaktu, przy czym **ostateczne wezwanie do zapłaty wystosowano dopiero 12.09.2016 r.** (za okres 4-8/2016 r.). **Pierwsza notatka na temat dłużnika pojawia się z datą 8.11.2016 r.** – dotyczy braku kontaktu i nie odbierania korespondencji. Tego samego dnia skierowano sprawę do kancelarii prawnej celem wszczęcia postępowania sądowego obejmującego zaległości za okres 1-10/2016 r. Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uzyskano 12.12.2016 r. Od października nadal brak wpłat na poczet zaległych i bieżących zobowiązań. **W dniu 10.11.2016 wystosowano do dłużnika informację o saldzie na 31.10.2016 r. – przesyłka została nadana 2.12.2016 r.** **Ostateczne wezwanie** do zapłaty zaległości wraz z odsetkami za 11-12/2016 r. wystawiono 5.01.2017 r., **nie odnotowano natomiast wcześniejszego wezwania dotyczącego tego okresu.** W dniu 7.02.2017 r. wystawiono wezwanie do zapłaty **ponownie obejmujące** okres 11-12/2016 r. oraz 1/2017 r. Z uwagi na narastające zaległości i brak kontaktu, 21.03.2017 r. wypowiedziano umowę najmu lokalu, rozwiązanie umowy nastąpiło z dniem 31.06.2017 r., przy czym lokal należało wydać do 15.06.2017 r. W związku z bezprawnym zajmowaniem lokalu i niewydaniem kluczy 29.06.2017 r. wystąpiono do kancelarii prawnej o skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego o eksmisję. Wyrok o eksmisję uzyskano 15.11.2017 r., a **27.11.2017 wystawiono kolejne ostateczne wezwanie do zapłaty zaległości wraz**

z odsetkami za okres 11-12/2016 r. oraz 1-11/2017 r. (nie odnotowano wcześniejszego wezwania do zapłaty obejmującego okres 2-11/2017 r.) Zdanie kluczy do lokalu nastąpiło 7.02.2018 r.

– Nr komputerowy 581760018520 (spółka prawa handlowego)

W umowie najmu z 5.05.2015 r. na lokal użytkowy zapisy stanowią, iż od płatności nieterminowych pobierane są odsetki ustawowe, koszt każdego wezwania stanowi kwotę 10,00 zł. Najemca od 10/2015 r. nie regulował należnej opłaty za czynsz, **pierwsze wezwanie do zapłaty obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres 10/2015 r. – 4/2016 r. wystosowano dopiero 20.05.2016 r.** wskazując miesięczny termin na zapłatę pod rygorem rozwiązania umowy najmu bez zachowania okresu wypowiedzenia. **Mimo braku wpłat zaległości oraz bieżących należności oraz upływu wyznaczonego terminu, rozwiązanie umowy nastąpiło dopiero 30.11.2016 r. W wypowiedzeniu wyznaczono termin do wydania lokalu na 15.12.2016 r. – samo wypowiedzenie wysłano dopiero 8.12.2016 r.** (przesyłka podwójnie awizowana – zwrot do nadawcy 3.01.2017 r.). Wniosek do kancelarii prawnej o skierowanie sprawy na drogę sądową w sprawie zapłaty skierowano 14.03.2017 r., natomiast w sprawie wydania lokalu 5.05.2017 r. Kancelaria prawna 5.05.2017 wystąpiła z pozwami do sądu o wydanie lokalu oraz o zapłatę. **Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydano 29.07.2017 r., natomiast wniosek egzekucyjny do komornika skierowano dopiero 27.09.2017 r.** Analizując akta najemcy stwierdzono, iż **postanowienia wynikające z umowy najmu pozostają sprzeczności z treścią wystawianych faktur.** Zgodnie z umową rozliczenie czynszu powinno następować do 10 - tego każdego m-ca. **Pomimo takich uregulowań MZBM wystawiał faktury z różnymi terminami płatności, innymi niż wynika to z zawartej umowy, przykładowo faktura z 9.02.2017 nr MZBM/DTE/F/315/2/2017 wskazuje termin 17.02.2017 r, faktura z dnia 11.09.2017 r. nr MZBM/DTE/F/1814/9/2017 wskazuje termin 20.09.2017 r., a faktura z dnia 6.11.2017 r. nr MZBM/DTE/F/2258/11/2017 r. wskazuje termin 15.11.2017 r.**

– Nr komputerowy 581760018960 (osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą)

Zapisy umowy na lokal użytkowy z dnia 12.08.2015 r. stanowią, iż od płatności nieterminowych pobierane są odsetki ustawowe, koszt każdego wezwania stanowi kwotę 10 zł. Wpłaty należności czynszowych były dokonywane nieregularnie i nieterminowo, od lutego 2016 r. zaległości stopniowo narastały. Wpłaty zaliczane były zgodnie z opisem na konkretne faktury, bez pokrywania należnych odsetek oraz kosztów wezwania. Saldo zaległości na 31.12.2016 r. wynosiło 7 900,19 zł. **Pierwsze wezwanie do zapłaty obejmujące zaległości wraz z odsetkami za okres 4 – 7/2017 r. wystosowano dopiero 7.08.2017 r., kolejne wezwanie 13.09.2017 r. – mimo braku wpłat brakuje w aktach jakichkolwiek notatek z podejmowanych prób kontaktu z dłużnikiem, nie zwrócono się również do kancelarii**

prawnej w celu podjęcia stosownych działań. W związku z dalszym brakiem wpłat **24.11.2017 r. wystawiono kolejne wezwanie wyznaczając 5-dniowy termin na zapłatę. Wezwanie zostało odebrane przez najemcę 28.11.2017 r., a sprawę do kancelarii prawnej przekazano 11.12.2017 r. Saldo zaległości na dzień 31.12.2017 r. wynosiło 22 514,72 zł.** Analizując akta najemcy stwierdzono, iż **postanowienia wynikające z umowy najmu pozostają w sprzeczności z treścią wystawianych faktur.** Zgodnie z umową rozliczenie czynszu powinno następować do 10 - tego każdego m-ca. **Pomimo takich uregulowań MZBM wystawiał faktury z różnymi terminami płatności, innymi niż wynika to z zawartej umowy, przykładowo faktura z 7.09.2017 nr MZBM/DTE/F/561/9/2016 wskazuje termin 20.09.2016 r., faktura z dnia 5.01.2017 r. nr MZBM/DTE/F/107/1/2017 wskazuje termin 16.01.2017 r., a faktura z dnia 11.09.2017 r. nr MZBM/DTE/F/1817/9/2017 r. wskazuje termin 20.09.2017 r.**

W wyniku przeprowadzonej analizy zastosowania kolejnych etapów procedury windykacji należności przyjętej w kontrolowanym zakładzie zauważyć należy, że ustalona procedura wystawiania wezwań do zapłaty oraz podejmowania wszelkich kroków zmierzających do skutecznej windykacji nie zawsze jest ściśle stosowana. Brakuje notatek, protokołów z podejmowanych działań w zakresie kontaktu z dłużnikami, brakuje systematycznie wystawianych wezwań, w kolejnych wezwaniach albo pomijane są poszczególne okresy albo są one dublowane, mimo upływu terminu do zapłaty i braku reakcji nie podejmuje się kolejnych kroków. Zauważa się ponadto, że w poprzednim wystąpieniu pokontrolnym z dnia z 30.12.2015 r. zawarto zarzut nieprzestrzegania obowiązującej w zakładzie procedury postępowania z dłużnikami w zakresie terminu sporządzania i przekazywania wezwań do zapłaty oraz wniosek ścisłego uregulowania i konsekwentnego stosowania procedur wewnętrznych dotyczących dochodzenia należności od lokatorów.

Weryfikacji poddano akta niżej wymienionych najemców pod kontem dochodzenia należności i prawidłowości rozliczania wpłat. We wszystkich niżej wymienionych umowach na najem lokalu użytkowego do celów prowadzenia działalności gospodarczej wskazano termin płatności do 10-tego każdego miesiąca, za który przypada należność oraz zawarto informację o prawie naliczenia odsetek przez wynajmującego od nieterminowych wpłat. W umowach ustalono, ponadto, iż wpłaty będą w pierwszej kolejności zarachowywane na poczet opłaty z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi.

– akta najemcy o nr komputerowym 264-2-60-000005.

Według karty rozliczeniowej za 2017 r. i teczki najemcy pomimo, iż najemca nie dotrzymał terminu płatności za 12/2016, i 1/2017, nie wezwano go do uiszczenia należności. Czynsz był regulowany przez najemcę z opóźnieniem przez cały rok. **Wpłaty były zaliczane w całości na należność główną poza wpłatą z dnia 30.06.2017 r, która w części, w kwocie stanowiącej**

nadpłatę została zaliczona na poczet odsetek w wysokości 30,15 zł. Naliczone na karcie kontowej odsetki za okres od grudnia 2016 r. do grudnia 2017 r. wynosiły 82,53 zł. W toku czynności kontrolnych ustalono, iż odsetki były naliczane według niewłaściwej stawki z uwzględnieniem terminów płatności innych niż wynikają z umowy. Prawidłowo naliczone odsetki winny stanowić kwotę 139,87 zł. Z karty, ani z innej przedłożonej do kontroli dokumentacji nie wynika, by MZBM wystawił notę odsetkową lub wezwał najemcę do uiszczenia zaległości.

– akta najemcy o nr komputerowym 263-2-60-000002.

Podczas analizy zapisów na karcie kontowej ustalono, iż wpłaty były dokonywane po terminie płatności. Na karcie co miesiąc przypisywano należne odsetki. W przypadku gdy wpłata była dokonywana w kwocie większej niż należność główna z nadpłaty stanowiącej różnicę między wpłatą, a kwotą należności głównej potrącane były odsetki. W wyniku analizy ustalono, iż zarówno naliczane na karcie kontowej jak i pobrane odsetki były w niewłaściwej wysokości. Przykładowo od należności za listopad 2017 uregulowanej w dniu 11.12.2017 r. należne odsetki stanowią 3,09 zł, a od należności za grudzień uregulowanej w dniu 29.12.2017 r. należne odsetki stanowią kwotę 1,80 zł (razem 4,89 zł) z karty wynika, iż naliczono odsetki w łącznej kwocie 4,23 zł.

– akta najemcy o nr komputerowym 802-7-60-000303.

W umowie zapisano, iż wpłaty po zarachowywaniu na poczet opłaty z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi, **następnie będą zaliczane na powstałe należności ubocznych tj. kosztów upomnienia, naliczonych odsetek ustawowych za opóźnienie, a w ostatniej kolejności na poczet najdalej wymagalnych należności głównych.** Podczas analizy na karcie rozliczeniowej najemcy stwierdzono, iż wpłaty dokonywane po terminie płatności **nie były zaliczane w pierwszej kolejności na należności uboczne (odsetki) zgodnie z postanowieniami umowy.** Przykładowo wpłata w kwocie 5 720,28 z dokonana w dniu 30.05.2017 r. została zaksięgowana w całości na należność główną podczas gdy należne odsetki stanowiły kwotę 29,78 zł. Odsetki na karcie kontowej pomimo comiesięcznych wpłat po terminie płatności naliczane są na karcie kontowej co kwartał wg. niewłaściwej stawki. Podczas kontroli nie udokumentowano, aby najemca był powiadomiony i wezwany do zapłaty odsetek.

– akta najemcy o nr komputerowym 965-7-60-000363.

W umowie na najem lokalu użytkowego obowiązującej od 1.07.2017 r. ustalono kolejność rozliczania wpłat jak powyżej. **Jednakże podczas analizy karty rozliczeniowej najemcy za 2017 r. stwierdzono, iż wpłaty dokonywane były po terminie płatności i nie były zaliczane w pierwszej kolejności na należności uboczne (odsetki) zgodnie z postanowieniami umowy.** Wszystkie wpłaty zaliczane były na poczet należności głównej. Na karcie rozliczeniowej najemcy naliczono odsetki na koniec trzeciego kwartału

w nieprawidłowej wysokości tj. w kwocie 27,91 zł dokonując w październiku ich zmniejszenia do kwoty 15,99 zł. Prawidłowo naliczone odsetki wg właściwej stawki z uwzględnieniem postanowień umowy do 31 października 2017 r. powinny stanowić kwotę 49,90 zł. Z przedłożonej dokumentacji nie wynika, aby najemca został powiadomiony lub wezwany do uiszczenia należności ubocznej.

Powyższe przykłady pokazują, brak jednorodnego stanowiska w kwestii rozliczania wpłat dokonywanych przez najemców tj.:

W niektórych umowach wskazano, iż w pierwszej kolejności wpłaty zaliczane są na należności uboczne, ale w konsekwencji zapisy te nie są stosowane w rozliczaniu wpłat. W umowach w których tej kwestii nie doprecyzowano generalnie wpłaty księgowane są w pierwszej kolejności na pokrycie należności głównej. Większość umów zawiera jedynie zapis, że wpłaty w pierwszej kolejności pokrywają opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, co wydaje się niemożliwym do przeprowadzenia wobec faktu, iż opłata za gospodarowanie odpadami jest jedynie częścią składową opłaty czynszowej. Jeżeli w umowie cywilnoprawnej nie wskazano sposobu (kolejności) zaliczania wpłat dokonywanych na poczet należności cywilnoprawnych wówczas zastosowanie mają odpowiednie przepisy art. 451 Kodeksu cywilnego zgodnie z którymi wierzyciel w przypadku opisanej wpłaty ma jedynie dowolność ruchu w zakresie wyboru pokrycia w pierwszej kolejności świadczenia głównego czy też należności ubocznych (odsetki, koszty upomnienia), natomiast w przypadku wpłat nieopisanych pierwszeństwo mają długi najdawniej wymagalne. Należy jednak podkreślić, że postanowienia doprecyzowane zapisami zawartymi w umowach będą miały pierwszeństwo przed zasadami Kodeksu cywilnego. Z wszystkich przeanalizowanych dokumentów wynika, iż wpłaty zaliczane są w pierwszej kolejności na należność główną, a tylko w przypadku gdy wpłata przewyższa zaległości z tytułu należności głównej zaliczana jest na odsetki. Powoduje to przy uregulowaniu całej należności głównej zatrzymanie biegu odsetek, co na pewno jest korzystniejsze dla dłużnika. Ponadto, przy ciągłym zaliczaniu wpłat na poczet należności głównych i nie rozliczaniu odsetek, nie stosujemy zasady zaspakajania najstarszych zaległości co może spowodować ryzyko ich przedawnienia (odsetek). Drugą metodą wskazaną w niektórych umowach jest zaliczanie wpłat w pierwszej kolejności na należności uboczne i co do zasady należy wskazać, że metoda ta najlepiej realizuje postanowienia art.451 k.c. Równie optymalną metodą jest proporcjonalne rozliczanie wpłat tj. pokrywanie świadczenia głównego oraz odsetek za opóźnienie w stosunku w jakim w dniu wpłaty pozostaje kwota zaległości do kwoty odsetek, co pozwala na efektywne zmniejszanie zaległości figurujących na kartach kontowych, zarówno w przypadku świadczeń głównych jak i należności ubocznych. Zgodnie z polityką rachunkowości MZBM „Odsetki od należności i zobowiązań ujmują się w księgach rachunkowych:

- a) od zapłaconych w momencie ich zapłaty,
- b) od niezapłaconych w wysokości należnej na koniec każdego kwartału.

Odstępuje się od naliczania, wystawiania, księgowania i dochodzenia odsetek karnych od nieterminowych wpłat jeżeli należność nie przekracza kosztów upomnienia”.

Tymczasem na niektórych kartach najemców odsetki są naliczane co kwartał np. 802 - 760-000303 pomimo, iż wpłaty po terminie płatności dokonywane są miesięcznie, a na innych kartach np. 264-2-60-000005 odsetki naliczane są miesięcznie. Ponadto odsetki są naliczane również w wysokości nieprzekraczającej ustalonych kosztów upomnienia (10,00 zł) – przykładowo najemca o nr komputerowym: 1101510; 1101507; 581760025330; 2102435.

Odsetki w stosunku do należności wymagalnych wobec kontrahentów prowadzących działalność gospodarczą naliczane są wg niewłaściwej stawki pomimo, iż w umowach wskazano, że wynajmujący ma prawo naliczenia odsetek ustawowych od transakcji handlowych, tj. zamiast odsetek za opóźnienia w transakcjach handlowych (9,5 %) stosowano odsetki za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego (7 %). Ponadto zauważa się, iż przyjęty sposób liczenia odsetek wobec kontrahentów prowadzących działalność gospodarczą, tj. naliczenie odsetek na koniec kwartału czyli na ostatni dzień kwartału, a w kolejnym kwartale w przypadku braku płatności doliczanie odsetek za kolejny kwartał począwszy od pierwszego dnia rozpoczynającego kolejny kwartał, powoduje nie uwzględnianie wszystkich dni zwłoki. Przykładowo:

- dla kontrahenta nr 581760006370 w IV kwartale 2017 r. naliczono odsetki za okres od 11.08.2017 r. do 31.12.2017 r. obejmując wyliczeniem jedynie 141 dni (zamiast 143 dni) z uwagi na fakt, iż pierwszy dzień kwartału przypadał w niedzielę. Wobec powyższego termin płatności automatycznie przesunął się na pierwszy dzień roboczy, a tym samym odsetki zostały naliczone dopiero od 3.10.2017 r.,
- dla kontrahenta nr 581760018520 w III kwartale 2016 r. naliczono odsetki za okres od 19.04.2018 r. do 30.09.2016 r. obejmując wyliczeniem jedynie 161 dni (zamiast 165 dni) i przyjmując za pierwszy dzień kwartału 4.07.2016 r., wobec czego odsetki zostały naliczone dopiero od 5.07.2016 r.

Wspomniana sytuacja ma miejsce również na przełomie roku gdzie 1 styczeń jest dniem wolnym od pracy, co również powoduje nienaliczenie odsetek za dwa dni zwłoki. W taki sposób odsetki liczono przez cały okres objęty kontrolą zaniżając wysokość odsetek od przedmiotowej należności

Zdarzyły się też przypadki zastosowania przy naliczaniu odsetek terminu niezgodnego z postanowieniami umowy. Z przedłożonej do kontroli dokumentacji dot. ww. najemców nie wynika, aby MZBM dochodził od najemców należnych odsetek poprzez przekazanie im not

odsetkowych, czy też wezwań do zapłaty w przypadku gdy najemca wpłatami pokrył świadczenie główne, a na karcie kontowej pozostały do zapłaty przypisane odsetki.

Zauważa się, iż w poprzednim protokole zwrócono uwagę na obowiązek naliczania i dochodzenia odsetek od nieterminowych wpłat.

Z regulacji prawnych odnoszących się do sektora finansów publicznych można wywnioskować obowiązek naliczania odsetek od przeterminowanych świadczeń pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym. W art. 42 ust. 5 ustawy o finansach publicznych wskazano przecież, że jsfp są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz do terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania. Jeszcze bardziej jednoznaczne jest brzmienie art. 40 ust. 2 pkt 3 ufp, zgodnie z którym plany kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej powinny uwzględniać fakt, że odsetki od nieterminowych płatności nalicza się i ewidencjonuje nie później niż na koniec każdego kwartału. Zarówno zacytowany przepis, jak i § 11 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont, a uprzednio § 8 ust. 5 rozporządzenia z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont wskazuje, że odsetki od należności i zobowiązań (w tym również tych, do których stosuje się przepisy dotyczące zobowiązań podatkowych) ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich zapłaty, lecz nie później niż pod datą ostatniego dnia kwartału, w wysokości odsetek należnych na koniec tego kwartału.

4.8. Ulgi w spłacie zobowiązań

Na mocy uchwały Rady Miasta Tychy dyrektorzy jednostek podległych Gminie Miasta Tychy w odniesieniu do wierzytelności przypadających tej jednostce, w uzasadnionych przypadkach mogą udzielać ulg w ich spłacie poprzez całkowite lub częściowe umorzenie, odroczenie terminu płatności bądź rozłożenie płatności na raty. Jak wynika z informacji zawartych w sprawozdaniach za I i II półrocze 2016 r. oraz I i II półrocze 2017 r. Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych stosował następujące ulgi w spłacie należności pieniężnych:

Rodzaj ulgi	I półrocze 2016 r.	II półrocze 2016 r.	I półrocze 2017 r.	II półrocze 2017 r.
umorzenie	321 533,41 zł (należność główna) 117 944,05 zł (odsetki)	206 639,43 zł (należność główna) 61 372,74 zł (odsetki)	224 819,26 zł (należność główna) 81 464,12 zł (odsetki)	283 963,21 zł (należność główna) 96 325,85 zł (odsetki)
odroczenie	37 375,16 zł (należność główna) 5 749,86 zł (odsetki)	6 762,71 zł (należność główna) 182,89 zł (odsetki)	37 851,73 zł (należność główna) 2 295,04 zł (odsetki)	40 748,34 zł (należność główna) 7 851,00 zł (odsetki)

rozłożenie należności na raty	747 997,89 zł (należność główna) 178 662,56 zł (odsetki)	1 037 503,01 zł (należność główna) 248 550,92 zł (odsetki)	700 435,69 zł (należność główna) 277 273,96 zł (odsetki)	427 438,04 zł (należność główna) 102 625,80 zł (odsetki)
-------------------------------------	---	---	---	---

Wyrzutowo zweryfikowano oświadczenia wierzyciela w zakresie umorzeń oraz umowy w zakresie rozłożenia na raty wierzytelności z tytułu zaległości w opłatach za korzystanie z lokali zawarte w okresie obowiązywania zapisów uchwały nr XLVI/929/14 Rady Miasta Tychy z dnia 30 października 2014 roku w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu umarzania, odraczania spłaty lub rozkładania na raty spłaty należności pieniężnych przypadających gminie Tychy oraz jednostkom organizacyjnym gminy Tychy, do których nie stosuje się przepisów ustawy Ordynacja podatkowa oraz wskazania organów lub osób do tego uprawnionych. Powyżej powołana uchwała w § 6 ust. 4 lit. a, b szczegółowo wskazuje procedury zastosowania ulg w spłacie należności podkreślając znaczenie wnikliwego postępowania, popartego rzetelnie zgromadzonym materiałem dowodowym. W przedstawionych do kontroli dokumentach dotyczących wydanych oświadczeń wierzyciela: ROM IV/40/11/2016, ROM IV/31/09/2016 oraz ROM IV/33/09/2016, zgodnie z którymi umorzenia dokonano na podstawie § 3 ust. 1 pkt. e, ust.3 uchwały **stwierdzono brak wniosku strony, który inicjuje postępowanie.** W przypadku umów ratalnych zawartych z najemcami o nr 581-1-10-0525-8 oraz o nr 146-3-10-001286 **należy zwrócić uwagę, iż umowy skonstruowano w taki sposób, że już w dniu ich podpisania najemcy nie dotrzywali jej warunków wobec faktu, iż w termin płatności pierwszej raty wyznaczono na datę wcześniejszą niż data podpisania umowy.** Ponadto z przedłożonej dokumentacji dotyczącej najemców, z którymi zawarto umowy ratalne **wynika, iż w przypadku opóźnienia w terminie płatności raty bądź zaprzestania regulowania przypisanych rat, na karcie kontowej dłużnika nie wprowadza się żadnych zmian.** Najemcy o nr: 106-2-10-001773, nr 146-3-10-001286, nr 581-1-10-0525-8, nr 076-2-10-000971 nie dotrzywali ustanowionych terminów płatności, natomiast zapisy zawartych umów wyraźnie wskazują, iż w przypadku uchybienia warunków ustalonych w umowie tj. terminowej spłaty rat wraz z obowiązkiem wnoszenia terminowych opłat bieżących i przedkładania zaświadczeń o dochodach co 6 m-cy umowa przestaje obowiązywać. W tym kontekście **należy podkreślić, iż w myśl zapisów uchwały Rady Miasta Tychy od wierzytelności, której termin płatności odroczone lub którą rozłożono na raty nie pobiera się odsetek za zwłokę za okres od dnia złożenia wniosku o udzielenie ulgi do dnia upływu terminu płatności na jaki odroczone lub rozłożono na raty spłatę wierzytelności.** Wobec powyższego niedokonanie zmian na kartach kontowych w związku z wygaśnięciem umowy ratalnej powoduje odstąpienie od naliczania należnych odsetek oraz pokazuje nieprawidłowy stan należności.

Na powyższych ustaleniach protokół zakończono.

Protokół składa się z 75 stron kolejno ponumerowanych i zaparafowanych przez osoby uczestniczące w postępowaniu kontrolnym.

Niniejszy protokół podlega publikacji w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z postanowieniami:

– art. 6 ust. 1 pkt. 4 lit a) tiret drugie z zastrzeżeniem art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1764 z późn. zm.)

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, które po uprzednim odczytaniu podpisano. Jeden egzemplarz protokołu pozostawiono w kontrolowanej jednostce tj. Miejskim Zarządzie Budynków Mieszkalnych w Tychach.

5. Pouczenie:

Dyrektor kontrolowanej jednostki mgr [REDAKTOWANE] została poinformowana o prawie do złożenia w ciągu 7 dni od daty podpisania niniejszego protokołu dodatkowych wyjaśnień i uwag co do treści protokołu do Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy.

Tychy, dnia 3.07.2018 r.

Protokół podpisały następujące osoby:

Lp.	Imię i nazwisko, Stanowisko	Podpis i pieczęć
1.	[REDAKTOWANE] – Dyrektor Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach	/-/ [REDAKTOWANE]
2.	[REDAKTOWANE] – Główna Księgowa Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Tychach,	/-/ [REDAKTOWANE]
3.	[REDAKTOWANE] – Naczelnik Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy	/-/ [REDAKTOWANE]
4.	[REDAKTOWANE] – Inspektor Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy	/-/ [REDAKTOWANE]
5.	[REDAKTOWANE] – Inspektor Wydziału Kontroli Urzędu Miasta Tychy	/-/ [REDAKTOWANE]